

(782)

ՍՈՒՐԲ

ԳՐԻԳՈՐ

ԼՈՒՍՍԻՈՐԻԶԻՆ

ԷՎԷԼԻՆՏԻՆ ԱԽՐԸՆԱՏԵՔ ՕԼԱՆ ԹԱՐԻԹԻ
Վ Է

ԷՐՄԷՆԻ ՄԻԼԼԷԹԻՆԻՆ

ՏԻՆԻ ԻՍԱՎԵԶԷ ԻԼԷ

ՇԱՖԻԼԱՆՄԱՍԸ ՊԵՅԱՆՈՐԵՏԷ

Ա.Լ.ԹՐՆՃՐ. ՏԷՖԱ.

ԳՈՒՏՍ ՇԷՐԻՖ

ԷՐՄԷՆԻ ՄԱՐԵԱ ԳՈՒՊ

ՄԱՆԱՍԹԸՐԸ ԹԱՊԵԱՆԷՍԻՆՏԷ

1928

704-22

2004

1353-72

Տ Ի Պ Ա Ճ Է

ՔՐԻՍՏՈՆԵԱՅ ԵՂԵԱՅՐԼԱՐԸՄԸՁԱ ՎԷ ՍՈՒՐԲ
ԼՈՒՍԱՆՈՐԻՉԻՆ ՍԷՎԿԻՒԼԻԻ ԹՂՈՒԼԼԱՐԸՆԱ
ՊՈՒ ԱԶԻՋ ԳԻՐԲԻՆ ՍԷՊԷՊԻ ՄԱԼԻԻՄ
ՕԼՈՒՆԱՅ

Ա.ԼԻՄԼԷՐ ՏԷՄԻԵԼԵՐ ԲԻ՝ Պասմու-
քիւն փրապարք՝ կէշմիւ գէմանլարն
այնէսի սիր . գիրա նաւըլ փի այինէյէ
պագսըղըմըզ գէման՝ Եիւզիւմիւզ պի-
զէ կէտիւնիւր , պու կիպի սախի՝ նէ
գէման փի Պասմուքիւն փրապարքնը
օգուրուզ , կէշմիւ գէմանլարսա օլան
իւլէրի կէօզիւմիւզէ կէտմիւ Կիպի
օլուրուզ :

ՎԷ Նաւըլ փի պիր փիւ ֆէնսի
վարմասըղը ուզագ սէմթլէրին նազլի-
նի իւիթսէ՝ զանմէթսիզնէ վարմը Կի-
պի օլուր , օնուն կիպի պիզ ՏԷ ԷՎ-
ՎԷԼ փի գէմանլարն նազլինի իւիթ-

մէկէ՝ օլ գէմանըն ասամլարընսան գալ-
մըց կիպի օլուրուզ : Լաֆին Պասմու-
քիւն Տէսիյիմիզ չօգ թիւրլիւ օլուր .
ֆիմի լազըմլը, ֆիմի լազըմսըզ, ֆիմի
վիէֆ լազըմլը, ֆիմի հիչ լազըմսըզ :

Իմսի պիզ լազըմսըզլարը կէրի
պըրագըպ, լազըմլըլարը սալիմա սիյ-
նէսէֆ կէրէֆ, խուսուսա ֆի նանա ժայ-
սէլի օլանլարը, վէ պիզիմ միլլէթիմի-
զէ շիմսիֆի հալսէ Էն լազըմլը օլան
ՍՈՒՐԲ ԳՐԻԳՈՐ ԼՈՒՍՍԻՈՐԻԶԻՆ ազիզ
Պասմուքիւնը սըր, վէ պունու նիւմ-
լէմիզին սախի պիլմէսի լազըմ սըր :

Զիրա՝ նինէ ֆի պիր ֆիմսէ ֆէնսի
պապասընըն նէ՝ թիւրլիւ ֆիշի օլսու-
ղընը պիլմէզ իսէ, նահիլլիֆ սիր, պու
կիպի սախի պիր Քրիստոնէայ՝ ֆէնսի
միլլէթի՝ հաւասֆա նէ՝ շէֆիլ կէլմիշ,
վէ սէպէպ ֆի՛մ օլմուշ Տէլի պիլմիշ օլ-
մագսա, ֆէնսինէ չօգ էֆսիլլիֆ սըր . գի-
րա նէ՝ գասար պիլմէզ օլսագ, պու
շէֆիլ շէյլերի պիլմէֆ ժարզ սիր :

Վէ Տէլի ֆի սալթ պիլմէլիյիզ,
ֆէնսիմիզ պիլսիֆսէն սօղրա՝ Էլիմիզ-

սէն կէլսիյի գաճար սայիր պիլմէզլէրէ
սէ պիլսիրմէք պօյնունըզա պօրն սըր:

Ֆիլնագիգէ պիլիրիգ քի պիզիմ
նաւասքըմըզա սէպէպ' երանելի *Սուրբ
Գրիգոր Լուսաւորիչ* սիր. լաքին օլ ա-
զիգ նէ' թիւրլիւ քիմսէ իսի, վէ քիմ-
սէ'ն իսնեայէ կէլսի, վէ նէ'րէսէ էնեա
օլսու, վէ պու միլլէթին նաւասքա կէլ-
մէսինն նէ' թիւրլիւ էգիյէթլէր չէքսի,
նէ' շէքիլ ամէլի վար ըսը, վէ նէ'րէ-
սէ վէճաք էթսի, վէ սանա պու միսիլ-
լի շէյլէր սօրուլսըզսա, չօղումուզ կէ-
րէլի կիպի պիլմէլիգ:

Պու սէպէպսէն օլ ազիգ Հալաւ-
պէսին Պասմութիւնընը' պու էսնա գու-
լունուզ, եազմուզ միւրաւս իլլէսիմ, վէ
էկէր շիմսիյէսէք եազըլմաւըք մը սըր
քի' շիմսի սէն եազանագընն սէրսէնիգ,
էվլէթ' եազըլմըք սըր, եազըլմըք օլ-
մագսա, պիգ նէ'րէսէն եազմըք օլու-
րուզ: Լաքին իրի քիթապլարսա վէ նի-
չէ սալըր Պասմութիւնլար արաւընէսա
օլմագլէ, հէր քիմսէ պուլուպ' օգույա-
մագ. վէ պուլունուպ օգունսա սա, ա-

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY

նեմիլէր վէ օգումագսա միւսթաիս օյ-
մայանլար աղնայամազլար:

Վէ նեմ օլուր քի պազը շէյ պիր
քիթապսա, վէ պազը շէյ սիկէր պիր
քիթապսա պուլունուր օլսուղունսան
պունկարը նեմ էսիպ իշ 'պու քիւշիւք
քիսալէնիյի սիւզսիւմ քի կիւնահլը հա-
նըմա պիր *Ռոյորմիս* չըգարըլա:

Հեման Ալլահու թէալա վէ քէ-
զասէս հազրէթլէրի՝ *Սուրք Դրիգոր*
Լուսաւորիչին կէօսթէրսիյի քարիզսէն,
քեաճճէյի էրմէնեան միլլէթինի շա-
շըրքմայա, վէ շէյքան սուգազլարնի-
սան էսիրկէյէ. ամին:

*Պաղստաւ անմշկնին աշագ քիւրսայի,
Տիւզսի պի ալնիքրհայոյ իշպու Բիքսայի:*

ՍՈՒՐԲ ԳՐԻԳՈՐ
ԼՈՒՍԱՆՈՐԻՉ

Ս Ո Ւ Ր Ր

ԳՐԻԳՈՐ ԼՈՒՍԱՒՈՐԻԶԻՆ

Վ. Է

ԵՐԱՆԵԼԻ ՀԱՅՐԱՊԵՏԻՄԻԶԻՆ

ՊԱՏՄՈՒԹԻԻՆԸ ՏԸՐ

ՍՈՒՐՐ Գրիգոր Լուսաւորիչտէն
էվվէճէ Հայոց ազգընկ իւսպաշտըդ
դէմանընտա, Խոսրով ատլը պիր թա-
գաւոր վար ըտը, վէ Արտաշիր ատլը
Աճէմ թագաւորը իլէ պօղուգ օլուսպ, օն
երլ գատար ալիմ սէֆերլէր էյլէտի :
Վէ Արտաշիր դայէթլէ զապուն գա-
լըպ՝ հալիմ նիճէ օլուր տէյու՝ գասէ-
վէթլէր իտէր իտի : Վէ պու Ֆիքիրլէր-
տէ իքէն, պիր կիւն նէ՝ գատար պէյ-
լէրի փաշալարը վարըսա՝ ճէմ էտիպ,
«Հէր քիմ պու իշէ պիր չարէ պուլուր-

սա, քէնտինի ճիւղէ էյալէթիմէ հէօ-
քիււմտար էտէճէյիմ» տէտի :

Օլ տէմ ուլու քիչիլէրաէն՝ Անակ
ատլը պիր քիմսէ, ալապա սուրուպ,
«Փառիշահըմ, հիշ էլէմ չէքմէ, պէն
վարայըմ օնու պիր տիւղէն իլէ էօլտիւ-
րէյիմ» տէյու ճէվապ վէրտի :

Արտաշիր պու ճէվապը իշիթտիք-
տէ, ող պուշուդ թէսէլլա պուլուպ,
«Էյլիմտի, կէօրէյիմ սէնի նիճէ մու-
ղալեէտ օլուրսուն» տէյու՝ Անակը զալ-
րէթէ դօյտու :

Օլ տախի գալգար Աճէմ մէմլէքէ-
թինտէն ճիւղէ նէսնէլէրիլէ Հայոց
տէմթինէ կելիպ, քէնտի խըսըմը օլան
Խոսրով թագաւորուն եանընա տախիլ
օլտու, վէ Արտաշիրտէն եիւզ չէվիրիպ՝
գաչիլըն կէլտիմ տէյու՝ ինանարրար :

Օլ տախի տիլինէ ալտանըպ՝ ազիմ
բայէթլէր էյլէտի, վէ տայիմա պիլէ-
սինճէ մուհապէթլէր էտիպ, եանըն-
տան ալըրմազ ըտը : Գըշ էյեումը պու
հալ իւզըէ կէշիպ, եազ գափուլարը
աշըրըպ պահար կիւնէրի կէլինճէ, Խոս-

րով պիր կիւն ալա չըգըպ, Անտի իլէ
կէզինիրլէրքէն, մուհապէթ արասըն-
տա՝ Անակըն Արտաշիրէ էթտիյի իգրար
Ֆիքիրինէ կէլտի, վէ սաաթ պու սա-
աթ տըր տէյիպ՝ թագաւորը պիր թէն-
հայէ սափըթտը, վէ պիլէսինճէ մու-
հապէթտէ իքէն՝ զաֆիլէն խանչէրի
գարընա սօգտու, վէ քէնտի գաշտը :

Վէ Խոսրով եէրէ տիւշիւպ՝ օլ սա-
աթ հէյադ օլտու. լաքին տահա ճանը
պէտինինտէ իքէն՝ «Անակըն սինտիլէ-
սինտէն քիմսէ եաշաթմայաւընըլ» տէ-
յու՝ փէք սէս իյէ հայգըրտը :

Օլ տէմ թագաւորուն խալգը իշի-
տիպ, Անակըն արգասընճա տիւշտիւ-
լէր, վէ Արտաշատ քէօփրիւտինտէն գա-
չըպ կէշէրքէն՝ չար էթրաֆընը գուշա-
տըպ, Անակը վէ պիլէսինճէ օլան խալ-
գընը սույա տէօքիւպ թէլէֆ էթտիլէր :
Վէ կէլիպ ազիմ՝ աղլամագլարլա թա-
գաւորու գալտըրըպ մէզարա գօյտուգ-
տան սօգրա, Անակըն գալան սինտիլէ-
սինի հէփ գըլըճտան կէշիրտիլէր :

Օլ միւսիւ պէթ արասընտա, Անա-

Իմտի ֆէհմ օլունուր քի օլ դուշ-
ճաղաղ Հրեշտակըմը, քի օլ աղիղ չօ-
ճուղուն օլաճաղընա կէօրէ՝ առ պէյան
էյլէտի: Վէ օլ աղիղ Գրիգոր թէմամ
եւտի եաչընա կիրախքաէ օղումաղա
վէրիպ, Քրիստոնէական . թալիմիյլէ
քեամիլ էթտիլէր:

Վէ տիւնեալըդ վաղթը կէլտիք-
տէ, Մարիամ առը պիր դըղ կէօրիւպ,
քրիստոնէական օրէնքի իւղրէ պոսակ
էթտիլէր. վէ պէօյլէճէ՝ Ալլահա մադ-
պուլ ամէլլէրլէ պիր զէման կէչինիպ
պի Իզնիլլահ՝ իքի էվլատը օլմուշ տուր,
պիրինին առը Վրթանէս վէ տիկերի-
նինքի՝ Արիստակէս:

Վէ պունու պուրաճըդտա ալըդօ-
յուպ, կէլէլիմ Արտաշիր տէնիլէն Աճէմ
թաղաւորընա՝ քի Խոսրովուն վէֆաթը-
նը իշիթտիքաէ, տիւնեալէրճէ չաղ օլ-
տու. վէ հարպիճէ ասքէրինի ճէմ էտիպ՝
կէլտի Հայոց մէմլէքէթինի զապթ էյ-
լէտի, վէ Խոսրովուն սինսիլէսինի հէփ
դըլըճաան կէչիրտի:

կըն պիր քիւշիւք չօճուղունը, թայաս-
 օը կէլիպ անասընըն դուճաղընտան դափ-
 մըջ վէ պիր կիզլի եէրէ սագլայա գօյ-
 մուշ. վէ պիր դաշ կիւնտէն սօղրա՝ օլ
 թայասը օլան դատըն քիշի, քէնտի էրի
 իլէ պէրապէր չօճուղու ալըպ Գայսէրի
 շէհրինէ դաշարլար: Վէ օլ չօճուղու
 սուրը Աւաղանտա մկրտել էտիպ՝ Ալ-
 լահըն քէրէմէթիլէ ատընը Գրիգոր
 տէտիլէր, քի բում տիլինճէ՝ Օյանըզ
 տէմէք տիր, նիճէ քի ճան իլէ տայը-
 մա օյանըզ գալտը:

Վէ պաղը Պատմութիւնտա եաղըլ-
 մըջ քի, Գայսէրիյէյէ կիթտիքլէրին-
 տէ, եօլտա պիր աղաճ տիպինէ էնիպ
 օթուրմուշքէն, աղաճըն իւղէրինէ դում-
 բու միսալի պիր դուշ կէլիպ՝ Գուր-
 Գուր տէյու. սէս չըգարտը: Վէ թայ-
 եասը գուլագ վուրուպ, պու գուշուն
 սէսի թէքին տէյիլ տիր, ինչալլահ վա-
 րըպ չօճուղու Մկրտել էթմէյէ լոյլըզ
 օլուրսագ, ատընը Գրիգոր գօյալըմ տէ-
 տի, վէ նէ՝ շէքիլ տէտի իսէ, Ալլահըն
 իզնի իլէ էօյլէճէ օլտու:

վէ վրթանէս օրատա գալլայ տիւնեա
եօլունա կիրար :

Օլ զէմանլարտա կիւրծիսթան սէմ-
թինսէն Հըրչէ ասլը պիր թագաւորոն
Հռովմ թագաւորը Դիոկղէտիանոս իւէ
ատաւէթի օլուպ , ճէնկի վար ըար :
Պիր կիւն խապէր կէօնտէրարի քի՝ «Նի-
չիւն նաֆիլէ ասքէրիմիդի զըրըպ եօղ
էտէլիմ , պիլ իքիմիլ եալընըդ տօղու-
շալըմ . եա՛ սէն ալթ օլուրսուն , եա՛
պէն») :

Դիոկղէտիանոս պու ճէվապը իշիթ-
տիքատէ՝ զայէթլէ զօրդու կէլարի քէն-
տինէ . զիրա մէրդում Հըրչէ զօրլու քիմ-
սէ իտի վէ Դիոկղէտիանոս՝ զայըֆ պէ-
տէն : Օլ զէման Դիոկղէտիանոս նէ՝ գա-
տար ուլու քիմսէլէրի վար իսէ՝ կէլ-
սինլէր տէյու էմր էյլէտի :

Վէ Լիկիանոս տախի՝ չիւնքի պէօյ-
իւք քիմսէ իտի , թէտարիք կէօրիւպ՝
եօլա րէվան օլտու . վէ վարըպ Հռով-
մայա Դիոկղէտիանոսուն թախթընա եա-
դըն օլտուդտա՝ կիճէ վազթը օլուպ ,
պիլէսինճէ օլան ասքէրին աթլարընա

Վէ օլ զէլալէթ տրասընտա՝ խոս-
րովուն պիր քիւշիւք օղլունը վէ պիր
գըզընը պիր դաշ քիշի տըսլ, օնլար տա
Գալաէրիյէյէ զ աշտըլար: Օղլունուն ատը
Տըգատ վէ գըզընըն քի՝ խոսրովիդուլտո
տէնիլմիշ. վէ Տըգատ քեամիլ իկիտ
օլուսլ՝ Գալաէրիյէ փաշատը Լիկիանէնին
եանընտա պէօլիւք պաշը օլտու:

Վէ սուրք Գրիգոր պիր զէման սօղ-
րա, քէնտի վէ Տըգատ՝ քիմին օղլուլա-
րը օլտուղընա փուղուֆ օլուսլ, վէ կէ-
շէն աշվալի հէփ աղնատըդտան սօղրա՝
տիւնեա հօլունտան էլ շէքիսլ, օլ Մա-
րիամ ատըր գատըն էհլինի Կուսանայ
վանքընա եօլլատը, վէ քէնտի վարտը
Տըգատըն եանընա խըզմէթ քեար օլտու,
շու ֆիքիր իլէ քի պապասընըն էթաիք-
լէրինի էօտէմիշ օլա: Լաքին պու ֆի-
քիր քէնտինտէն կիզլի իտի, զիրա քէն-
տիւնին քի՝ մ օլտուղընը հիշ քիմնէյէ
տո յուրմատը:

Վէ քիւշի ք օղլու Արիստակէս՝ Նի-
կիմարոս ատըր պիր սուրք ճգնաւոր ի-
լէ Անապատա կիտուսլ՝ ճգնաւոր օլտու:

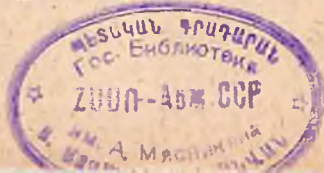
Իէյէճէք պուլունմատը: Պագտըլար .քի
 դալէնին իչ Եանընտա պիր չօք օթ Եըլ-
 մըլար ըտը. վէ քիմսէ Եօդարը չըդ-
 մայա դատըր օլմայըպ՝ Տրդատ հէման
 դալէյէ սարըլըպ Եօդարը չըդտը. վէ
 օթլարը իչ Եանընտան տըպ՝ տը Եա-
 նընա աթար ըտը: Վէ օլուր ըտը քի
 օթլուք պէքճլէրինտէն վէ օրատա
 պուլունան պէյկիրլէրտէն վէ դաթըր-
 լարտան պաղըսընը կէօղէթմէյիպ՝ օթ
 տէմէթլէրիյլէ պէրապէր տըչարը աթար
 ըտը. պու հալ իլէ սապահ էտիպ թա-
 դաւորա դավուչտըլար: Վէ թագաւոր
 պիր դաչ կիւնտէն սօղրա՝ ճիւմլէ կէ-
 լէն պէյլէրինէ՝ Հըրչէին ճէվապընը սէօյ-
 լէյիպ, «Պէն պիր դայըֆ քիմսէյիմ,
 ռհա նի՝ ճէ դարչը կէլէպիլիրիմ, նէ՝ տէր-
 սինիզ» տէյու սօրատու:

Ոլ տէմ Լիկիանոս այաղա տուրուպ,
 «Պէնիմ էֆէնտիմ, սիզ հիչ էլէմ իւզրէ
 օլմայընըզ. պէնիմլէ պիրլիքատ Հայոց
 թագաւորունտան դալմա Տրդատ առը
 պիր քիմսէ վար տըր քի գուլէթի տիլ
 իլէ թապիր օլունմազ»։ Վէ իլէրիսի

կիճէ էթտիյինի, վէ նիշէ տահա սայըր
իշէրինի նագլ էյլէտի. «Իմտի օնու
սէնին շէքլինէ թէպտիլ էտիպ, Հըրշէյէ
գարշը կէօտէրէլիմ» տէտի:

Պու ճէվապ՝ թագաւորա վէ ճիւմ-
լէ այանլարընա մագպուլ կէլիպ, Տըր-
գատը թագաւորուն կէյիմիյլէ փիւր
սիլահ տօնաթտըլար. վէ Հըրշէյէ խա-
պէր եօլլատըլար քի «Տէտիյին սէօզ
պիզէ տէ մագպուլ կէլտի. եարըն վագ-
թընա հազըր օլ»։ Վէ իրթէսի կիւն
սապահլայըն, Տրգատ՝ Դիօկզէտիանոս
գըյաֆէթինտէ՝ Հըրշէյէ գարշը չըգտը.
վէ օլ սաաթ պաղլայըպ Հըրշէյի՝ թա-
գաւորուն էօնիւնէ կէթիրտի:

Օլ տէմ Դիօկզէտիանոս տիւնեա-
լարճա շազ օլուպ, Տրգատա նէ՝ թիւր-
լիւ րայէթ էտէճէյինի պիլմէզ իտի.
վէ ազիզ փէշքէյլէր վէրտիքտէն սօզ-
րա, չիւնքի տույտու քի Խոսրով թա-
գաւորուն օղլույըմը, պաշընա թաճ
գօյուպ, ազիմ ասքէր վէրտի քի վա-
րըպ պապասընըն մէվլէքէթինի զապթ
էյլէյէ:

Վէ Տրդատ գալղըպ օրատան Հա-
յոց սէմթինէ կելիպ, վէ Աճէմ ասքէ-
րինի տաղըթըպ, քէնտի մէմլէքէթինի
չապթ էլլէտիքտէն սօղրա, գալղաը
էրղինկեան սէմթինէ կէլտի քի, օրա-
տա Անահիտ նամըլլէ պիր կուռք օ-
լուպ, օնա գաւրպանլար քէսէրէք շիւ-
րիւրլէր էլլէյէ. զիրա օլ տէվլէթի քէն-
տինէ՝ կուռքլարըն հիւրմէթինտէն սա-
նըր ըտը: Վէ օլ Անահիտ տէտիւրլէրի
կուռք՝ սալըր կուռքլարտան նամտար
լտը, վէ տիշէհի շէքլինտէ խաի:

ՍՈՒՐԲ ԳՐԻԳՈՐՈՒՆ ՀԱԽԱՏԲԸ

ՊԵՅԱՆ ՕԼԹՈՍՈՐ ՏԵՐ

ՏՐԴԱՏ վարդապետ զեյարեթինի թէք-
մի էյլէտիքտէն սողրա, պիր ոահրա
եէրտէ չաաըր գուրուպ օթուրտու .
վէ մէճլիս գուրուպ՝ քէյֆ ու շաղ օլ-
տուգտա, Գրիգորը էօնիւնէ չաղբըպ
պույութտու քի «Վարդապ աղաճ ուճ-
լարընտան նաղիք կիւզէլ ֆիլիսլէր քէ-
սիպ, օլ Անասիտ նամտար կուռքա փէշ-
քէշ վէրիպ՝ վէ սէճտէ էյլէ» տէյու :

Օլ տէմ Գրիգոր ճէիապ վէրտի, քի
«Ճիւմլէ ալէմի ետրատան Ալլահտան
պաշգա՝ պէն քիմսէյէ սէճտէ էթմէմ
վէ էտէմէմ» :

Տրդատ պու ճէվապը էշիթտիքտէ,
ղայէթլէ տարըլըպ, «Սէն՝ պիր զարիպ
քիմսէ իրէն՝ կէյտին եանըմա եանաշ-
տըն, շիմտի նի՞ճէ էմրիմէ գարըը կէ-
լիրտին» տէտի, վէ օլ կիւն հափա էյ-
լէտի : Վէ իրթէսի կիւն սապահլայըն

էօնիւնէ կէթիրտիպ, «Սէն պու գաւտար
ղէման տըր՝ քի աօղբուլուդ իւղրէ խըզ-
մէթիմտէ սին, վէ պէն տէ սէնտէն
խօշնուտ օլուպ, սանա չօդ էյլիքէր
էթմէք նիյէթինտէ իտիմ, նի՞չիւն շիմ-
տի սէօղիւմտէն տըշարը չըգարսըն» տէ-
տի :

Գրիգոր ճէվապ վերտի քի «Ալ-
լահըն էմրի տիր, գուլ օլան քիչի քէն-
տի աղասընա միւթիւ օլմայը. նասըլ
քի պէն սանա շիմտիյէտէք միւթիւ օ-
լուպ, սէօղիւնտէն տըշարը չըգմատըմ,
նի՞ճէ քի սէն քէնտին իգրար էյլէտին.
լաքին Այյահա լայըդ օլան իղղէթի
եարատըլմըշ օլան յէյէ էթմէք քիւֆիւր
տիր»:

Տրդատ ճէվապ վերտի, «Էյ Գրի-
գոր, պու Անահիտ փութ, քի ճիւմլէ
էյալէթիմիլին շանը շէօհրէթի վէ շէնի
շէնիլի տիր, սէն էկէր պունա վէ տահա
պաշգա կուռլարըմըզա սէճտէ էթմէզ-
սէն, պիլմիշ օլ քի էտէճէյիմ էյլիքէր
մուգապէլէսինէ, սէնի թիւրլիւ պէ թիւր-
լիւ իսքէնճէլէրլէ հէլագ էտէճէյիմ»:

Գրիգոր տէտի . «Ալլահըն միւսա-
 րէր իսմի շէրիֆի իշիւն՝ հէր նէ ճէֆա
 էտէճէքսէն՝ հազրրըմէ Զիրա ինսանըմ ,
 Այլահըմը թանըստամ կէրէր , քի օնտան
 մատէսինէ սէճտէ էթմէր օլտամազ : Վէ
 հէր քիմ քի սէնին կիպի ֆիրատէթտէն
 տիւշմիւշէր տիր , վէ Ալլահընը թա-
 նըմալըպ փուլթլարա թափարլար , հայ-
 վանտան ալչադ տըրլար» , վէ տահա
 պուհուն կիպի չօդ սէօզլէր սէօլէտի :

դօյառուրտը , վէ ինատընտա դավի դա-
լրրսան , սանա տահա զիյատէ խկէնճէ
վէրէճէք տիրլէր» :

Գրիգոր ճէվապ վէրտի , «Խէթա-
սընա թէ՛ օվպլ , սէնին ալլահ տէտիյին
կուռլարըն , քիմի ալթունասան , քիմի
կիւմիշտէն , քիմի թուհտան , քիմի
թաշտան ետփրլմըշ տրր . նէ՛ճէ ու-
թանմայրպ օնլարա ալլահ , վէ օնլար
սանա խկինճէ վէրտիլէր տէրսին . օն-
լարըն նէ՛ ֆիքրի վար , նէ՛ ճէվապը .
հէփ օլ խկէնճէլէր պանա սէնտէն տիր ,
օնլարըն խապէրի պիլէ եօդ տուր : Վէ
օլ թուղ դայասընը քի արգամա վէր-
տին , իւմիտիմ վար պէնիմ սահին Ալ-
լահըմտան քի , քէնտի միւպարէք թու-
ղու իլէ , պէնիմ կիւնահըլա թուղսուղ
գալան ճանըմա լէղղէթ վէրէ , պէնի
քէնտի արքայութիւնընա լայըդ էլլէյէ :
Ոլ քի , սէնին կիպի աօի դուլլարընը ,
կիւնահ եիւրլէրինի արգասընա վէրիպ ,
ճէհէնէմէ կէօնտէրօէ կէրէք տիր» :

ԷՎՎԷԼԻՔԻ ՉԱՐՉԱՐԱՆՔԸ ՏՈՐ

ՏՐԴԱՏ օչ տէմ զայն թ խրչա կէ-
 լիպ, «Թէշ դալտըրըն» տէտի. վէ օչ
 սաաթ թութուպ էլէրինի արտընա
 պաղլատըլար: Վէ պոյսըսը, աղղընա
 պիր գալըն օտուն կէչիրտիլէր, վէ ի-
 քի ուճունտան իփ իլէ կէմ կիպի էն-
 սէսինտէն պաղլատըլար. վէ պիր ա-
 ղըր թուզ գայասը արդատընա գօյտու-
 լար, վէ կէօյսիւնէ եաւաշա կիպի,
 եախօտ քէլփէթին կիպի պիր շէյ կէ-
 չիրիպ սըղըշտըրտըլար, վէ օրթասըն-
 տան իփ կէչիրիպ, պիր եիւքսէք եէր-
 տէն աստըլար. վէ եէտի կիւն էօյլէ-
 ճէ ասըլը գալտըգտան սօլրա, Տրդատ
 էմր էթտի, վէ էնտիրիպ էօնիւնէ կէ-
 թիրտիլէր: Վէ ճէվապ էթտի. «Կէօր-
 տիւն մի, պէյէնմէտիլին կուռքլար՝
 սանա նէ՝ ճէվալէր էթտիլէր. սէն պի-
 ղի հայլանլարա պէնղէթտին, օնուն
 իւչիւն ալլահըմըլ սէնին արդանա եիւք
 վէրիպ, հայլան կիպի աղղընա կէմ

տէյիլ խորմ. վէ՛ պուհտան սօղրա, Ալ-
լահըն ինսանա էթմաիյի մուհապպէթի
չիքր էթմէյէ :

«Աղամը հարաթըպ՝ ճէննէթէ պօ-
մասընը, վէ շու աղաճըն միյվիսինտէն
եէմէյսին քի էօլմէյէսին տէյի թէն-
պին իթմէսինի, պուհտար սէաի հէփ
մուհապպէթմէն կէլիր : Էյէրչի պու
թէնպինի սաղլասայրաըղ, պիղէ աղ-
րըըղ վէ էօլիւմսիւղ էօմիւր վէրէճէ-
յիտին : Նիճէ քի նիշանէսինի Ենսիք-
տա կէօտէրտին, քի սէնին մուհապ-
պէթինի կէօնիւլտէն չըղարմատըըը ի-
չիւն, էօլիւմ տախի կէրմէտի : Աէնին
ինսան իլէ օլան մուհապպէթի էրլին շէյ-
թան կէօրիւպ հասէտլէնտի : զիրա տէ-
տին քի պէն ինսանը քէնաի թուսի-
րիմտէ Խարաթտըմ, պու սէպէպտէն
Ատէմի ալտատըպ, սէնին աղիղ հուհապ-
պէթինտէն իխրաճ էլլէտի :

«Լաքին սէն քէրէմքեանի վէ րա-
հիմի Ալլահ, ինսան զայըֆ ֆիքիրլի
օլտուըը իչիւն, Էինէ Էլտէն պրուգմա-
լըպ, Մարդարէլէր կէօնտէրտին քի

...ԻՔԻՆՃԻ, ՉԱՐՉԱՐԱՆ ՔԻ՛ ՏԵՐ

Օ՛ԼՏԻՄ ԿԻՆԷ Ֆէրման էյլէտէ քի ,
 պաշ աշաղը պիր այաղընտան աստը-
 լար , վէ ալթընա Ֆէնա գօգուլու շէյ-
 լէր Կաղարլար . վէ օն զալիմ քիշի
 թաղէ տէյնէքլէրլէ տէօյէրլէր իտի .
 վէ Կէտի կիւն տահա էօյլէճէ ասըլը
 դալըպ , ասըլտըղը Կէրաէ Այլահա շիւ-
 քիւրլէր Էտիպ , չօդ տուալար սէօյլէ-
 տի ազիզ վէ միւսպարէք սէօյլէր իլէ
 քի , Ագաթմանդեղոս Նամ քիթապտա
 Կաղըլը տրր : Վէ սուրբ Գրիգոր տուա-
 սընտա Նէ՛ քի սէօյլէտի իսէ , թաղա-
 ւոր թարաֆընտան քեաթիպլէր տու-
 րուպ , Կաղապիլտիքլէրի գատար Կա-
 ղըպ , թաղաւորա կէօսթէրտիլէր : Սէօյ-
 լէտիկի տուա շու վէճ իւզրէ իտի :
 Էյլվէլա , պաշյասը Այլահա շիւ-
 քիւրլէր իթմէյէ , քի պէնի պու Կօլա
 վէ պու տէօվլէթէ , Կանի սէնին միւ-
 սպարէք իսմին իշիւն , պու չարչարան-
 քը չէքմէյէ լայըզ էյլէտին , քի լայըզ

սէնին աղիւղ էմբինի իզհար էթտիւէր . վէ սէնին օլ Իպնուլլահ միածին որդի Բիսուս Քրիստոսուն տիւնեայէ կէլէ-
ճէք օլմասընտան խապէր՝ վէրտիւէր . վէ հալ պու քի օլ սէնին ռէվկիւլի
զուլլարըն Մարգարէլէր, էմբինտէն թէ-
ճավուղ օլան քիմսէլէրտէն փէք չօդ
էղիյէթլէր չէքիպ, հաճէթ պիլէ կէթիր-
մէտիլէր :

«Իմտի պու անարժան զուլուն տա-
խի, պու չարչարանք իչինտէ Սանա
սըղընմը տըր քի, ապա զօրգուս ևօդ
աուր : Ո՛վ Տէր միածին Որդի՝ սէն քի
պիղիմ իչին տիւնեայէ կէլիպ, կոյս
Մարիամ Աստուածածինտէն թէն տըլպ,
ինսան օլտուն, վէ օլ թէն իլէ չարչա-
րանք չէքտին : Խաչա չըգարն, դան
տէօքտին, էօլտուն վէ տիրիւտին, վէ
կէօյէ համրառնալ օլտուզըն կիւնտէ
Առաքեալլարա իւմիտ վէ զուվլէթ
վէրտին, քի պէն տայիմա սիգատ իմ :

«Իմտի պու անարժան գուլունա տա-
խի դուվլէթլէր վէր քի պու էղիյէթ-
լէր չէքմէյէ գատըր օլայըմ. թա՛ քի

սէնտէն խապէրսիղ օլուպ, փոթա թա-
փանլար պու աղիմ զուվլէթլէրի կէօ-
րիւպ, Սէնին սուրբ հաւատքընա միւ-
թիւ օլարապ, պունլար կռապաշտըլ-
տան խէլաս օլտունլար» աւյի փէք չօդ
նիյալ էլլէտի :

Վէ եէտի կիւն թէմամընտա, էն-
տիրտիւէր սուրբ Գրիգորու, վէ թա-
գաւորուն էօնիւնէ կէթիրտիւէր : Թա-
գաւոր ճէվապ էթտի . «Սանա էտէճէ-
յիմ էլլիրլէրէ պէտէլ, էյի՛ մի քի ահ-
մաք օլտուզըն իչին պու էղիյէթլէրէ
նայիլ օլտուն. վէ աահա նէ՛ չէ պէօյլէ
էղիյէթլէրլէ էօլսէն կէրէք տիր» :

Գրիգոր ճէվապ վէրտի . «Պէն տա-
խի էվլէթլէրիմ քի պիր կիւն էվլէլ
պու թէնտէն չըգայըմ տա, Ալլահըն
երկնային փառքընա կիտէյիմ. հէմէն
նէ՛ թիւրլիւ էօլիւմ վիրէճէքսէն, սէօյ-
լէ քի էթսինլէր» աւտի :

Տըգատ ճէվապ վէրտի . «Սէն սան-
մա քի պէն սէնի հարպիճէ թէլէֆ էթ-
տիրէճէյիմ, իլլա տահա չօդ էղիյէթ-
լէր չէքէճէքսին. զիրա պիլիմ ալլահ-

լարըլըղա հէր նէ ալչաղ սէօղլէր ուօյ-
լէտին խսէ, օնյարըն պէտէլինի ալա-
ճագսըն տէտի)»:

ԻԻԶԻՒՆՃԻԻ ԶԱՐԶԱՐՈՆՔԸ ՏԵՐ

ԹԷՔՐԱՐ պոյաւրտու, իրի թօմ-
բուք կէթիրիպ ալաղլարընը իշինէ ալ-
արլար. վէ օլ դո տար սըգարլար քի,
փարմադլարընը ուճունտան պաշլատը
գան սըչրամաղա:

Տրդ պո, «Հիշ տուլու օրմըսըն Գը-
րիզորիէ տէտի)»:

Գրիզոր ճէվապ վէրտի. «Պանա
շիմաէն կէրի Սըլահըմտան դուվվէթլէր
վէրիլտի, քի ճիւմլէ կէօրիւնիւր վէ
կէօրիւնմէզլէրին խալիդի տիր, վէ օլ
քի քէնտինէ թէվէքքիւլ օլան դուլլա-
րընա, սապը ու դուվվէթ իհսան էտէր)»:

ՏԷՕՐՏԻՒՆՃԻՒ ԶԱՐԶԱՐԱՆՔԻՆ ՏՆՐ

(ՈՒՏԷՄ թագաւոր էմր էթտի, թօմրուգտան չըգարըպ՝ թապանյարընա ուզուն էքսէրլէր չագտըլար, վէ էլինտէն թութուպ՝ աչաղը եօգարը կէզտիրտիլէր քի, այագլարընտան դանլար սըչրայըպ, եէրլէրի պօյար ըտը:

Տրդատ իսթիհլա իտէրէք ճէվապ էթտի. «Գրիգոր, պո՞ւ մու տուր սէնին Ալլահընըն կէօրիւնմէզ իչլէրի քի սէն կէօրիւյօրսուն»:

Գրիգոր ճէվապ վէրտի. «Կէրչէք տէտին, պէլի պու տուր. զիրա նիճէ քի պիր թօխում եէրէ էքիլտիյի զէման պիր զայըֆ նէսնէճիք տիր, լաքին պիթտիքտէ, տալը պուտագլը պիր միւքէմմէլ շէյ օլուր. օնուն կիպի, պու շիմտիքի միհնէթլէր վէ աղըրլար վէ ալլամաքլար, ազ սօղրա չագլըղա թէպտիլ օլաճագ տըր»:

ՊԵՇԻՆՃԻ ԶԱՐԶԱՐԱՆՔԸ ՏՐԲ

ՏՐԲԱՏ պու սէօղլէրի մէղադ է-
տիպ պուլուրտու . «Էօյլէ իսէ , վու-
րուն շունուն կէօղլէրինէ քի սօղրա
քէնտիտինէ շաղլըդ կէլտին» , վէ օլ
տէմ միւպարէք կէօղլէրինէ սիլլէրլէ
շարփըշտըրմայա պաշտարար :

Տրգատ ճէվապ էթտի . «Գրի գոր ,
աճապս տէտիյին շաղլըդ պո՞ւ մու տուր» :

Գրիգոր տէտի . «Էվլէթ պու տուր .
ղիրա պիր բէնչպէր եաղըն սրճադտա
վէ աչըդտա եօրուլուպ թէրլէմէյինճէ ,
ղըշըն օթուրուպ բահաթ էտէմէղ» :

Տրգատ պու ճէվապը թէրբար իս-
թիհլա էտիպ . «Հօշունտու , էօյլէ իսէ
նիչէ քի պունտատըն , հէման շաղլը քի ,
կիտէրսէն ճնտա բահաթ օյասըն» : տէ-
տի : Պու սէօղիւ Տրգատ մէղադլտ սէօյ-
լէտի իսէ տէ , ֆիլի վաղը պու տինեա-
տէ պիհուղուպ օլանըն էպէտի տին-
եատէ բահաթ էտէճէյինէ պիղլէր տա-
խի իման էտէրիլ :

ԱՆԹՐՆՃԸ ՉԱՐՉԱՐԱՆՔԸ ՏԵՐ

Վէ պույտ րտու, արդասը իւն
թիւնէ եաթրրու, պաշընը մէնկէնէ,
դըսթրարլար. վէ թուդ իրէ պօրայը,
սիրքէ իւն պարըթըրու, դաթըչլա պուր-
նունտան եօդարը իփիւրաիւէր քի
օլ քէսկին շէյէր դաֆտաընա չըգըպ,
ֆէհմ օլունապիլիր քի ազիզ Գրիգոր
նէ տէրէճէ սըգլէթաէ իտի:

ԵՖՏԻՆՃԻ ՉԱՐՉԱՐԱՆՔԸ ՏԵՐ

Վէ օնտան սօղրա պիր թօրպա-
նըն իչինէ քիւլ տօլտուրուպ, պաշընա
կէչիրտիւէր վէ թօրպանըն ազգընը պապ-
լատըլար քի, նէֆէսի ալըպ վէրաիքճէ,
քիւլ ազգընտան պուրնուրտան իչէրի
կիտէ: Վէ օլ շէքիլմէյէճէք էղիյէթլէր-
լէ ալթը կիւն թէմամ դալարգտան սօղ-
րա, Տրդաս աղւյուրասու, էօնիւնէ կէ-
թիրտիւէր, վէ կիւլիւմիսիյէրէք ճէ-
վապ իթաի: «Էյ Գրիգոր, աճապ տէ-

տիկին արքայութիւնտան մը կէլի-
յօրսուն» ։

Գրիգոր տէտի . «Պէ՛լի , օնտան
կէլիյօրում . շիւնքի Ալլահ պէնի պու
ճէֆալարը շէքմէյէ նայիլ էթտիյինտէն ,
օլ արքայութիւն պանա շիմտէն ոօղրա
հազրը նազրը տըր . վէ ասլատա շիւպ-
հէմ եօգ տուր . թէն իլէ տահա վար-
մամըչըմ ամմա , լաքին ճան իլէ տա-
յիմա կէօրիւր շաղ օլուրում» ։

Տրդատ օլ տէմ մըրըլտայլըպ , «Փէք
էյի» տէտի :

ՍԷՔԻՁԻՆՃԻ ՉՆՐՁԱՐԱՆՔԸ ՏԵՐ

Վէ պուլուրաու, պաշ աշաղը թէք-
րար աստըլար, վէ ախպինէ խունի դօ-
յուպ՝ գարնընա սու տօլտուրարլար,
էօյլէ քի գարնը թուլում կիպի շիշտի:
Վէ թէքրար էօնիւնէ կէթիրիպ տէտի.
«էյ Գրիգոր, նէ՞ տէրօին, կուռլա-
րըմըպ սէճտէ կտէ՛րմիսին, քի ճիւմ-
լէմիլէ սաղլըք վէ շէնիք տիրլէր, հօդ-
սա տաճա էգիլէթլէր շէքէրմիսին»:

Գրիգոր ճէվապ վէրտի. «Պէն եա-
լընըպ Ամենասուրբ Նորորդութիւն եւ
մի Ատուածութիւն օլան Այլահըմտ սէճ-
տէ էտէրիմ. զիրա օ՛լ տուր ճիւմլէմի-
զին սահապը, սաղլըղը վէ շէնլիյի:
Թէօվպէլէր օլսուն, օլ սէնին ալլահ
տէտիյին կուռքլարը նէ՛ գապուլ էթ-
՝ յիշիմ, վէ նէ՛ աախի էտէրիմ» տէտի:

ՏՕԳՈՒԶՈՒՆՃԸ ՉԱՐՉԱՐԱՆՔԸ ՏԸՐ

Վէ օլ տէմ թէքրար պոյուրատու ,
 իքի դօլլարընտան աստըլար . վէ տէ-
 միր փանչալար իլէ օլ նազիք թէնինի
 օլ դատար դաղըտըլար քի քէմիքլէ-
 րի կէօրիւնիւս՝ եէր եիւղիւ դանա պօ-
 յանտը : Տրդատ օլ էվլէլէքի տէտիյինի
 թէքրարլայըս ճէվասս էթտի . «էյ Դրի-
 դոր , տէտիյիմի էտէ՞րմիսին , եօգսա
 տահա եօրուլուրմուտուն» :

Դրիդոր ճէվասս էթտի . «Պէն նի-
 ճէ քի տէմիշիմ , Ալլահըմը ինքեար է-
 տիճի տէյիլիմ , վէ շէյթանըն թալի-
 մի իլէ ետիբըլան փուլթլարա թասսի օ-
 լամամ . զիրա պէնիմ Ալլահըմ՝ պէնի
 պու միհնէթլէրտէն Գուրթարմայա դա-
 տիր տիր : Օլ քի սէնի վէ սէն կիպի-
 լէրի՝ ճէհէննէմին սէօյիւնմէդ աթէշինէ
 դարղ էյլէսէ կերէք տիր քի օլ սէնի
 եարատան Ալլահընը քէնտին ինքեար
 էթտիքտէն սօղրա , պաշդալարընըտա
 տանա պէյնզէթմէք իսթէրսին» :

Տրդատ ճէվապ էթտի . «Աճէպա
դանդը Սլլահ տրք օլ քի սէնի պէնիւ
էլիմտէն դուրթարըպ , վէ եախօտ պա-
ղըսընը ճէ՛հնէմին սէօյիւնմէղ աթէշի-
նէ դարդ էյիէյիպ՝ էպէտի եազապիլի-
յօր» :

ԾՆՈՒՆՃՈՒ ԶԱՐԶԱՐԱՆՔԻ ՏԸՐ

Վէ պուլաբաու , տէմիրտէն չա-
լը աիքէնէրի եափտըլար , էօլլէ պիր
շէյ քի , դանդը եանընա տիւշսէ , եօ-
դարըսը սիվրի կէլիր . վէ կէթիրիպ եէ-
րէ եայտըլար . վէ օլ աղիղին չըպ-
լագ թէնինի օլ տէմիր թիքէնէրին
իւսթիւնտէ օլ դատար եուվարլատըլար
քի միւպարէք թէնինտէ աւլա սաղ
եէր գալմատը , վէ էրթէսի կիւն թէք-
րար Տրդատըն էօնիւնէ կէթիրտիլէր ,
վէ Տրդատ ճէվապ էթտի , «Փէք շա-
շըյօրում քի պու գատար իսկէնճէլէ-
րէ տաւանըպ գալտըն վէ էօլմէտին ,
վէ էօլմէտիքտէն մատա , տահա ճէ-
վապ տա վէրիյօրսուն» :

աստըլար . քի տիղլէրի փարէ փարէ ու
լա : Վէ իւշ կիւն էօյլէ ասըլը զաւ-
տըդտան սօղրա , թէքրար Տրդատըն
էօնիւնէ կէթիրիպ տուրատուրտուր .
վէ Տրդատ ճէվապ էթտի . «Գրիգոր ,
կէօրտիւն մի քի սէնին օլ հէվա իւ-
միտլէրին , սէնի էլիմտէն դուրթարմա-
ղա գատըր օլմատըլար»

Գրիգոր տէտի . «Հէվա իւմիտ
սէնին իւմիտլէրին տիր , քի պէնի պու
գատար իսկէնճէլէր իլէ զօրդութուպ ,
սանա ույտուրմաղա զատըր օլմատըն :
Նէ էզիյէթ վէրտին իսէ , Ալլահըմըն
գուվվէթիյլէ տայանտըմ տուրատում , վէ
օլ պէնիմ գավի իւմիտիմ իշիւն , քէն-
տիմի պու էզիյէթլէրէ վէրտիմ : Զիրա
կերէք թէզ վէ կերէք կէճ , պու թէն
պօղուլաճագ տըր . վէ կէլիպ ուսթալար
ուսթասը , օլ պօղուլմաշ թէնլէրի եէ-
նիլէյէճէք տիր , Վէ հէր քիմի բի քէն-
տի օրէնքինտէ պուլուրսա , օնլարը ճան
վէ թէն իլէ էօյլէ շաղ էտէճէք տիր
քի , տիլ իլէ սէօյլէնմէք միմքին տէ-
տէյիլ տիր . Վէ հէր քիմի քի սէնին

Գրիգոր ճէվապ վերտի . «Պէնիմ
 «ալ գալարդում քէնտի գուվվէթիմտէն
 տէյիլ տիր, իլլա Ալլահըմըն հիքմէթին-
 տէն տիր . սէն կէօրիւպ պիլէսին քի
 պիր ատամ Ալլահըն մուհապպէթինէ
 կէօնիւլ վերտիքտէն սօղրա պիր շէյ
 հօգ տուր քի ծնու օլ սէվտատտն ա-
 յրմաղա դատըր օլա : Վէ Ալլահըն պու
 դատար հիքմէթինի կէօրիւպտէ . սէ-
 նին կիպի ինանմայանլար , դըլամէթ
 կիւնիւնտէ պէօյի ք հիճապ սլիլընտա
 դալաճագ տըրլար : »

ՕՆ ՊԻՐԻՆՃԻ ՉԱՐՉԱՐԱՆՔԸ ՏԸՐ

ՏՐԻԱՏ թէքրար խըյմա կէլիպ
 պույուրաու , իրի թանէ տար տէմիր
 դօվա եափտըլար , վէ տիղլէրինէ կէ-
 չիրիպ , աղըր չէքիճլէր իլէ օլ դատար
 վուրտուլար քի , օլ տէմիր դօվալարըն
 տիպլէրի միւպարէք տիղլէրինէ տա-
 յանըպ , տիգ դափաղլարը այրըմ այ-
 րըմ այրըլտը , վէ էօյլէճէ գալորըլպ

կիպի ասիլիքստէ պուլուրտա , սնլարը ճան
վէ թէն իլէ ճէհէնէմին սէօյիւնմէզ
աթէշինէ աթսա կէրէք տիր» :

Օլտէմ' Տրդատ զայէթլէ զադէպէ
կէլիպ տէտի . «Սէնին Ալլահըն սէնի
եհնիլէմիշ , եհնիլէմէմիշ , պանա հա-
ճէթ տէյիլ տիր . լաքին սէնին կիպի-
լէրի սէօյիւնմէզ աթէշէ կէօնտէրէճէք
տիր տէտիլին իշիւն , պէն սէնի պուլ-
տա սէօյիւնիւր աթէշ իլէ եադայըմտա ,
պսդայըմ' սէնին Ալլահըն պէնի սէօ-
յիւնմէզ աթէշ իլէ նի՞ճէ եադապիլիյօր» :

ՕՆ ԻՔԻՆՃԻ ՉԱՐՉԱՐԱՆՔԸ ՏՐԸ

Վէ պուլուրտու , տէմիր սաճ ըլա
գուրշուն էրիթտիլէր , վէ սուրը Գրի-
գորու օթուրոտայ՝ օլ էրիմիշ գուրշու-
նու սու կիպի իւսթիւնէ տօլտուրտու-
լար քի պիւսպիւլթիւն թէնի դալ-
րուլար : Վէ ճիտանտա էօլմէյիւպ , Ալ-
լահա տուտ էտէր , վէ հէր ոօրտուզ-
լարընա ճէվապ վէրիւր իտի :

Վէ Տրդատ զի, ատէսէյլէ թաճիւպ-
տէ գալարագ . «Արթըդ պէն շաշում
սէնին շիմտիյէտէք սաղ գալտըղնա .
պու գատար իսկէնճիլէլտէն հա՞սըլ
դուրթուլուպտա էօլմէտին» :

Գրիգոր տէտի . «Սանա էվվէլտէն
տիմէտի՞մ՝ մի քի Այլահու աղիմ իւշ-
շան հաղրէթլէրի , տայիմա քէնտի պի
շարէ գուլլարընը էլտէն պըրագմայլպ,
վէ սէնին կիպի ասի դուլլարընը ու-
թանտըրըր տէյու» :

ՍՈՒՐԲ ԴՐԻԴՈՐՈՒՆ ԽՈՐՎԻՐԱՊԱ ԱԹՂՄԱՍՐ

ՏՐԴԱՏ զայեթլէ ութանըպ, «Ա-
ճէպա տահա նէ՞ թիւրլիւ իսկէնճէ-
լէրլէ քէնտիմէ ճէլպ էտէպիլիւրիւմ տէ-
յու տիւշիւնիւրքէն, օրատա հաղրր օ-
լանլարտան պիւրիսի, Տրդատըն էօնիւ-
նէ կէլիպ, «Փատիշահըմ, պիլլի՛րմիսին
քի պու Գրիգոր քի՛մ տիր» տէտի :

Տրդատ «Խայըր» տէտի :

Փատիշահըմ տէտի . «Պու Գրիգոր
սէնին փէտէրինի դաթլ էտէն Անակըն
օյլու օլուպ, վէ պու դատար զէման
տըր քի, պուրատայլուր իսէ տէ, պիզ-
լէր տահա պիլմէղ իտիք : Հայոց մէմ-
լէքէթինի վիրտն էթմէյէ սէպէպ օլան
պունուն փէտէրի իմիշ : Իմտի, փատի-
շահըմ, չիւնքի պու ատամ օլ զալիմ
գանլընըն օյլու տըր, պունա կիւնէշի
տախի կէօսթէրմէք ճայիզ տէյիլ տիր»
տէտի :

Տրդատ պու ճէվապը տիյնէյիպ,
«Եմ», չիւնքի էօյլէ իսէ, ալըն կէօ-

Թիւրիւնն պունոս Արտաշատ դույսունոսնա աթըն» տէյու էմր էյլէտի : Վէ օլ դույու էօյլէ դարանլըդ վէ չուգուր իտի քի , օլ տէվրտէ նէ՛ դատար գաթլէ միւսթահագդ վէ սիճիլի քէսիլմիշ գանլը , խըրսըդ վար իսէ , օլ դույույա աթարլար ըտը , վէ ատընա տախի խորվիրապ տէրլէր իտի քի , տէրին , չուգուր , տէմէք տիր . վէ իշինտէ էօյլէ աղղըն երլանլար վար ըտը քի ինսանը օլ սաաթ փարսլայըպ եօլ էտէրլէր իտի :

Իմտի , օլ աղիզ Գրիգորը , ճն իքի իսկէնճէլէրտէն վէ տահա կէօնահէօն էզիյէթլէրտէն սօղրտ , քի թէմամ իքի երլ սիւրտիւ , էլ սյադ պաղլը , կէօթիւրիւպ օլ Արտաշատ դույսունոսնա աթարլար : Գույունուն տիպինէ էնտիքտէ , օլ աղղըն երլանլար՝ կէլիպ աղիզ Գրիգորուն չար էթրաֆընը դօղլայըպ , այագլարընը եալարլար ըտը , Վէ օլ կիճէ Այլահըն մէլայիքի , պիր տուլ տիշէհլինին ըույասընտա կէօրիւնիւպ , «Ֆիլան դույսունտա Այլահըն աղիզ դուլա-

մէտի, Վէ Էրթէսի կիւն սուրբ Գրիգոր
սօրսու քի «Ես' Հրեշտակ Աստուծոյ,
տիւնքի կիւն նիշիւն կէլմէտին, ասլը
նէ՞ իտի») տէյուէ:

Հրեշտակ ճէվապ Վէրտի. «Ես'
սուրբ Գրիգոր, միաժին որդի Յիսուս
Պրիստոս Էֆէնտիմիզ կէօյէ Համբառ-
նալ օլտուղը զէման, տօգուզ կիւն Հրեշ-
տակլարըն իշինտէ, պէ հէր կիւն պի-
րէր դաստա էյլէնիպ ճիւմէմիզի միւ-
պարէք ճէմալի իլէ մէսրուր էյլէտի:
Վէ օնտան սօղրա պիզէ ատէթ դալտը
քի հէր երլ օլ տօգուզ կիւն արասըն-
տա, կիւնտէ պիր դասըմըղտա աղիմ շէն-
լիքլէր էճրա իտէյիմ: Չիւնքի տիւնքի
կիւն Համբարձումուն տէօրտիւնճիւ կիւ-
նի իտի, սըրա պիզլէրէ կէլմիշ օլուպ,
աղիմ շէնլիլիմիզ օլտուղը հասէպիլլէ
սիզէ կէլմէտիմ»:

Վէ սուրբ Գրիգոր պու ճէվապը
իշիթտիքտէ, եիւղիւնիւ եէրէ դօյուպ,
Հագդ Թէալա հաղրէթլէրինէ դոհու-
թիւն Վէրտի քի օլ կիզլի սըրըր օլ
կիւնէտէք քիմսէ պիլմէմիշ իքէն, Աս-

ընտան պիր քիմսէ վար տըր, կիւնտէ
պիր էքմէք կէօրթիւրիւպ միւճէրրէտ
օլ գուլույա աթասըն» տէյու թէնպին
էյլէտի. վէ մէրգումէ, օլ թէնպին իւզ-
րէ, կիւնտէ պիր էքմէք կէօրթիւրիւպ
օրայա աթար ըտը:

Հիքմէթի խիւտա, օն իւշ սէնէ
պու հալ իլէ, օլ վարընըլմասը միւմ-
քինսիզ օլան մահալտէ վէ աժտէրլէն-
միշ երլանլարըն իշինտէ սաղ ու սալիմ
գալտը: Պագ թուաֆա քի դարանլըզ-
տա օն իւշ սէնէ սուսուզ սագլայան Ալ-
լահ, աճէպա էքմէքսիզ տէ սագլամա-
յա գատըր տէյիլ մի իտի. էվվէթ դա-
տըր իտի, լաքին էօյլէ էթմէսինտէ
հիքմէթլէր վար քի պիղլէրէ մալիւմ
տէյիլ տիր:

Վէ կէօյիւն տէօրտիւնճիւ դաթըն-
տա օլ Հրեշտակլարտան, Հագգ Թէա-
լա պիր Հրեշտակ թային էթմիշ իտի
քի, հէր կիւն կէլիպ օլ ազիզ իյէ մու-
հապպէթ էտիւպ անը թէսէլլա էտէր
իտի: Հաթթա Համբարձումուն տէօր-
տիւնճիւ կիւնիւ տէ օլ Հրեշտակ կէլ-

տուեածութիւն լինանէ պիտիտիրաի :

Տրդատ օլ ազիլի զուլոյա տ/ժ. տըգտան սօղրա, ճիւմլէ էյալէթլէրինէ ֆէրմանլար ետղտը քի «Ֆէրմանլըմ վիստուլ պուլտուգտա, ճիւմլէնիլէ մաւլիւմ օլա, սիլ հէվիսինիլ պիլիթիսինիլ քի, պու ճիւմլէ էյալէթիմիլին շէնի շէնլիյի կուռքլարլըմըլըն գուլվլէթիլլէ տիր :

«Իմօր ճիւմլէնիլ թիւրլիւ պէ թիւրլիւ փէշքէլէր վէ գուրպանլար իլէ հէր սէմթինիլսէ պուլունան կուռքլարա րայէթլէր էտէսինիլ, վէ էյէրլի գապուլ էթմէյէն պուլունուր իսէ, միւնէրէտ հագղընտան կէլմէք իչին ֆէրմանլըմ օլմուշ տուր : Նիճէ քի պէն տալիմա խըլմէթիմտէ օլան սէվկիլլիւ տստմըմը ասլա էսիրկէմլիպ, կուռքլարլըմըլը գապուլ էթմէտիյի իչին, թիւրլիւ պէ թիւրլիւ իսկէնճէլէրտէն սօղրա, էլ այաղ պաղլը Արտաշատ դուլուսընա աթտըրտըմ քի պու միսիլլի օլանլարըն ճիւմլէսինէ սէպէպ ի նասիհաթ օլա)) :

Վէ տահա պու կիպի չօգ սէօղլէր եագարլար ըտը : վէ Տրդատ օնտան սօղրա, Անակըն էթտիյնէ մուգապիլ օլմագ իչին, փէք չօգ ասքէր ճէմ էտիւպ, Աճէմ մէմլէքէթինի պօզուպ եըղըպ վիրան էթմէքտէ օլուպ, սնըն գուլվլէթինի հէր էյալէթտէ, Րօմատա, Հինտտէ վէ տահա սալիր եէրլէրտէ նազլ էտէրլէր իտի :

Ս. ՀՌԻՓՍԻՄԵ ՎԷ Ս. ԳԱՅԻԱՆԷ ԿՈՅՍԼԱՐԸՆ
ԱԶԻԶ ԵՕԼՏԱՇԼԱՐԸԻԼԷ ԲՕՄԱՏԱՆ ԳԱԶԸՊ
Ս. ԷԶՄԻԱԾԻՆ ՍԷՄԹԻՆԷ ԿԷԼՄԷԼԵՐԻ
ՎԷ ՏՐԴԱՏ ԹԱԴԱԻՈՐՏԱՆ ՆԱՀԱՏԱԿ
ՕԼՈՒՆՄԱԼԱՐԸ

Ո՛Լ զէմանլարաա Դիոկղէտիանոս
Բօմա փատիշահը, քեաֆֆէյի մէմլէրէ-
թինէ թաալիրճիլէր կէսնաէրաի, քի
նէ'րէտէ պիր կիւղէլ զըլ պուլտուր
իսէ, սուրէթ ու էնտամընը եաղսընլ'ր
քի գա'նղըսընը պէյէնիրսէ քէնաինէ
պէնտ էյլէյէ :

Վէ թաալիրճիլէր կէզիպ եաղար
իքէն, Բօմա սէմթինտէ, եապան պիր
եէրտէ, տաղ աբասընտա, պիր կուսա-
նաց վանք պուլտուրար. վէ զ ր իլէ
իչէրի կիրիպ կէօրտիւլէր քի պիր ալ
ճգնաւոյ գըղլար, գարալար, կիյինմիշ
սուա էտէրլէր իսի. վէ իչլէրինտէ պիր
գըղ վար ըտը քի, կէօրտիւլէրի կի-
պի հայրան օլտուլար, վէ օլ ստաթ
թաալիրի էնտամընը եաղըպ փատիշա-

հա կէօթիւրտիւլէր : Պոռ րէսմի Դիոկ-
ղէտիանոս կէօրտիւքտէ , ադլը պա-
շրնտան կէտիպ փէրիշան օլտու , վէ օլ
սաաթ «Տիւլիւն թէտարիքեաթը կէօ-
րիւլիւսիւն» տէյու էմր էյլէտի :

Վէ լաքին վանքտա օլան ադիդ կոյս-
լար պու ահվալի իշիթտիքտէ , պիր եէ-
րէ ճէմ օլուպ , ադլաշարսիդ տուայա
տուրտուլար . վէ չօդ կէօշ եաշլարը
տէօքիւպ , «Ո՞վ Տէր Աստուած , պիղի
պու փորձութիւնտան խէլաս էյլէ» տէ-
յու Ալլահա նիյադ էթտիլէր : Վէ տուա-
լարընը թէմամ էթտիքտէ , գալղըպ
օրաստան ֆիրար էթտիլէր : Տէյիլ քի
էօլմէքտէն դօրդտուգլարը իշիւն , իլա
օլ փուլթփէրէսթ փատիշահըն տիւնեա-
լըդ նիյէթինտէն քէնտիլէրինին փագ-
լըղընը դուրթարմագ իշիւն : Վէ օլ դա-
յիֆ պէտէն կոյսլար , գայիֆ կէյիմէ-
րիլէ էօյլէճէ , տաղլար շէօլլէր աշարագ ,
եուրտսուդ մէքեանսըգ դալարագ , կէ-
լիպ Հայոց ս՝մթինէ տիւշտիւլէր :

Պարընաճագ պիր մահալլէրի օլ-
մայըպ , էլմիաճին սէմթինտէ պապլար

պաշընտա ագըլ գալմայըպ վէ դա, էթ
խըրսլանըպ («Չափուգ պուլունսուն») տէ-
տի :

Վէ պիւթիւն մէմլէքէթի արաշ-
տըրըպ պուլմասըգլարը հալտէ, խա-
պէր ալտըլար քի Հայոց սէմթինէ ֆի-
րար էթմիշէր : Օլ սասթ Դիոկղէտիա-
նոս, Տրդատ թագաւորա պու սուրէթ-
տէ պիր համէ եադտը :

«Պէնիմ սէվկիւլի գարտաշըմ Տր-
դատ թագաւոր : Մալիւմիւն օլա քի,
պու Քրիստոնեալարըն մէլանէթի գա-
թը շօգ օլտու պիղէ, թա՛քի օսանտըր-
տըլար պիղի, պիղիմ դըլըճըմըզ աշըն-
տը, պունլար էօլմէքտէն օսանմատը-
լար. նէ՛ գատար իսկէնճէ էթտիք իտէ՛
օլ գատար ադտըլար :

«Սէօղիւմիւն էնճամը պու տուր
քի, իշէրինտէ պիր գըզ կէօրիւպ,
քէնտիմէ ալմադ նիլէթինտէ իքէն,
պունա տախի իհանէթ էտիպ, էլիւմ-
տէն գաշտըլար, վէ շիմտի խապէր ալ-
տըմ քի սէնին մէմլէքէթինէ կէլմիշէր
տիր :

արասընտա էսկի ղէմանտան եափըլժը
օլան պիր շիրէխանէ պուլուպ, աճ սու-
սուղ, եաթագսըղ, էօրթիւսիւլ, օրա-
ճըգտա իսքեան էթտիլէր: Քէնտի պէօ-
յիւքլէրինին իսմի Գայիանէ, վէ պէյէ-
նիլէն կոյսուն իսմի Հռիփսիմէ իտի:

Օլ աղիղէրին պիրիսի սըրչա պօն-
ճուգլարը եափմագ պիլտիյինտէն,
կիւնտէ եափտըղընը կէօթիւրիւպ շէ-
հիրտէ սաթարագ, օնա կէօրէ էքմէք
ալըպ, հէփիսի օնունլա կէշինիլէր ի-
տի, վէ պունլարըն հէր պիրի. փատի-
շահ վէ պէյպատէլէր սինսիլէսինտէն ի-
տիլէր:

Վէ Դիոկղէտիանոս տիւյիւն թէ-
տարիքեաթընը թէքմիլ էթտիքտէն սօղ-
րա, ազիմ սալթանաթլէ գօշուլարընը
եօլլատը քի, օլ աղիպ Հռիփսիլէյի իզ-
ղէթլէյիպ կէթիրսինիլէր տէյու: Կէտէն-
լէր վանքա կիրտիլէր իսէ հիչ քիմսէյի
պուլմասըյար. քէնտի քէնտիլէրինէ
շաշտըլար. վէ պու նէ՛ տիր տէյի պիր-
պիրինէ կէշտիլէր:

Պու հալի թագաւոր իշիթտիքտէ,

«Խմտի պէնիմ գարտաշում, մուղայ-
 եհո օլուպ տրաշտըրասըն. պուլուն-
 տուղը հալտէ, իսթէրսէն քէնտին ալ,
 իսթէր պանա կէօնտէր, իքիոի տէ մադ-
 պուլում տըր, հէման պէնի ութանտըր-
 մա, վէ տէվլէթինլէ վար օլ»:

Տրդատ պու նումէյի օգուտուղը
 կիպի, շիքեար պուլմուշ ալճը միսու-
 լի, օլ սաաթ հէր եանա տտէմէր կէօն-
 տէրիպ չարչափուդ պուլունմասընը էմր
 էյլէտի: Վէ պիր դաչ կիւնտէն սօղրա,
 վարտըլար օլ տէտիյիմիդ վիրանճա շի-
 րէխանէ իչինտէ, քի հայճա Հնճան
 տէնիլիր, օլ ազիլ գըղլարը տուատա
 պուլաուլար:

Այլահըն հիքմէթինէ ագըլ էրմէզ,
 աճէպա պու պէլատան սագլամաղա գա-
 տըր տէյիլ մի իտի, լաքին օլ ազիլ-
 լէրին հաւատքը, նէ թիւրլիւ գավի
 օլտուղը պէյան օլսա կէրէք իտի. նի-
 ճէ քի երանելի սուրբ Գրիգորըն օլ-
 տու: Վէ պիղիմ հաւատքա կէլմէմիդէ
 սէպէպ օլուպ, Այլահըն քէրէմիյլէ Թան-
 ղըրսընը Թանըմայան գուլտըրնա իզ-

հար էթմէք հիքմէթլէրի վար քի , ան-
ճագ քէնսի պիլիւր :

Իմտի պու ազիզ ճգնաւոր գըղլա-
րը պուլտուգլարը կիպի , փատիշահա
խապէր վէրիպ , իքի կիւն օրատա ալը
զօյտուլար :

Վէ օլ իքի կիւն զարֆընտա օլ
չէմս սիմա ազիզ Հռիփսիմէնին սէյրի-
նէ կէլմէտիք աճէպա քիմսէ գալտը
մը . հէր կէօրէն թէաճիւպ էտիպ , հայ-
րան օլուրլար ըտը , վէ հալ պու քի օլ
երանելի կոյսլար եիւզլէրինի եէրէ դօ-
յուպ , Սլլահ հազրէթլէրինէ նիյազ էթ-
մէքտէն տուր օլմաղլար ըտը :

«Եւ՛ Բապպ , պիզի ոլու հելմա-
նոսլարըն նափափ նիյէթի՛նտէն ապատ
էյլէ , վէ պիզիմ կուսուլթիւնոււմըզը պու
պիղծ անօրէնլէրտէն սէն ոաղլա» տէյի
գան վէ եաշ տէօքէրլէր իտի :

Վէ չիւնքի խալփ օլ երանելի Հը-
ռիփսիմէնին կիւզէլլիյինէ շաչլպ , փա-
տիշահա նագլ էթտիլէր , էմր էթտի
քի , «Վարըն լիպասլարլա տօնատըպ ,
արապայա գօյարափ իզզէթլէրլէ պու-

սէտա էշիտիլտի քի, «Սալա դօրգմա-
յասընըղ, Պէն սիղին իլէ պիրլիքտէյիմ»
տէյու :

Օյ սէսին ալիմ կիւրիւլթիւսինտէն ,
չօղ քիմէսնէլէր սէրսէմ կիպի եէրէ սէր-
փիլիպ պիհուտ գալտըլար :

Օրթալըղ պու հալ իւղրէ իքէն ,
վարտըլար փատիշահա հալի վադաա
շու չէքիլ տիր տէյի նագլ էթտիլէր :
Վէ Տրգատ չիւնքի տույտու քի , օլ
աղիղին ըիղասը քէնտինէ եաղըն տէ-
յիլ տիր , դայէթլէ դաղէպէ կէլիպ ,
«Նիչէ քի քէնտի տէվլէթինի թանը-
մատը , վարըն սաչընտան թուլթուն տա՝
չէքէրէք վէ սիւրիւքլէյէրէք պուրայա
կէթիրին» տէյու էմը էթտի :

Տէրհալ փատիշահըն էմրի իւղրէ
իճրասընտա պուլունարագ , երանելի
Հռիփսիմէյի եիւղի իւսթիւնէ , չէքէ-
րէք չէքիշտիրէրէք , փատիշահըն սէ-
րայընա կէթիրիպ , պիր օտայա հալիւ
էթտիլէր :

Մէրսումէ եինէ տուայա տուրուպ ,
չօղ նիյագ էյլէտի : Վէ տահա տուա-
տա իքէն , փատիշահ կէլիպ իչէրի կիր-

րայա կէթիրին» տէյու : Օլ տէմ վա-
րըպ աղիզ Հռիփսիմէյէ միւժտէ վեր-
տիլէր , քի սէնի վատիշահմըզ քէնտի-
նէ լայըդ կէօրտիւ , թաղ ուհի օլտճագ-
սըն :

Աղիզ Գայիանէ պու ճէվապը էշիթ-
տիքտէ , նասիհաթա պաշլայըպ , տէտի .
«Գըզըմ Հռիփսիմէ , կէօղիւմիւն նուրու ,
ֆիքր իյլէ , նէ' շէքիլ տիւնեալըզ փառ-
քընա էրիպ Քրիստոսուն եօլունա կիր-
տին , վէ քէնտին վատիշահ սօյունտան
իքէն , պու սէֆիլլիյի լատէթինլէ գա-
պուլ էյլէտին» տէյէրէք , էմսալի չօդ
սէօղլէր սէօյլէտի :

Պու սէօղլէրի էշիթտիքտէ , աղիզ
Հռիփսիմէ տիղլէրինի եէրէ գօյուպ ,
«Եա' Բապպըմ , սէնտէն մատէ քիմսէմ
եօգտուր , իւմիտիմ սէն սին , պէնի տիւն-
եա շիրքինտէն խէլաս էյլէ» տէյու ու-
ղուն ուղատըյա նիյազ էյլէտի : Օնտա
հաղըր պուլունան կոյսլար տաիի , քէ-
զալիք սուրր Հռիփսիմէ կիպի տուա
էտէրլէր իտի :

Օլ տէմ կէօքտէն կիւրիւլթիւյլէ պիր

տի, վէ սուրբ Հռիփսիմէ իլէ էլլէշ-
տիրտէ, Հագգ Թէալանըն քերէմլլէ,
եէտի սաաթ մըգտարը օլ նէվճիվան
պաքիրէ, փատիշահ իլէ էլլէշիպ օլ դահ-
րաման Տրդատը պիր թագրիպ քիւ-
չիւք չօճուք միսալի եէրէ չարփտը:

Օլ քի Բուսիսթան սէմթինէտէք
դուվվէթի նամ վէրմիշ իտի, պուրա-
ճըդ տա, հիքմէթի Խիւտա, պիր դայըֆ
դըղա դուվվէթի եէթիշմէյիպ մաղլուպ
օլտուդունտան, էօլքէսինտէն նէ՛ է-
տէճէյինի պիլէմէզ իտի: Տէֆա էմր
էլլէտի քի Գայիանէյի կէթիրսինլէր,
քի քէնտի չըրաղընա էօյիւտ նասիհաթ
վէրսին փատիշահա դարչը տուրտուզը
իչիւն:

Երանելի Գայիանէ եանընա կէլ-
տիրտէ շու միսիլլի նասիհաթ էթմէյէ
պաշլատը, «Պէնիմ սէվկիւլի վէ կէօ-
ղիւմին նուրու գըղըմ Հռիփսիմէ, տիւն-
եանըն ֆանի փառքընա ալտանմայասըն,
վէ էօլմէքտէն տախի ապլա գօրգմայա-
սըն...» : Պու կիպի սէօղլէր իլէ տա-
հա նիշէ պին նասիհաթլար էյլէտի:

Վէ օրատա էփրէնճ լիսանընտան
աղնայան պաղը քիմսէլէր պուլունուս ,
նասինհաթը նէ՝ եիւղտէն օլտուղընը ի-
շիտիւս , օլ սաաթ թաշըլա աղղընա
վուրուս պիշլէրինի տէօքտիւլէր : Վէ
սանիյէն պագտըլար քի ասլա վաղիֆէ
էտինմէյիս , եինէ օլ միսիլլի նասինհաթ-
լար էտիյօր , սաշընտան թութուս վու-
րարագ տէօյէրէք տըշարը չէքտիլէր :

Վէ Տրդատ թէքրար սուրը Հուփ-
սիմէնին եանընա վարըս , իւշ սաաթ
գատար սավաշտըգտան սօղրա , Ալլա-
հըն լուծֆու ինայէթիյլէ եինէ գուվ-
վէթլէնիս , վատիշահը թէքրար եերէ
չարփարագ , քէնտիսի տախի սերայ-
տան տըշարը չըգըս ֆիրար էթտի , բի
հիշ պիր քիմսէ գարչը տուրամաղ օրտու :

Վէ վարըս եօլտաշարընա , Ալլա-
հըն գուվվէթիյլէ , օլ գահրաման թա-
գաւորը եէնտիմ տէյու միւթտէ էյլէ-
տի : Վէ շաղ օլարագ տէտի . «Պու կիւն
պէնիմ տիւյիւնիւմիւն կիւնիւ տիր ,
շաղ օլուն ճիւմլէնիղ . գըղըլ գանլար իլէ
տօնատըս , պէնի կէլին էյլէյիլիլ» :

Վէ տահա պաղը սէօյլէր սէօյլէ-
տիքսէն սօղրա, պիր եիւքսէք եէրէ
չըգըպ տուայա տուրտու, վէ եիւզիւ-
նի եէրէ սիւրէրէք կիճէ վաղթընտա
տուատա իքէն խոսասլար եէթիշիպ,
էլլէրինի արտընա պաղայըպ, «Տիլինի
չըգար» տէտիլէր, վէ հիչ դարչը գօ-
մայարադ չըգարաըլընտա՝ քէստիլէր:

Վէ ճնտան սօղրա էսկիճէ շալընը
պէլլինտէն չըգարըպ, եէրէ տէօրթ դա-
ղըդ չադտըլար, վէ էլլէրինի ալադ-
լարընը օլ գազըգլարա պաղլայըպ կէր-
տիլէր, վէ պիր մօմ աթէշի իյէ պիւ-
թիւն թէնինի, եադըպ քէսլապ էթտի-
լէր, վէ դուճաղընա իրի թաշլար պը-
րադըպ, պաղըրսադլարընը տըշարը
տէօքսիլէր, վէ Ոյլահըն հիքմէթ ու
ինայէթիյլէ տահա սաղ իքէն, իքի կէօզ-
լէրինի օյտուլար: Վէ ճնտան սօղրա
տախի հէր քիմ վատիշահըն էմրինէ
դարչը կէլէճէք օլուրսա, պուճուճ կի-
պի օլուր տէյէրէք, միւսպարէք թէնի-
նի փարէ փարչէ էթտիլէր:

Օլ երանիլի կոյսուն աղիզ եօլտաշ-
լարընտան օթուդ իքի նուֆուզ օրատա

պուշունուպ, սուրբ Կոյսըն փարէ փար-
չա օլան աղիղ թէնինի տէֆն էթմէյէ
միւրատ էթտիքլէրինտէ, քեաֆֆէսինի
դըլըճտան կէշիրտիլէր. վէ օլ աղիղ-
լէր տախի, ճանլարընը թէսլիմ էյլէ-
տիքլէրինտէ շէօյլէ տէտիլէր. «Սէվ-
տիք սէնի եա՛ Բապպի, քի էշիտէսին
նիյաղըմըղը: Շիւքիւրլէր օլսուն սանա,
քի պիլի պու կիւնէ լայըդ էյլէտին».
վէ տախի պուշուն կիպի սէօյլէրլէ
միւրպարէք ճանլարընը Ալլահա թէսլիմ
էթտիլէր:

Մէրսումէ աղիղլէրտէն պիրինին
խասթա օլտուղը հասէպիլլէ, եօլտաշ-
լարըլլէ կէլէմէյիպ, օլ հնձանըն իշին-
տէ եաթմըշ ըսը, վէ ծնու տա օրա-
ճըդտա թէլէֆ էթտիլէր, քի օլ տախի
համտու սէնա էյլէյիպ, «Գոհութիւն
սանա Էֆէնտիմ, քի պէնի տէ եօլտաշ-
լարըմտան այըրմայըպ, լութֆունա լա-
յըդ էյլէտին» տէյէրէք, ըուհունը թէս-
լիմ էյլէտի:

Վէ էրթէսի կիւն, սուրբ Գայիա-
նէյի տախի իքի աղիղ եօլտաշլարը իլէ

տէօրտէր դաղըղա պաղլայըս , թօփուգ-
լարընտան դամըշ գօյուս իւֆիւրտիւ-
լէր , վէ էօյլէճէ դուզու կիպի շիշիր-
տիքսէն սօղրա՝ տէրիլէրինի այաղլա-
րընտան կէօյսիւնէտէք թուլում չըգար-
տըլար :

Վէ օնտան սօղրա , չիւնքի աղիղ
Գայիանէ սուրբ Հռիփսիմէյէ նաօհնաթ
էթմիշ իտի , օնուն իշիւն տիլլէրինի
էքսէլէրինտէն չէքտիլէր : Վէ տահա
հիքմէթի Պարի , ճանլարը թէնտէ իքէն ,
պաշլարընը քէստիլէր :

Վէ սուրբ Գայիանէ պու էղիյէթ-
լէր իշինտէ Ալլահա շիւքր էտիպ , սուա
վէ նիյալ էյլէտի , վէ էօյլէճէ աղիղ
ճանլարընը թէսլիմ էթտիլէր :

Վէ էրթէսի կիւն , աղիղ Հռիփսի-
մէնին , վէ սուրբ Գայիանէնին , վէ օլ
պիր աղիղ կոյսլարըն , միւպարէք թէն-
լէրինի պիր եապան եէրէ չէքիպ , դուրտ-
լար էօնիւնէ աթտըլար , վէ Ալլահըն
հիքմէթիյլէ պիր հայվան եանլարընա
վարամայըս , օլ աղիղ մարմինլէր կիւլ-
լէր սիւմպիւլլէր կիպի օրաճըդտա դալ-
տըլար :

ՏՐԴԱՏԸՆ ՏՕՄՈՒԶ ՇԵՔԼԻՆԷ ԹԱՀՎԻԼ
ՕԼՄԱՍԸ ՏԸՐ

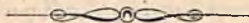
Պոյ իշլէրաէն սօղրա , Տրդատ աղիղ Հռիփսիմէնին պիմէնէնտ հիւսնիւնիւ խալալընա կէթիրտիքճէ , քէնտի քէնտինի մէրադլայըպ , «Մհ , վա՛հ» էտիւպ կիւն պէ կիւն փէրիշան օլտու : Վէ ալթը կիւն մըգտարը պու հալ իւղրէ օլուպ , օնտան սօղրա , սէվտասընը պիր աղ տալըթմադ իշիւն «Այ թէստարիքի կէօրիւսին» տէյի էմր էթտի : Վէ աթընա պինիպ ավա կիտէրքէն , դաֆիլէն աթընտան աշաղա տիւշիւպ , Ալլահըն զաղապիլէ օլ սաաթ տօմուղ օլտու , վէ դամըշլըղտ տօղրու սէյիրթմէյէ պաշլատը : Վէ պիւթիւն թէվապիսի տիվանէ օլարադ , էթտիքլէրինի պիլմէզլէր իտի : Պու հալ իւղրէ իքէն՝ պիր զէմանտէն սօղրա , Տըրդատըն Խոսրովիդուխտ նամ գըղ դաւընտալընըն բույասընտա հրեշտակ Աստուծոյ կէօրիւնիւպ , «Թա՛քի Արտա-

չատ գուլուսունա գօլ վէ ալադլարը պաղլը աթըլմըջ օլան Գրիգորը կէթիրթմէյինճէ՝ սիւլին տէրտինիզէ տէրման պուլամայաճագսընըզ» տէյու խապէր վէրաի:

Վէ սապահ օլտուդ տա, խոսրովի-գուխտ իշխանլարը պաշընա պիրի.թթիրիպ, օլ կիճէ տիւշիւնտէ էշիթտիյինի նագլ էյլէտի.թտէ, քեաֆֆէսի կիւլիւմ սիւյէրէ.ք իսթիհզա էթտիլէր, վէ «Սահիհէն տիւանէ օլմուշտուն, զիրա օն իւշ սէնէտէն պէրու օլ երլանլար մէ.քեանը օլան պիր մահալտէ Գրիգոր դալմամըջ օլտուդտան դաթինազար՝ քէմիլքէրինին տախի պուլունմասընա շիւպհէմիլ վար տըր . . . » տէտիքլէրինտէ, խոսրովիգուխտ խէճիլ դալըպ, արթըգալըզ աչամալ օլտոն:

Օնտան սօղրա, օլ հրեշտակ Աստուծոյ իւշ տէօրթ քէրրէ տահա կէօրիւնիւպ, եինէ օլ ճէվապը սէօյլէտի. խոսրովիգուխտ, եինէ պէնի մէզագէտէրլէր տէյի ութանտըղընտան՝ քիմսէյէ պիր շէյ սէօյլէմէտի:

Պիր կիճէ տահա կէօրիւնիւայ, «Է-
յերչի պու տէտիյիմի խալդա սէօյլէյիպ
վէ իճրասընտա պուլունմաղ իսէն՝ պիլ-
միշ օլ քի թիւրլիւ պէլալարա տիւշար
օլաճագսըն» տէյու խապէր վէրտիւ Պու-
նուն իւզէրինէ արթըգ պիշարէ գա-
լըպ, թէքրարէն ութանարագ հագլ էյ-
լէտիւ Վէ իշխանլար իշիթտիքտէ՝ «Պուն-
տա պիր հիքմէթ օլմագ կէրէք» տէ-
տիլէր, Վէ օլ սաաթ Օսա իսմինտէ իշ-
խանը իրսալ էթտիլէր քի վարըպ Ար-
տաշատտա օլան ազիզ Գրիգորու՝ էյերչի
սաղ իսէ, չըգարըպ կէթիրսին տէյու :

նի եօդարը չէքէլիմ, զիրա սէնին Ալ-
լահըն, սէնի պուրատան չըդարմաղա
պիղէ թէնպիհ էյլէտի» տէտի:

Ոլ տէմ երանելի Գրիգոր, խիին
ուճունը թուծուպ եօդարը չըդար, վէ
ազիղին թէնի, երլանլարըն զէհիրլի
յօդուսընտան ետրալանմը՝ օլտուղը-
տան, ազիղ թէնինի եուլուպ, վէ եէ-
նի էսվապլար կիյտիլիպ, մէմնունիյէթ-
լէ ալըպ շէհիրէ կէթիրտիլէր: Սուրբ
Գրիգոր շէհիրէ տաիիլ օլտուղտա, պադ-
տը քի փատիշահ վէ թէվապիսի վէ շէ-
հիր խալդը, վէլ հասըլ ճիւմլէսի տիվա-
նէ օլտսր, վահշի կիպի էթտիքլէրինի
պիլմէլլէր խաի:

Ոլ տէմ ազիղ տիլլէրինի եէրէ գօ-
յուպ, աղլայարադ տուա վէ նիյադ էյ-
լէտի քի, օլ սաաթ ճիւմլէսինին ազլը
պաշընա կէլիպ, վէ քեաֆֆէսի չըլ-
չըպլադ օլտուղլարընտան, պիրպիրին-
տէն ութանըպ էսվապլարընը կիյմէյէ
պաշլատըլար, վէ սուրբ Գրիգորուն ա-
յաղընա տիւշիւպ «Մեղայ» տէտիլէր:

Երանելի Գրիգորիոս պունլարը ա-

ՍՈՒՐԲ ԳՐԻԳՈՐՈՒ ԽՈՐՎԻՐԱՊԵՏԱՆ

ԶՐԳԱՐՏՆԳԼԱՐԸ ՏՆՐ

ՄԵՐԳՈՒՄ Օտա վարլու Սրտաշատ
 շէհրինէ կիրտիքտէ, շէհրին էհալիտի
 պու հալէ ահեահ օլուպ, օնլար տա կիւ-
 լիւշիւպ մէզադ էթտիլէր, վէ պիր շօդ
 խալդ, «Պագալլում պու նէ՛ հալ տըր»
 տէյէրէք պիրլիքտէ կիթտիլէր, Գու-
 յունուն աղլընա վարտըզլարընտա, ու-
 ղուն պիր իփ աշաղը սարդըթտըլար,
 վէ օլ կիտէն իշխան, «Եա՛ Գրիգոր,
 սա՛ղ ժը սըն» տէյի սիւալ էյլէտիքտէ,
 սուրբ Գրիգոր, սորլան իփին ուճունու
 թութուպ սարսարագ, «Սլտհըն լուժֆ
 ու քէլէմիլէ սա՛ղլում» տէյու ճէվապ
 վէրտի:

Օլ տէմ ճիւմլէսի մաթ օլուպ՝ «Պու
 նէ՛ թիւրլիւ հիքմէթ տիր» տէյու պի-
 լիպիրինին եիւզիւնէ պագարտդ շաշա
 դալտըլար:

Իշխան նիտա էյլէտի, «Եա՛ աղիդ
 Գրիգոր, իփին ուճունու թութ քի, սէ-

յաղա տուրտուրուպ՝ «Նէ՞ իտէրսինիդ, պէն տէ սիղին կիպի ինսանըմ, սիղէ հալընըղ լաղըմ օլան շէյ պու քի սիղի եարատան Ոլլահը թանըյըպ, օնա սէճ-տէ իտէսինիդ . . .» տէտիւ Վէ պու կի-պի պիր դաչ տահա նասինհաթլար էթ-տիրքտէն սօղրա, սուրբ Գրիգոր սիւալ էթտի քի, Գրիստոս էֆէնտիմիղին ա-ղիղ նահատակլարընըն միւպարէք թէն-լէրինի նէ՞րէյէ գօյաունուղ»։ Ճէվապ վէրիպ տէտիլէր, «էֆէնտիմ, հանկը նահատակլար իչիւն սօրարօրն»։

Տէտի սուրբ Գրիգոր, «Օնլար քի Ոլլահըն եօլունա շէհիտ օլունպ, սիղին էլինիղլէ էօլմիւլէր տիր»։ Վէ չիւնքի տույաուլար քի, սուրբ Հռիփսիմեանց կուսանաց իչիւն սէօյլէյօր, տէրհալ վա-րըպ եէրինի կէօթէրտիլէր։

Երանելի կոյսլարըն աղիղ թէնլէ-րինի աթաղդլարը կիւնտէն, սուրբ Գրի-գորուն կէլմէսինէտէք տօգուզ կիւն օլմուշ ըտը. վէ օլ տօգուզ կիւն զար-ֆընտա ասլա պիր ճանալար եախօտ պիր գուշ եանլարընա վարմատըդտան

մատէ, միւսպարէք թէնլէրի տախի դօդ-
մամըշ իտի:

Ո՛ր տէմ վարտըլար թիւրլիւ լի-
պասլար կէթիրտիլէր քի, քէֆին էթ-
սինլէր: Սուրբ Գրիգոր ճէվասլ էթտի.
«Շիմտիլիք սիզին դումաշլարընըզ պու-
ազիզլէրին թէնինէ քէֆին օլմայա լա-
յըդ տէյիլ տիր, լաքին կիւն օլա քի
լայըդ օլսունլար» տէտի:

Պատէհու, հէր պիրինի քէնտիլէ-
րինին էսկիճէ շալընըն իչինէ ալըպ, օլ
սաքին օլտուգլարը հնձանըն իչինէ կէօ-
թիւրիւպ, պիր շէհիտէ լազըմ օլան
մէվթիյէ րէսմինի իճրա էյլէյիպ, տէֆն
էյլէտի: Քէնտիսի օլ կիճէ օրատա սա-
պահատէք տուա վէ նիյազ էյլէտի քի,
«Եա՛ Բապպ, սէն պու միլլէթէ ֆիրա-
սէթ վէր քի, իտրադ էտիպ սէնին
ազիզտէն ազիզ օլտուղունը ֆարգ էթ-
սինլէր»:

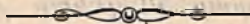
Վէ սապահ օլտուգտա թագաւոր
վէ իշխանլար, վէ խալգտան պիր չօդ
քիմսէլէր, կէլիպ սուրբ Գրիգորուն
վէ օլ ազիզ Կոյս նահատակլարըն էօ-

նիւնէ տիւշիւպ, աղլայարագ թէօվպէ
էտէրլէր խտի :

Սուրբ Գրիգոր օլ վագըթ, «Էկէր-
չի սուշընըղ ալֆ օլմագ, վէ տէրտլէ-
րինիզէ տէրման պուլմագ իսթէր իսէ-
նիզ, սիզի եօգտան վար էտէն Ալլահա
իման էտին, վէ հիքմէթինէ ալեհան
օլուն. նասըլ քի աղիզ Հուփսիմէնին,
Ալլահըն գուվլէթիլէ, էթտիյի մէրտ-
լիյի կէօղիւնիւզէ կէօրտիւնիւզ, վէ
պանա օլան սիյասէթի տախի ճիւմլէ-
նիզ պիլիրսինիզ քի, օլ դատար իս-
կէնճէլէրտէն սօղրա, օն իւշ երլ մըդ-
տարըտա օլ դարանլըդ գույուտա վէ
աղղըն երլանլար իչինտէ աօլա խէվֆ
էթմէյէրէք սաղ ու սէլիմ դալմամ, Ալ-
լահըմըն պիր հիքմէթի տէյլ՝ մի տիր :
Իմտի պունլարը ֆիքր էտիպ թանը-
յըն օլ Ալլահը, քի սիզի դարանլըդտան
այտընլըղա չըդաբմաղա գատիր տիր :
Վէ էթտիյինիզ եօլսուզլուղա փիւշ-
ման օլուն քի, Ալլահըն լուծֆ ու քէ-
րէմինէ լայըդ օլասընըղ » տէտի : Վէ
տահա պունուն կիպի չօգ նասիհաթլար

վերտիքտէն սօղրա, պաշլատը Ալլահըն
 պիր օլտուղընը, վէ անըն ագըլ վէ
 սըրը Էրմէյէն հիքմէթինի, տիւնեա-
 նըն էվվէլինտէն ախըրընատէք վու-
 գուա կէլմիշլէրի վէ կէլէճէքլէրի, վէ
 Մարգարէլէրին կէլիպ, Քրիստոսուն
 տիւնեայէ կէլէճէլինտէն խապէր վէր-
 տիքլէրինի, վէ Քրիստոսուն կէլիպ
 նիշէ Էղիյէթ չէքէրէք, պիղի ճէհէն-
 նէմտէն գուրթարտըղընը պիր պիր նազլ
 էյլէտի :

Պու կիպի թէմամ ալթմըշ ալթը
 կիւն, կիճէլէրի տուա էտիպ, կիւն-
 տիւղլէրի տէ վազ վէրիր իտի :

Ս. ԷՋՄԻԱԾԻՆ ԻԶԻՆ ԿԷՕՐԻՒԼԷՆ ՏԵՍԻԼՔ

ԱԼԹՄԸՇ ալթը կիւն թէմամըն-
տա, սուրբ Գրիգոր քէլամէ աղաղ է-
տիպ, «Տիյնէյինիղ, սիղէ Ալլահըն պիր
հիքմէթինի տահա նաղլ էտէյիմ: Պու
կիճէնին եարըսընտա, սիղլէր ույգու-
տա իքէն, վէ պէն տէ Ալլահըն սիղէ
էթտիյի քէրէմլէրի, վէ օլ աղիղէ պա-
քիրէլէրին փառքընը ֆիքր էտէրքէն,
ֆիլ հալ պիր աղիմ կիւրիւլթիւյլէ կէօք
եիւզիւ աչըլտը, վէ նուրչէհրէ պիր ա-
տէմ, Գրի'գորիէ, տէյու սէսլէնտի. վէ
պէն օլ տէմ դօրդումտան եէրէ դա-
փանտըմ:

«Թէքրար սէսլէնտի վէ տէտի,
եօգարը պաղ քի Ալլահըն հիքմէթինի
սանա կէօսթէրէյիմ: Վէ եօգարը պաղ-
տըղըմտա, կէօքտէն նուր սաչըլըպ,
եէր եիւզիւնէ եայըլտը, վէ օլ նուր
իլէ պիրլիքտէ, եաղ կիւնիւնտէքի կիւ-
նէլ իչինտէ կէօրիւնէն թօղլար կիպի
հիսապսըղ հրեշտակլար եէրէ էնտիլէր:

Վէ օլ հրեշտակլարըն արտընճա պիր
հէյպէթլի քիմսէ էնտի, վէ էլինտէ տէ
ալթուն թօփուղ վար իտի: Օլ ալթուն
թօփուղը եէր եիւղիւնէ վուրարգտա,
դէմինտէն պիր աղիմ՝ կիւրիւլթիւ չը-
ղըպ, եէր եիւղիւ օվա կիպի տիւմ
տիւղ օլտու:

«Պու մապէյնտէ, չըղըղտան չըղ-
մըշ կիպի պէօյիւք պիր ալթուն տի-
րէք դօնուլտու, վէ իւղէրինէ աթէշ-
տէն եափըլմըշ կիպի պիր տիրէք տի-
քիլտի, վէ ծնուն իւղէրինէ նուրտան
պիր խաչ դօնուլտու:

«Սանիյէն՝ իւշ տիրէք տահա, պի-
րի սուրբ Գայիանէնին իքի եօլտաշըյ-
լա նահատակ օլտուղը եէրտէ, վէ պի-
րի սուրբ Հռիփսիմէնին նահատակ օլ-
տուղու եէրտէ, վէ տիկէրի հնճանտա
նահատակ օլանըն իւղէրինտէ պիրէր
տիրէք, վէ պաշարընտա խաչ վար
իտի:

«Պու տիրէքէրտէն պիրպիրինէ
քէմէրլէր աթըլարագ, վէ իւսթէրինէ
էօյլէ պիր խորանլար դուրուլտու քի,

կէօրէնէր հայրան օլուր իտի : Խորան-
լար իչինտէ , պիւթիւնն օլ աղիզ Կոյս-
լար սիֆաթիւնուր , պէյազ լիպասլար-
լա շաղ օլուրլար իտի :

« Պէն պունլարը կէօրիւպ թէա-
ճիւպլէնիրքէն , օլ էվլէլքի կէօրտիւ-
յիւմ լուսատեսիլ առէմ սէս էտիպ ,
«Գրի՛ գոր՝ պու կէօրտիւքլէրինին ըէսմ-
լէրինի էյիճէ ֆիքրինտէ սազլա , զիրա
օլ էվլէլքի կէօրտիւյիւն տիրէք եէրի
Կաթուղիկէ Եկեղեցի օլաճաղ տըր .
վէ օլ իւշ տիրէք եէրլէրի տէ աղիզ
Կոյսլարըն նահատակ օլտուղու եէրլէր
տիր քի կէօրտիւն» տէտի :

Ս. ԷԶՄԻԱՅԻՆԻՆ ՎԷ Ս. ԿՈՅՍԼԱՐԸՆ
ՎԿԱՅԱՐԱՆԼԱՐԸՆԸՆ ԵԱՓԸԼՄԱՍԸ ՏԸՐ .

ՍՈՒՐԲ Գրիգորիոս պու տեսիլքի
թէմամ նազ-լ էյլէտիքտէն սողրա ,
« Շիմտիքի հալտէ պիղլէրէ է'ն էլզէմ
օլան , պու շէհիտլէրին մահալլէրինի
իպնա էտիպ շէնլէթտիրմէք տիր . Ղի-
րա խայալըմ թէհի օլմատըղընսան ,
միւճէրրէտ օլ էմրէ միւթիւ օլուպ՝ իճ-
րասընտա պուլուռնմագ վաճիպ տիր »
տէտիքտէ , տէրհալ թէտարիքեաթը
լաղըմէսինէ զայրէթ վէ տէվամ օլուն .
մաղա պաշլանըլտը :

Վէ սուրբ Գրիգոր չըրփը էլինտէ ,
կէօրտիւլի բէսմէ կէօրէ միյմարըդ է-
տէր իտի : Վէ օրատա հաղըր օլանլար-
տան քեաֆֆէսի եէքճիհէթ չալըչմագ-
տէ իքէն , Տրդատ կէլիպ սուրբ Գրի-
գորուն ալաղընտ գափանըպ , « Եա'
սուրբ Գրիգոր , հիմմէթ էտիպ պարի
շու էլիմէ ալաղըմա պիր չարէ էյլէ քի
պէն տէ պու սուրբլարըն խըզմէթին :

Թօփրաղը տըշարը ալըրլար իտի : Վէ
գուրտուղլարը պինա թէքմիլ օ տուգ-
տա , կէթիրտի սուրբ Գրիգոր օլ աղիզ
մարմինէրի եէրլի եէրինճէ գօյտու :

Օնտան սօղրա պուլլուրտու քի ,
կէլին օլ էվլէլքի կէօրտիւլյում. տի-
րէք եէրինի տէ պինա էտէլիմ , նիճէ
քի սիզէ նաղլ էյլէտիմ , օլ եէր Կա-
թուղիկէ Եկեղեցի օլաճագ տըր քի
ճիւմլէմիզի տէվլիրիճի տէմէք տիր :

Վէ օրայլտա պինա էտիպ՝ ատը-
նը էջմիածին տէտիլէր . զիրա օլ հիյ-
պէթլի քիմսէ քի , կէօքտէն եէրէ էն-
տի , վէ էլինտէ ալթուն թօփուղու
վար իտի , Միածին որդի Աստուծոյ
քէնտիսի իտի , օնուն իչիւն ԷՋՄԻԱՌԻՆ
տէնիլտի , եանի Միածինին էնտիլի
եէր տէմէք տիր :

Վէ օլ սուրբ էջմիածին եկեղեցի-
սինտէ հէփսի ճէմ օլմուշ իքէն , սուրբ
Գրիգոր , « Ճիւմլէնիզ տիզինիզի եէրէ
գօյուպ , Ալլահա նիյաղ էյլէյին քի
սիզէ աղլ ու ֆիրասէթ իհսան պու-
լլուրսուն » տէյու էմր էյլէտի : Վէ

տէն մահրում գալմայրմ» տէտի : Զի-
րա սուրբ Գրիգորուն խորվիրապտան
ջըգըպ կէլտիյի վէ ծնլար իչիւն տուա
էթտիյի կիւնտէն պէրի , Տրդատըն ազ-
լը , սէօղիւ , ինսանճասընա օլմուչ , վէ
լաքին տահա շէքլի տէնիչիլմէմիշ իտի .
եանի՝ տիշի , դուլաղը , այաղը , թիւ-
յիւ , վէ սայիր թարաֆլարը տօմուլ
կիպի իտի :

Օլ տէմ սուրբ Գրիգոր՝ , սէճտէ
դըլըպ Սլլահա նիյաղ էթտիքտէ , Տըր-
դատըն էլի այաղը սաղալըպ , էվվէլքի
հիյեէթէ կէլտի : Վէ սուրբ Գրիգոր՝
Տրդատա էմը էթտի քի , օլ սուրբ
մարմինէրին դօնուլաճագ եէրլէրինի
դաղըլըպ , թօփրաղընը տըշարը վէրէ :

Տրդատ թէքրար րէճա էյլէտի ,
էհլինէ վէ դըղդարընտաշընա տա րուխ-
սաթ էթտին քի խըղմէթէ դարըշտըն-
լար : Վէ սուրբ Գրիգոր իղին պույուր-
տուգտա , անլէր տէ խըղմէթէ պաշլա-
տըլար :

Տրդատ թագաւոր գաղմա իլէ գա-
ղար , վէ թագուհիլէր էթէքլէրի իլէ

սուրբ Գրիգոր անէր իլէ պիրլիքտէ
տուա ու նիյաղ էտէրքէն, Տրդատը
ղափիլէն պիր թիթրէմէք ալըպ, իւս-
թիւնտէն տէրիսի սըյըրըլըպ տիւշէրէք,
ինսան սըֆաթընա տէյիշիլտի, քի էվ-
վէլքի հիյէթիւնտէն տահա կիւղէլ, տա-
հա հէսնա օլուպ, հէր վէշնլէ փաք-
լանտը :

Վէ սայիրլէրի տէ քիմի ույուղ,
քիմի չարփըդ վէ քիմի թիւրլիւ պէ
թիւրլիւ մարաղլարա կիրիֆթար օլ-
մուշլարքէն, Ալլահըն քէրէմ դավու-
որ աշըլըպ, ճիւմլէսի տախի օլ տէմ
սաղըլտըլար :

Օլ վաղըթ նէ տէրէճէլէրտէ սէ-
վինճ վէ շաղլըդ տույտուղլարը տիլ
իլէ թապիր օլունմասը միւմքիւնն օլմա-
յըպ, քէնտիլէրինն ալլան տէյու թա-
փընտըղլարը կուռքլարըն չաւսուած
օլտուղլարընը պիլ իտրագ, եէնիտէն
տիւնեայէ կէլմիշ կիպի օլտուլար :

Վէ Տրդատ, կէրէք ասքէրի իլէ
վէ կէրէք սուրբ Գրիգոր իլէ, հէր նէ-
րէտէ կուռք վար իսէ, վարըպ գրրար

տէօքէր , վէ եէրլէրինի տախի երդար
եադար իտի :

Հանը օլ աիշէհլի շէքլինտէ օլան
Անահիտ տէտիքլէրի նամտար կուռք ,
քի պիւթիւն Հայոց մէմլէքէթի էհալիսի
օնուն էօնիւնտէ սէճտէ զըլարլար իտի,
Տրդատըն էլինտէն էօյլէ պիր թօփուղ
եէտի քի , թուղ կիսի տաղըլըպ եէր
իլէ եէքսան օլտու :

Վէ հէր վարտըգլարը մահալտէ ,
սուրբ Գրիգոր , եկեղեցի եէրլէրի թէն-
սիպ կէօրէրէք նիշան էտիպ տէր ի-
տի . «Շիմտիլիք պու մէքրուն կուռք-
լարը սըրազըպ , Ալլահըն պիր օլտու-
ղունը պիլին , թա՛ քի Ալլահ սիղէ քէն-
տի լայըգ կէօրտիւլիլ գուլարընտան
Քահանայապետ վէրէ , քի ճիւմլէնիղ
Մկըրտեւ օլարադ Քրիստոնեայ օլասը-
նըղ , վէ օլ Քահանայապետ պու նիշան
էթտիյիմ եէրլէրտէ , սուրբ Սեղան օ-
ճեւ էտիպ , սիղի օրհնեալ Հաղորդու-
թիւնա արժանի էյլէյէ :

ԵՐԱՆՆԵԼԻ Ս. ԳՐԻԳՈՐՈՒՆ ՀԱՅՐԱՊԵՏ
ՕԼՄԱՍԸ ՏԸՐ

ՕԼ կիւնլէրաէ Տրդատ Թագաւոր
վէ իշխանլարը, սուրբ Գրիգորուն էօ-
նիւնէ կէլիպ, «Ո՛վ հոգեւոր հայր,
չիւնքի պիղէ Քահանայապետ լաղըմ
տըր, սէնտէն մատէ քի՞մ օլաճագ տըր»
տէտիլէր :

Սուրբ Գրիգոր. «Հա՛շա, պէն օլ
աստիճանա լայըգ տէյիլիմ, զէրա Քա-
հանայապետական աստիճան աղըր պիր
խըղմէթ օլուպ, պէն Ալլահըն հուզու-
րունտա, պու գատար խալգ Թարա-
փընտան ճէվապ վէրմէյէ գատըր տէյի-
լիմ», տէյի ճէվապ վէրիպ բազի օլ-
մատը :

Վէ Թագաւորուն տիւշիւնտէ Հրեշ-
տակ կէօրիւնիւպ, «Սիղէ առաջնորդ,
Գրիգոր ճայիլ տիր քի օլսուն» տէյի
թէնպիհ էյլէտի : Վէ պիր գաչ քէրրէ
տաշա Թագաւոր ըէճա էտիպ, սուրբ
Գրիգոր գայըլ օլմատըգտա, Թագաւո-
րա կէօրիւնէն տեսիլք՝ Գրիգորա տա-

խի կէօրիւնէրէք, «Պու ժողովուրդա Սաւաշնորդ սէ՛ն օլաճագսըն, զիրա Ալլահ էօյլէ էմր պույուրտու» տէտի :

Սուրբ Գրիգոր տախի Ալլահըն էմրի շէրիֆինէ բաղի օլուպ, Քահանայապետիլէ գարար վէրտի :

Պատէհու, Տրդատ էմր էթտի քի, սուրբ Գրիգոր Գայսերիյէյէ կէտիպ, սուրբ Ղևոնդէս Պատրիարքտան աստիճան ալարագ, Հայոց միլլէթինէ Քահանայապետ օլտուն :

Վէ օն պէշ պէօյիւք պէյլէր, ազիմ ասքէր վէ թագաւորուն նամէսի վէ աղըր փէշքէշլէրլէ, ալտըլար սուրբ Գրիգորու Գայսերիյէ շէհրինէ կէտիպ, ազիմ սալթանաթ իլէ շէհրէ կիրէրէք, Ղևոնդէս Պատրիարքըն եանընա տախիլ օլտուլար : Վէ նամէտէ եաղըլան մուհապպէթտէն սօղրա, ինհա օլունան շու վէճհ իւղրէ իտի :

«Մալիւմի շէրիֆինիզ տիր քի, միլլէթիմիղին չօդտան պէրու ճան կէօղլէրի գափալը օլուպ, ինսան եափուսու փութլարա ալլահ տէր իտիք : Վէ

պու հալ իւզրէ գարանլըդ իշինտէ
 գալըպ գայըպտա իքէն, իզլէթլի Գրի-
 դորուն էլի իլէ Ալլահըն քէրէմ կիւ-
 նէշի զաֆիլէն իւզէրիմիզէ կէլիպ,
 պիզտէն օլ իմանսըզլըդ գարանլըզընը
 փարալաուը, վէ ճան կէօղիւմիւզ տա-
 խի աչըլարադ, պիզի եօգտան վար է-
 տէն Ալլահը թանըտըդ: Վէ Ալլահտան
 պիզլէրէ տույ օլունտու քի, սիզէ Ա-
 ռաջնորդ վէ հոգևոր Հօլիւ, պու ա-
 զիզ Գրիգոր օլաճագ տըր տէյու:

«Իմտի պու գուլունուզ տա, օլ
 պիզիմ էհեամըզա սէպէպ օլան ազիզի
 կէօնտէրտիք ճանիպի շէրիֆինիզէ քի,
 պիզէ հոգևոր Առաջնորդ թագտիս է-
 տէսինիզ: Վէ տուանըզ հիւրմէթիլէ,
 Ալլահ պիզի քէնտի ըահմէթինէ լայըզ
 կէօրիւպ, պու միւպարէք եօլա սալի-
 հանէ ամէլլէր իլէ տայիմա կէթմէք
 նասիպ էյլէյէ»:

Վէ սուրբ Ղևոնդէս Պատրիարք
 պու նամէյի օգուլուպ, պիւթիւն եպիս-
 կոպոսլարընը ճէմ էյլէտի, վէ հէփսի-
 նին իզնի իլէ, սուրբ Աւետարանը սուրբ

Գրիգորուն պաշընա դօյուպ, Հայոց
իւղէրինէ Քահանայապետ օծել էթտի :

Վէ իղզէթլի սուրբ Գրիգորա ,
վէ կէլէն իշխանլարա բայէթէն , սուրբ
Կարապետին վէ Աթանազինէ հայրա-
պետին աղիղ մասունքլարընը . Հայոց
մէմլէքէթինէ փէշքէշ վերտի : Վէ տահա
իքի թանէ նամտար ճգնաւոր վերտի
քի , վարըպ Հայոց մէմլէքէթինտէ
ճգնաւորլըդ թարիգինի թալիմ էլլէ-
յէլէր , քի պիրինին իսմի Անտոն , վէ
տիկէրինին իսմի Կրօնիդէս իտի : Վէ
տահա պու եօլլու մուհապպէթլէրտէն
սօղրա , եօլս րէվան օլտուլար :

Վէ էշիտէն էյալէթլէրտէն , իղ-
զէթլի Գրիգորուն միւպարէք տիտա-
րընը կէօրէլիմ տէյի , պիր կիւնլիւք
եօլ գատար իլէրի կէլիրլէր իտի : Զի-
րա օլ աղիղին տուասըլլէ խասթալար
վէ սայիր տէրտլիլէր հագգընտա օլան
միւճիւզաթլար հէր թարաֆտա սէօյ-
լէնիր իտի :

Վէ պէօյլէ աղիմ իղզէթլէրլէ կի-
տէրքէն , պաղը քիմսէլէր կէլտիլէր

սուրբ Գրիգորա խապէր վերտիւէր քի,
«Տարօն սէմթինտէ Իննակնեան տէ-
տիքլէրի եէրտէ, քի տօգուղ չէշմէ
տէմէք տիր, իքի 'կուռք գալմը ղ վէ
չօգ քիմսէլէր տահա թափընըյօրլար»
տէյու :

Սուրբ Գրիգոր պունու էշիթտիք-
տէ, օլ սէմթէ րէվան օլտու, վէ տահա
վարմաղտան էվվէլ, կռապաշտ իշխան-
լար խապէրտար օլուպ, ճիւմէ պէօ-
յիւքլէրինէ իսպար գըլտըլար քի,
«Եարընքի կիւնտէ հէփինիղ հազըր օ-
լունուղ, զիրա ուրացող իշխանլարը-
մըղ, եանի մուրթատ պէյլէրիմիղ,
Գրիգոր իլէ պիրլիքտէ կէլիպ, ճիւմ-
լէ կուռքլարըմըղը փարալայաճագլար
տըր» տէյու :

Վէ էրթէսի կիւնիւ, օնլարըն պիր
պէօլիւյիւնէ րասթ կէլիպ, աղիմ ճէնկ
էյլէտիլէր : Վէ սուրբ Գրիգորուն տուա-
սը հիւրմէթիյլէ, հաւատացեալ իշխան-
լար իւսթէ կէլիպ, կռապաշտ իշխան-
լարըն քիմինի թէլէֆ էթտիլէր, քի-
մինիտէ գաչըրտըլար :

Վէ օլ կուռքլարըն մահայինէ վա-
րըպ եաղլաշտըգտա, փերիլէր դափու-
սընը պաճասընը զայս Էթտիլէր, քի
իշէրի կիրմէք իշին դաղմա վէ քիւ-
լինկ իլէ շօգ չապալատըլար իսէ տէ,
պիր իղ պուլամատըլար:

Օլ տէմ սուրբ Գրիգոր, սուրբ
Խաչը Էլինէ ալըպ տէտի, «Հրեշտակք
քո, Տէր, հալածեսցեն զնոսա»: Տէմէք
տիր քի, «Եա՛ Բապայի, սէնին մէլէք-
լէրին զայս Էթտիլէր անլէրի. եանի
փերիլէրի»:

Պու ճէվապը տէտիյի կիպի, օլ
Էլինտէ օլան Խաչտան պիր շիտտէթլի
րիւղկեար չըղըպ, տէրհալ փութխա-
նէ եըղըլըպ, եէր իլէ եէքսան օլտու,
շէօյլէ քի նէ՝ թաշ գալտը նէ՝ թօփ-
րադ: Վէ Ալրահտան մալիւմ օլունտու
քի սուրբ Կարապետին վէ սուրբ Աթա-
նադինէնին մասունքլարը պուրայա դօ-
նուլաճադ:

Օլ տէմ սուրբ Գրիգոր օրատա
միւճէտտէտէն Տաճար եափմաղա պաշ-
լայըպ թէմամ Էթտիլքտէ, օլ աղիղէ-

րին մարմիններինն օրաճըգտա իզղէթ-
լէր իլէ տէֆն էյլէյիպ, աղօթք աղա-
չանք էյլէտի քի, «Եա՛ Բապպ, պու
աղիզլէրին շէֆա՛աթը իլէ պու Հայոց
մէմլէքէթինն սէն անվորձ սազլա, վէ
նիյաղ էտէրիմ քի, պու Հայոց աղ-
ղըն իշինէ հերձուածլըդ կիրմէյէ» :

Օլ տէմ կէօքտէն սէտա կէլտի
քի, «Նիյաղըն դապուլ օլունտու. հէր
նէ՛ նիյաղ էթտին իսէ, թէքմիլ ու
թէմամ օլսուն» :

Վէ օլ սուրբ մասունքլարըն դօ-
նուլտուղը ճաճար օլ տուր քի, շիմ-
տի Մեու սուրբ Կարապէտ տէնիլիր,
Քիւրտիսթան սէմթինտէ, վէ հէր սէ-
նէ ուխտաւորլարըմըդ կիտէր : Վէ եւ-
կիրմի կիւն դասար սուրբ Գրիգոր օ-
րալարտա դալարադ, օլ սէմթին խալ-
ղընա տախի վաղ ու նասիհաթլար էյ-
լէտի սահիհ Ալլահըն եօլունու :

Վէ օրատան կէշիպ կիտէն եփ-
րատ ըրմաղընտա, օրանըն խալղընը
վէ պիլէսինճէ օլանլարը Մկրտեւ էյ-
լէտի քի, պու Մկրտեւ օլանլար

Երևոյ տօգսան պին քիշիտէն միւթէ-
 ճալուղ իտի . վէ օրատա Պատարագ-
 էտիպ , ճիւմլէսինի Գրիստոսուն Մար-
 մին վէ Արիւնը իլէ հաղորդել էյլէտի :
 Իմտի օլ տէմ օրալըգտա օլան շաղ-
 ւըգ Ֆիքր իլէ աղնաշըլապիլտիյին-
 տէն , թարիֆէ հաճէթ տէյիլ տիր :
 Պատէհու եինէ չօգ նասիհաթլար էյ-
 լէյիպ օլ էյալէթտէ , սայիր սէմթլէրէ
 տախի վարմաղա պաշլատը :

Վէ Տրդատ թագաւոր , օլ իղ-
 ղէթլի Հայրապետին , Հայոց սինօրու-
 նա կէլտիյինի խապէր ալտըգտա ,
 ճիւմլէ թէվապիսիլէ պիր դաշ կիւն-
 լիւք եօլ իլէրի վարըպ , սուրբ Հայ-
 րապետին Օծումունը միւպարէքլէյիպ ,
 ճան ու տիլտէն ֆէրահ օլտուլար :

Վէ սուրբ Գրիգոր ատէթի իւզրէ
 պաշլատը եինէ քարողել էթմէյէ քի ,
 «Ալլահըն քէրէմ ու ինայէթինի ու-
 նութմայընը » . վէ պույուրտու քի
 օթուզ կիւն գատար պահք տուրու-
 նուզ , տուա վէ նիյաղ էյլէյինիլ քի
 սուրբ Մկրտութիւնա լայըգ օլասընը :

զուհուր էտէն սէվինճլէրի պուրաճըգ-
տա թարիֆ էտէմէյիզ : Սուտան սը-
շարը չըդարգլարընտա քեաֆֆէսի պէյ-
աղլար կէյտիլէր, վէ էլլէրինէ շէմա-
լէր ալըպ, կէօքտէքի երլտըղլար թար-
զը փարլարլար իտի : Օլ տէմ քիմի աղ-
լայարադ, քիմի կիւլիւշէրէք սաֆ սաֆ
ալայ, օլարադ, եօդարը տօղրու օլ էվ-
վէլքի տէտիյիմիզ սուրբ Տաճարա ազմ
էթտիլէր :

Վէ սուրբ Հայրապետ օլ սուրբ
Տաճարտա Պատարադ մասուցանել է-
տիպ, ճիւմլէսինի Հաղորդել էյլէտի .
վէ խալզըն մըդտարը եիւզ էլլի պին-
տէն միւթէճափուղ նագլ օլունուր, վէ
օլ տէրէճէ շաղլըդ վէ սէվինճտէ իտիւ-
լէր քի, հպթթա եէտի կիւն տահա օ-
րատա էյլէնտիլէր :

Մնտան սօղրա, օլ Հայոյ աղղը-
նա փէշքէշ վէրիլէն իքի աղիզ ճգնա-
ւորլարը, օլ սուրբ մասունքլարա խըղ-
մէթքեար ալը դօյուպ, սուրբ Գրիգոր,
Տրդատ թագաւոր իլէ պիրլիքտէ հէր
թարաֆլարը տօլաշարադ սուրբ Սեղան-

Օթուղ կիւն թէմամընտա, սաւ
պահլայըն պիւթիւն ահալիյի Մուրատ
չայընըն քէնարընա էնաիրաի, օլ քի
Աստուածաշունչտա Եփրատ տէնիլիր.
Վէ սուրբ Միւռոնու սույա տէօքիւս,
ճիւմլէսինի Ամենասուրբ Երրսրդու-
թիւնուն իամի շէրիֆինէ Մկրտել էյ-
լէտի :

Օլ Մկրտութիւն արատընտա, Աստ-
ուածութիւն պէօյիւք միւճիւղաթլար
էյլէտի : Տրդատ վէ ճիւմլէ թէվապի-
սի սույա էնաիրլէրի հալտէ, շիտաէթ-
լի ագան չայըն սույու տէրհալ կէրի
տէօնիւս տուրուլտու, վէ կէօքտէն ա-
ղիմ նուր էնիպ, օլ սույուն իւղէրին-
տէ տիրէք կիպի տիրիլտի, վէ տիրէ-
յին պաշընտա պիր լուսեղէն Խաչ դօ-
նուլտու, քի ճիւմլէ խալդ աշիքեարէ
կէօրաիլէր, վէ օլ դատար այտընլըղը
վար իտի քի, կիւնէշ ճնուն եանընտա
պիր դանաիլ կիպի իտի :

Վէ օլ սուրբ Միւռոն քի սույա
սաշըլտը, խալդըն էթրաֆընը ալըս,
հալգա կիպի կէղէր իտի : Օլ անտէ

լար վէ Գահանալար օծել էտէր խոի :
 Վանքլար , անապատլար պինա
 էտիպ , ճգնաւորլարը չօղալտըպ , ճիւմ-
 լէսինի Ալլահ եօլունա տաւլէթ էթմէք-
 տէն տուր օլմաղ խոի : Ոլ աղիզին
 նասիհաթլարընտան ահալի պէյնինտէ
 տիրիք տիւղէնիք օլտու , պօրճլուլար
 վէ հափսլար աղատ օլտուլար , հադդ-
 սըղ իշլէր մէն օլունտու , զայրմլար ,
 խայընլար , քէնտի պէտ խույլարընը
 թէրք էթտիլէր , վէ ճիւմլէսի պիր ա-
 նա վէ պիր պապատան մէվլուտ էթ-
 միշ գարտաշ կիպի օլտուլար :

Սուրբ Գրիգոր , հէր թարափտան ,
 չօծուգլար տէվչիրիպ , մէքթէպլէր իհ-
 տաս վէ միւտէրրիսլէր թային վէ թախ-
 սիս էյլէտի : Վէ օլ մէթէպլէրտէ քի-
 մի Բումճա վէ քիմի Ասորիճէ օգուր-
 լար խոի . զիրա օլ զէմանտա Հայճա
 եազըմըղ օլմատըղը հասէպիյլէ , Հայ
 լիսանըմըղը եա՛ Բում , եախօտ Ասորի
 եազըսըյլա եազըպ օգուրլար խոի , վէ
 վէ պիզիմ Այրբենական եազըմըղը ,
 սուրբ Գրիգորուն Հայրապետ օլմա-

սընտան, եիւզ սայքի եիւզ իւշ եա-
խօտ եիւզ պէշ սէնէ սօղրա, երանելի
թարգմանիչէրիմիզ Ալլահըն լուծֆու
իլէ էլէ կէթիրէպիլտիլէր :

Երանելի սուրբ Գրիգոր, Հագդ
Թէալա հագրէթլէրինին ինայէթ ու քէ-
րէմիլէ, Հայոց մէմլէքէթինէ նիլամ
վերտիքտէն սօղրա, պազը վազըթ շա-
կիրտլէրի իլէ պէրապէր տաղա չըզըսլ,
եապան վէ շէօլ մահալլէրտէ իսքեան
էտէր, վէ օթ ու սաիրէ իլէ կէչինիպ,
քեաֆֆէյի էրմէնի միլլէթի իշիւն Ալ-
լահա տուա վէ նիյազ էտէր իտի, վէ
պազը տէֆա տա էնիպ, վանքլարը ա-
նապատլարը կէօզտէն կէչիրիպ, վաղ
ու նասիհաթ էտէր վէ թէքրար տաղա
չէքիլիր իտի :

Վէ Տրդատ տախի էյի ալէլլէրլէ
մուգայեէտ օլուպ, հէր թարաֆա Ալ-
լահըն էմրինտէն տըշարը իշ էթմէյէ-
սինիզ տէյու. թէնպին վէ նասիհաթ-
նամէլէր եաղար, վէ շօդ տէֆա, տա-
յիմա եանըմտա տուր տէյու, սուրբ
Գրիգոր Լուսաւորիչէ տախի ըէճալար

ղարագ, իբիսինիտէ ալըպ կելմէլէրի
իչին, իւշ մէշհուր իշխանլար կէօն-
տէրտի :

Օլ իշխանլար վարտըղլարընտա,
վրթանէսի Գալսէրիյէտէ վէ Արիս-
տակէսի եինէ Գալսէրիյէյէ եադըն
պիր անապատտա պուլտուլար : Վէ
նամէյի կէօսթէրիպ տավէթ էթ-
տիքլէրինտէ, Արիստակէս անապատ-
տան էնմէք իսթէմէտի, թա՛ քի ճիւմ-
լէ շէհիրլի ճէմ օլուպ, «Տաղտա տուա
էթմէտէն իսէ, օրայա աղիմէթ էթմէն
սանա ֆաղլլէթ տիր . զիրա փէք
չօգ քիմսէնին իսլահ օլմասընա սէպէպ
օլուրսուհուղ », վէ պունուն էմսալի
սէօղլէր իլէ գանտըրըպ կէօնտէրտի-
լէր : Վէ սէլամէթլէ կելիպ Տրդատըն
եանընա տախիլ օլտուգտա, աղիմ
թալթիֆլէ մուհապպէթլէշաիլէր :

Վէ օնտան սօղրա, թագաւոր օլ
իքի աղիլլէրի ալըպ, երանելի սուրբ
Գրիգորու արամաղա չըգտըգտա, էր-
ղինկեան էյալէթինտէ պիր անապատ-
տա պուլտուլար : Վէ չօգ սէվինճլէր

էտէր իտի : Լաքին սուրբ Գրիգորիոս
խալգտան ըայէթլէր կէօրիւպ, շաֆի-
լէն քէնտինէ մաղրուրլուգ կէլմէսին
տէյու, թէնհա մահալլէրտէ կէղէր իտի :

Վէ Տրդատ թագաւոր քէնտի թէ-
վապիսի վէ ճիւմլէ խալգը իլէ, սուրբ
Գրիգորուն միւսպարէք ճէմալինէ, վէ
ինճուտէն մագպուլ ճէվահիր ճէվապ-
լարընա, ղայէթլէ հասրէթտէ գալըպ,
աղիմ գասաւլէթ էտէրլէր իտի :

Օլ կիւնլէրտէ պաղըլարը կէլտիլէր
թագաւորա խապէր վէրտիլէր քի, ե-
րանելի սուրբ Գրիգորուն Գայսէրիյէ
շէհրինտէ իքի էվլատը օլուպ, պիրինին
իսմի Վրթանէս վէ տիկէրինինքի տէ
Արիստակէս տիր : Վրթանէս պէօյիւք
օղլու՝ տիւնեայէ կիրէրէք, սօղրա Գա-
հանայ օլմուշ, վէ Արիստակէս քիւ-
շիւքլիւքտէն պէրու ճգնաւորլուգ եօ-
լունա թալիպ օլարագ, մանասթըր վէ
անապատլարտա քէնտի կիւնիւնիւ բէր-
հիլ իլէ կէշիրիր իմիշ տէյու :

Թագաւոր պունու էշիթտիյի կի-
պի, անիտէ պիր մուհապպէթնամէ եա-

վէ աղլայրչլար էթտիքսէն սօղրա .
Տրդատ , « Ո՛վ Երանելի սուրբ Հայ-
րապետ , չիւնքի պիղիմ իլէ տուրմա-
ղա ըազի օլմատըն , վէ պու տաղլար-
տա սաքին օլմադ միւրատ էյլէտին ,
վէ պիղի կիւլ ճէմալինտէն վէ ազիլ
ճէվապլարընտան հասրէթտէ պրագ-
տըն , իմտի ըէճա էտէրիլ քի , պարի
սէնին պու Արիստակէս էվլատընը
թարաֆընտան պիղէ հոգևոր Առաջնորդ
նասպ էտէսին » տէյու նիյաղ էյլէտի :

Երանելի սուրբ Գրիգոր , թագա-
ւորուն ըէճասընը դապուլ էտիպ , Ա-
րիստակէս էվլատընը , Հայոց իւզէրի-
նէ , քէնտի Եէրինէ Յպիսկոպոսապետ
թագտիս էյլէտի . վէ Արիստակէս սուրբ
Հայրապետ իզլէթլի փէտէրինէ ույ-
ղուն օլուպ , պաշլատը Ալլահըն քէլամ-
լարընը ճիւմլէսինէ վաղ էթմէյէ :

Երանելի սուրբ Գրիգոր Լուսաւո-
րիչ պազը վագըթ կէզէրէք վապ էտէր
իտի , վէ պազը կիտէր անապատլար-
տա սաքին օլուր իտի . վէ վէֆաթը-
նատէք , գըրգ կիւնտէ պիր տէֆա աղ-

ղընա նիյմէթ գօմայը քէնտինէ ատէթ
էյլէտի: Ճիւմլէ շէյին դատիրի Ալլահ
օլուպ, քէնտի սէվկիւլիւ գուլունա նէ'
գուլվէթլէր իհսան էտէր քի ագըլ վէ
սըրր էրմէզ:

Տրդատ թագաւոր տա, տայիմա
Ալլահըն օրէնքինտէ օլուպ, ճգնաւոր
կիպի կէշինիր իտի:

ՍՈՒՐԲ ԳՐԻԳՈՐ ԼՈՒՍԱՒՈՐԻՉԻՆ ՎԵՖԱԹԸ

ԻԶԶԵԹԼԻ սուրբ Գրիգոր Լուսաւորիչ Հայոց Հայրապետ, պունճա չարահաւանքլարտան սօղրա, նասըլ քի զիքր էյլէտիք, ինսան կէօզիւնտէն նիհան զուպ տաղ պաշլարընտա, եապան եէրլէրտէ եուրտսուզ մէքեանսըզ կէզիպ տալիմա Այլահա տուա վէ նիյազ էտէր իտի :

Շէօյլէ նազլ օլունուր քի, Նիկիա ժողովքունտան էվվէլ, նիչէ նիչէ տէֆա տաղտան էնիպ, պաղը վանքլարա վարըպ, Այլահա մազպուլ օլան ամէլլէրի թարիֆ էտիպ, ելնէ տաղա կիտէր իտի : Լաքին սուրբ Արիստակէս Հայրապետ, սուրբ Լուսաւորիչին քիւչիւք օղլու, Նիկիա ժողովքունտա եաղրլան Հաւաւսամբը երանելի Լուսաւորիչէ կէօսթէրիպ, օլ տախի սլէյէնիսլ «Իսկ մեք փառաւորեսցուք» տէտիքտէն սօղրա, սուրբ Արիստակէսի քէնտի եէրլնէ դօյուպ, վէ քէնտի տա-

ղա կէտիպ, արթըդ ինսան եիւղիւ
կէօբմէղ օլտու :

Էրդինկեան, սէմթինտէ, Հայճա Սե-
պուհ աաղը տէնիլէն տաղտա, պիր
արարճ աղաճը գօլուղունտա աղօթքա
տուրուպ, քիմսէնին պուլունմաարըր
պիր մահէլտէ, այադ իւզէրինտէ պու-
լունտուղու հալտէ, թարիգի րուհա-
նիյէթլէ աղիղ ճանընը Ալլահա կիւլ
կիպի թէսլիմ էյլէմիշ : Բուհունա Ֆա-
թիհա :

Վէ պիր կիւն, պիր գաչ չօպան
օրալըգտան կէչէրլէրքէն, պագարլար
քի մէղքիւր աղաճըն գօլուղունտա,
ագ սագալլը, իրի պօյլու, նուր չէհ-
րէ, հէյպէթլի պիր քիմսէ, այադ իւզ-
րէ, գաւաղան էլինտէ, րուհունու թէս-
լիմ էյլէմիշ ամմա, հիշ էօլմիւշէ պէն-
ղէմէղ :

Օլ տիմ չօպանլար, «Պու նէ՞ շէքլ
շէյ տիր, միւճէրրէտ պու Ալլահըն
մագպուլ գուլլարընտան պիրի օլմալը
տըր» տէյէրէք, օլ գօլուղուն եիւղիւ-
նէ թաշ տիվար էօրտիւլէր քի, հայ-

Հայրապետին , վէ աղիզ Հռիփսիմէ
Կոյսուն , վէ սուրբ Գայիանէնին , վէ
պէրապէրլէրինտէ օլան կոյս նահա-
տակլարըն շէֆա'աթը իլէ պիղիմ կիւ-
նահ իլէ խասթալանմըշ ճանըմըզա շի-
ֆա էյլէյէ . եանի , էթոիյիմիզ կիւ-
նահլարա թողութիւն վերէ , վէ հէր
նէ' կէօնա կիւնահլարա միւպթէլա օլ-
մուշ իսէք , պիղի օլ կիւնահլարտան
խէլաս էյլէյէ :

Վէ եէտի միւհլիք կիւնահլարտան ,
եանի' մաղրուրլուդ , հասէտլիք , խըրս-
լանմադ , թէմպէլլիք , թամահքեար-
լըդ , չօգ եէյիպ իշմէք , վիւսլէթլէ
մէշղուլ օլմագտան պիղի աղատ էյլէյէ :
Վէ պու սուրբ Հաւատքտա վէ սուրբ
Լուսաւորիչին օրէնքինտէ գալի սագ-
լայա . ամին :

վան եախօտ ճանալար փէնչէօինտէն
հըֆզ օլտուն տէյու :

Խէյլի զէման պու հալ իւզրէ օ-
րաճըգտա գալտըգտան սօղրա , պիր
կիւն Դառնիկ նամ պիր ճգնաւորուն
տիւշիւնէ կէլիպ , «Պէնի կէլ ֆիլան ա-
ղաճըն գօվուղունտան չըգար տա մէ-
ղարիսթանա տէֆն էյլէ» տէտի :

Օլ տախի վարըպ օրաճըգտա էօյ-
լէ փաք սէլիմ պուլտու քի , սանըրսըն
հէնուղ բուհունը թէսլիմ էյլէմիշ : Օլ
տէմ նասա իխթար էտիպ , աղիմ սալ-
թանաթլա կէօթիւրիւպ գերեղմանա
տէֆն էթտիլէր քի , շիմտի օլ մահէլէ
թորթան վանքը տէնիլիր : Վէ չօգ միւ-
ճիւղաթլար օլուպ , խասթալար , քէօթ-
րիւմլէր , սարա իլլէթինէ կիրիֆթար
օլանլար , վէ թիւրլիւ թիւրլիւ մարազ-
լըլար շիֆա պուլարազ , Հագգ Թէա-
լա հազրէթլէրինէ տուալէր սունուպ ,
համտ ու սէնա էտէրլէր իտի :

Իմտի պիզ տախի եիւզիւմիւզիւ
եէրէ սիւրէրէք Սլահ հազրէթլէրինէ
նիյազ էտէլիմ քի , օլ ֆազիլէթլի սուրբ

ՆԱՍԻՀԱԹԸ ՄՈՒՆԹԱՍԱՐԻ

ՊՈՒՐԱՃԸԳՏԱ, սուրբ Լուսաւորիչին աղիւղ հիքեայէսի Այլահըն լուծֆուիլէ մուխթասարիճէ թէմամ օլտուգտա, Լուսաւորչական օլան եղբայրլարըմըղա, պէնիտէ պիրլիքտէ ալարագ, մուհապպէթ իւղրէ պիր գաչ սէօղ էթմէք իճապ էյլէտի, շէօյլէ քի :

Պիլիմ պու սուրբ Հաւատքտա կէլմէմիղ իչիւն, սուրբ Գրիգոր Լուսաւորիչ Այլահըն քէրէմիյլէ նէ՝ տէրէճէ չարչարանքլար շէքտի քի, պու աղիւղ սուրբ Հաւատքա արժանի էյլէտի, պունլարը միւսպարէք գուլալընըղլա պու զիրքտէն էշիտիպ վուգուֆ օլտունուղ :

Իմտի, պագալըմ էլիմիղտէ հաղըր պուլունմուշ օլան պու աղիւղ Հաւատքըն գըյմէթինի նէ՝ գատար պիլիյօրուղ : Քրիստոս էֆէնտիմիղին Աւետարանական թէնպիհի վէ սուրբ Սռաքեալլարըն, վէ Հայրապետլէրին գօյտուղլարը օրէնքլէրի, լայըղը վէճհ

իւզրէ դա՞նդըմըդ պիլիյօրուդ , վէ պիլ-
մէյինճէ նա՞սըլ իճրասընտա պուլունա-
պիլիբիդ . վէ իճրասընտա պուլունմա-
տըգճա նա՞սըլ Քրիստոնեայ օլմուշ օ-
լուրուդ :

էյ իմաի , էօյլէ պիլմէլիյիդ Քրիս-
տոնեալըդըն շարթընը քի , գուտրէթի-
միդէ կէօրէ անլայարագ , իճրասընտա
տախի պուլունմաղա գատիր օլալմ :
Շիմաի հէփիսի պէրթարաֆ օլարագ ,
պիր Քրիստոնեայ տօղրուտան եիւզիւ-
նէ խաշ չըգարմասընը պիլմէտիյի հալ-
տէ , պէօյիւք այըպ տէյի՞լ մի : Օգու-
մագ տէյիլ քի , օգումագ պիլմէմ տէ-
սին , վէ պիր ինճէ անլայըշ տէյիլ քի ,
աղլըմ եէթիշմէդ տէսին , դօլայճա պիր
շէյ իքէն , պիլէնի նատիր պուլունուր :

Սէօյլէյիշիմիդ եալընըդ օգումագ
պիլմէյէնլէր հագգընտա տէյիլ , իլլա
օգումագ պիլիպ , պիլկիճ օլան տախի
պուլունուր քի , տօղրու խաշ չըգա-
րմաղ , պու պիր պէօյիւք էքսիքիք
տիր : Վէ նէ՞ սէպէպտէն սայիր շէյլէ-
րի պրաղըպ տա պունու անտըն տէր-

սէն , անքն իշխն քի , Գրիստոնէական
հաւատքըն թէմէլի պու տուր . էն էլ-
վէլ պունու էօյրէնիպ , սօղրա սայիր-
լէրինի էօյրէնմէք ֆարղ տըր : Սայիր
միլլէթլէր պիղի թայեիպ էտէրլէր քի ,
պիր խաչ չըգարմադ պիլէ պիլմէղլէր
տէյու : Պու լայը գ մը տըր , սուրբ Լու-
սաւորիչ պունա դայիլ օլու րմու :

Պիր խաչ չըգարմադ պիլմէյէն ,
սայիրլէրինի նա՞սըլ պիլէպիլիր . ես՝
պունլար պիղտէն սօրմլմայաճադ մը .
էլվէթ սօրուլաճադ . վէ նի՞շխն էօյ-
րէնմէտին տէյի տէֆա տէֆա սիւալ
օլունտուդտա , ճէվասլընա դատիր օ-
լամայաճադըլ :

Նէտէ՞ն տիր քի , զէնաաթընա լա-
ղըմ օլան շէյլէրի , վէ սայիր նիշէ լիւ-
ղիւմսիւղ օլանլարը մուգայեէտ օլուպ
էօյրէնմիշսին , վէ հաւատք իշխն իդ-
թիղալը օլանլարոտան ասլա խապէրտար
տէյիլսին :

Պու եօլ իւղրէ չօգ սէօղ վար սէօյ-
լէնէճէք իսէ տէ , շիմօիլիք եիւղիւ-
միւղէ խաչ չըգարմանքն շարթընը սէօյ-

լէյիպ , սէօղիւմիւղիւ պիթիւրէլիմ :
 Խաչ չըդարմանըն շարթը շու տըր
 քի , սաղ էլիմիղին իւչ փարմաղը պիր
 կէթիւրէրէք , տէօրթ եէրէ կէօթիւրէ-
 ճէյիղ , եանի՝

Իվլէլա՝ աննըմըղըն օրթասը տըր .
 ՅԱՆՈՒՆ ՀՕՐ՝ տէյէրէք :

Իքինճիսի՝ եիւրէք իւսթիւ , կէօյ-
 սիւմիւղ տիր , ԵՒ ՈՐԴԻՈՅ՝ տէյէրէք :

Իւչիւնճիւսիւ՝ սօլ մէմէնին իւսթ
 թարաֆը տըր , ԵՒ ՀՈԳԻՈՅՆ՝ տէյէրէք :

Տէօրտիւնճիւսիւ՝ սաղ մէմէնին
 իւսթ եանը տըր , ՍՐԲՈՅ :

Պու տէօրթ եէրտէն մատէ , սա-
 յիր եէրէ էլ կէօթիւրիւրսէք , չըդար-
 տըղըմըղ Խաչ էյրի օլուր : Վէ պու
 տէօրթ եէրէ պիրէր քէրրէ էլ տօ-
 գունտուրմալըյըլ : Նիճէ քի պաղըլար
 եիւրէք իւսթիւնէ էլ կէօթիւրտիւքտէ ,
 պիր գաչ տէֆա օրասընա տօգունտու-
 րուրլար :

Վէ պաղըլար էլինի եալընըլ իւչ
 եէրէ կէօթիւրիւր . պաղըլար տալի՝
 հէման պիր աննընա գօր , պիր տէ

գուշադրնա . վէ տահա չօգ թիւրլիւ
պէ թիւրլիւսիւ քի , պունլար հէփ եօլ-
սուլ օլուպ , տօղրու թաչ չըգարմագ
տէյիլ տիր :

Աղաճտան , եախօտ սալիր պիր
չէյտէն պիր թաչ եափտըղըն հալտէ ,
տէօրթ գօլունու նէ[»] կիւղէլ էնտամլը
ույտուրուրսան , անտէն էօրիւնէք ա-
լարագ , եիւղիւնիւն թաչընը տա օնա
ույտուրմագ Ֆարղ տէյիլ մի տիր :

Վէ նիճէ քի օլ թաչըն գօլու տէօրթ
տիր , թաչ չըգարմագ տէնիլէն սէօղ
տախի տէօրթ տիր , հէր գօլունտա պի-
րինի տէյէրէք , նասըլ քի իլէրիտէ թա-
րիֆ էյլէտիք , վէ պիր շէյէ պաչլատը-
ղըմըղտա թաչ չըգարըպ պու տէօրթ
սէօղիւ տէրիզ ՅԱՆՈՒՆ ՀՈՐ , ԵԻ ՈՐԴ-
ԻՈՅ , ԵԻ ՀՈԳԻՈՅՆ ՍՐԲՈՅ :

Պիր շէյ օգույուպ թէմամ էթ-
տիքտէ , եինէ տէմէլիյիլ . նիճէ քի
Սաղմոսուն հէր Փառքընտա պէօյլէ տէ-
րիլ : Եալընըլ Յանունը՝ Փառքա տէ-
յիլթիրէրէք քի , եինէ տէօրթ սէօղ
օլուր , եանի շու միւսիւլլիւ . « Փառք

Հօր , և Որդւոյ , և Հոգւոյն , Սրբոյ» ։
 Վէ պունտան Կօղրա տախի պու սէօյ-
 լէնիր . «Այժմ՝ եւ միշտ , եւ յաւիտե-
 անս , յաւիտենից . ամէն » ։

ԽԱԹՄԸ ՀԻՔԵԱՅԵԹ

Պիւ քիթապըն էվվէլինտէ , սուրբ
 Գրիգոր Լուսաւորիչ նէ՞րէտէ տօղտու
 վէ նէ՞րէտէ իհեա օլտու տէյի պիլէ
 պիլմէք վաճիպ տիր աէտիք իսէտէ ,
 միւնասիպէթ ալմատրղընտան թարիֆ
 էտէմէտիք ։

Անակ Խոսրովուն եանընտա իքէն ,
 աղիլ Գրիգոր տօղմուշ տըր ։ Լաքին
 իհեա օլտուղու Կեսարիա թօփրաղըն-
 տա տըր քի , Պատմութիւն գիրքլէրին-
 տէ , Առաջին Հայք տէնիլիր ։ Նիճէ քի

Բարսեղ Կեսարացի Եօթնալոյս սուրբ
 Հայրապետ, Գրիգոր Աստուածաբան,
 վէ Գրիգոր Նիւսացի, տին ուլուլարը-
 մըլ, օլ աղիւղ շէհրտէն զուհուր էթ-
 միշէր տիր քի, օլ աղիւղէրին գիրք-
 լէրինի Հայճայա թէրծիւմէ էտիւպ,
 շիմտիյէտէք օգույուպ վայելել էտէ-
 րիւլ: Վէ սուրբ Բարսեղ Կեսարացիին
 կիւնէրի իշիւն ուզուն ուզուն աղօթք-
 լար վար քի, ճաշու գիրքիմիլտէ եա-
 ղըլըպ, կիւնիւ կէլտիքճէ Եկեղեցիտէ
 օգուրուղ:

Վէ տին ուլուլարըմըլ տէտիք ի-
 սէ, եալընըղ պունլար տէյիլ տիր. իլ-
 լա Կեսարիա շէհրինտէն զուհուր էթ-
 տիքլէրի իշիւն, եալընըղ պու աղիւղէր
 զիքր օլունտու: Վէ սուրբ Կարապե-
 տին մասունքունըն եարըսը հալա օրա-
 տա տըր, վէ Հայոց էլինտէ օլուպ,
 պայծառ վէ պատուական պիր վանք
 տըր քի, Կեսարիոյ սուրբ Կարապետ
 Վանքը տէնիլիր: Վէ նիշէ տահա
 սուրբլար եաթաղը օլմաղլէ, միւպա-
 րէք թօփրադ, աղիւղ մագամընտա տըր:

Բուսմէն տախտի՝ Բուսմա Բրոքոն Ա. ր. ւէնիան տէրէն, վէ Շարականտա տա-
խտի՝ «Ի Կեսարիա Հայ. ք առաջին» տէ-
յոն եազըլը տըր :

Իմաի, սուրբ Լուսաւորիչիմիզ նի-
չէ քի օրատա իհեա օլտու, պու սէ-
պէպէ Կեսարիալը տէնիլէպիլիը : Վէ
Կեսարիա թօփրաղընտան Ալլահ պիղէ-
րէ իւչ պէօյիւ. քէրէմ էթմիշ տիր :

Էն էվիլէլի պու քի, ճան կէօղիւ-
միւղիւ աչան սուրբ Գրիգոր Լուսաւո-
րիչ օրատան զուհուր էյլէտի :

Իքինճիտի, սուրբ Յովհաննէս Կա-
րապետին վէ սուրբ Աթանաղինէ Հայ-
րապետին աղիղ մասունքլարընը, սուրբ
Ղևոնդէս Պատրիարք, Գայսէրիյէ շէհ-
րինտէն Հայոց միլլէթինէ փէշքէշ վէր-
տի քի, պիւթիւն տիւնեատէ նատի-
րաթտան տիր :

Իւչիւնճիւսիւ, օլ իքի աղիղ ճըդ-
նաւորլարը պիղէ պարգև էյլէտի քի,
Էրմէնի միլլէթինին Կրօնաւորլըդ թա-
րիղինի թէմամէն թալիմ էթտիլէր :

Վէ տահա պունլարտան սօղրա,

Ս. ԳՐԻԳՈՐ ԼՈՒՍԱԽՈՐԻՉԻՆ ՀԱԳԳ ԹԵԱԼԱ-
ՏԱՆ ՊԻՐ ՀՐԵՇՏԱԿ ԹԱԼԷՊ ԷՅԼԷՄԷՍԻ

ՆԱՍԸԼ քի զիքր օլունտու, երա-
նելի սուրբ Գրիգոր Լուսաւորիչիմիզ,
սուրբ Արիստակէս աղիզ օղլունու քէն-
տի եէրինէ գօյուպ, Հայոց աթոռու-
նու օնա թէսլիմ էթտիքտէն սօղրա,
քէնտի վարըպ տաղ պաշլարընտա սա-
քին օլտուղու էսնալէրտէ, գըրդ կիւնտէ
պիր տէֆա եէմէք եէմէյի քէնտինէ
ատէթ էթմիշ իտի տէյու, նասըլ քի
աթիք պատմութիւնլարտէ տախի զիք-
րի կէչմիշ տիր:

Օլ գըրդ կիւնլէրին պիրինտէ մախ-
սուս սուա վէ նիյաղ էթտի քի, «Եւ'
Բապպ, սէնին սուրբ Հրեշտակլարըն-
տան պիրիսինի կէօնտէր քի, կելիպ
պանա արդարլարըն վէ մեղաւորլարըն
կիտէճէք եէրլէրինի, վէ նէ՝ շէքիլ օ-
լաճագլարընը պիլտիրսին: Վէ Հրեշ-
տակ, պիր շախսըն ճանընը ալտրդը
զէմաննէ՞ շէքիլ ալըր, վէ նէ՞րէյէ կէօ-

Թիւրիւր, վէ կէթտիբլէրի եօլլար նի-
ճէ տիր, վէ ճանլարա գարշը կէլէն
շէյթանլարըն ճէնկի, վէ էմսալի շէյլէր
սօրտուգճա պիլտիրսին պանս) տէյու :

Վադաա, օլ աղիզին Հրեշտակ
իլէ վադըթ վադըթ կէօրիւշմէսի էք-
սիք օլմաղ իտի իսէ տէ, պու մէ-
սէլէ իշիւն մախսուս արզու էյլէյիպ
նիյաղ էյլէտի : Վէ պաղը տէֆա Ա-
րիստակէսէ կէլիպ, սէօյլէյէրէք մը-
խիթարել էթտիյինտէ, պաղը սէօզլէր
արասընտա, պունու տա նագլ էյլէմիշ
տիր : Նիճէ քի օլ երանելի Խորվիրապ-
տա իքէն, Հրեշտակ իլէ կէօրիւշմէսի
վէ տահա նիշէյէրի ելինէ քէնտինտէն
նագլ օլունմուշ տուր :

Վէ Հագգ. Թէալա հաղրէթլէրի
քի, սըտգ իլէ քէնտիսինտէն պիր շէյ
մաթլուպ էտէնլէրի իշիտիճի տիր,
քէնտի աղիզ գուլունուն արզու վէ մաթ-
լուպունու գապուլ էտիպ, երկնային
սուրբ Հրեշտակլարտան պիրիսինի կէօն-
տէրիր քի, կէլիպ սուրբ Քրիզոբու սէ-
լամէթ Թարիգինէ գըլաղուղլայա :

Վէ կէլիպ օլ սուրբ Հրեշտակ,
 «Ո՛վ Գրիգորիէ, իշթէ սէնին արդու
 վէ մաթլուպուն իւզրէ Ալլահ ու թէա-
 լա պէնի սանա կէօնտէրաի, իմաի նէ՝
 սիւալին վար իսէ սէօյլէ քի ճէվապը-
 նը վէրէյիմ սանա» տէտի :

ՍՈՒՐԲ ԼՈՒՍԱԻՈՐԻՉԻՆ ՀՐԵՇՏԱԿ ԻԼԷ

ՄԻԻՔԵԱԼԷՄԷՍԻ

ՄԻԻԱԼ . ՏԷՏԻ սուրբ Գրիգոր—
եա՛ սուրբ Հրեշտակ Աստուծոյ, ինսա-
նըն ճանը թէնինտէն չըդտըղը զէման,
եինէ շիմտիքի կիպի հէր շէյի թանը-
մասը վէ պիլմէսի վա՞ր մը :

ՃԷՎԱՊ . Տէտի սուրբ Հրեշտակ—
Է՛վվէթ, եինէ շիմտիքի կիպի հէր շէ-
յի թանըր, պիլիւր, նէ քի քէնտինէ
մախսուս իսէ. վէ քէնտինին օնտան
սօղրա նէ՛ հալ իւղրէ օլաճաղընը, վէ
մեղաւոր իսէ, քէղալիք նէ՛ չարչա-
րանք չէքէճէյինի անիտէ անլար :

Ս . Տէտի սուրբ Գրիգոր — ձան
նէ՞ շէքիլ շէյ տիր :

Ճ . Տէտի սուրբ Հրեշտակ—Արդա-
րըն ճանը լոյս կիպի տիր, վէ կիւնէշ
կիպի ըշլար, նիճէ քի Պօղոս Առաք-
եալ տէտի. Տըշարըքի ատամըմըղ պօ-
ղուլուր, լաքին իշէրիքի ատամըմըղ
տահա դիյատէ կիւղէլլէշիր : Տըշարըքի

ատամ տէյի՝ թէն իշիւն, վէ իշերիւի
 ատամ տէյի՝ ճան իշիւն տէտի։ Վէ
 մեղաւորուն ճանը գարանլըդ տիւման
 կիպի չիրքին կէօրիւնիւր, զիրա կիւ-
 նահ իշինտէ գարարմը տըր։

Ս. Տէտի սուրբ Գրիգոր—Մեղա-
 ւորուն ճանընը նէ՝ չէքիւ ալըրսընըդ։

Ճ. Տէտի սուրբ Հրեշտակ — Մե-
 ղաւորուն ճանընը ալմաղա կէլտիյիմիզ
 զէման, խըշմ իլէ հէյպէթի, վէ էլի-
 միզտէ հրեղէն սուր իլէ կէօրիւնիւ-
 րիւզ։ Օլ տէմ պիղի կէօրտիւյիւ կի-
 պի, գօրգուսունտան տիլի պաղլանըր,
 կէօզլէրինի քափար, պաշընը սազլար։
 Եիւզիւնիւ չէվիրիւր, էօթէ պէրի քա-
 շընըր, լաքին նաֆիլէ եէրէ, զիրա հէր
 թարաֆտան կէօրիւնիւրիւզ քէնտինէ։
 Վէ օլ զէման ճան կէօզլէրի աշըլըր,
 վէ կիտէճէք սըգլէթի վէ գարանլըդ,
 եօլլարընը, վէ չէքէճէք սէրէնճաւլա-
 րընըն քեաֆֆէսինին աշիքեաբէ «էյր
 էտէր։ Պագար էթրաֆընա, էվլատլա-
 րընա վէ տօսթլարընա. աղլար, եալ-
 վարըր, աման չաղըրըր քի քէնտիսինի

գուրթարսընչար : Լաքին օնչար պուն-
չարը առա տույմազլար, զիրա տիլի
պաղլը տըր, քէնտի սանըր քի սէսի
չըգար, Լաքին եալվար օլուպ, ըէճա
էթտիյինտէ նէ՝ սէսի չըգար, նէ՝ սէօ-
զիւ անչաչըլըր . վէ պիզի, քէնտինտէն
մատէ օրատա օլանչար կէօրէմէղլէր :

Ս. Տէտի սուրբ Գրիգոր — Ճանը,
Հրեշտակ մը ալըր, եօգսա քէնտի
քէնտինէ մի սէօքիւլիւր :

Ճ. Տէտի սուրբ Հրեշտակ — Ճանը,
աղրըսը սէօքէր, վէ Հրեշտակ ալըր կի-
տէր :

Վ. Տէտի սուրբ Գրիգոր — Կիւնահ-
քեարըն ճանը նէ՝ գըյաֆէթտէ տիր :

Ճ. Տէտի սուրբ Հրեշտակ — Նիճէ
քի տէտիմ, գարա տիւման կիպի տիր
վէ կիւնահչար իչինէ զարգ օլմուշ,
չիւրիւք մուրտար շէյլէր կիպի գօգար
քի, եանընա վարըլամաղ :

Ս. Տէտի սուրբ Գրիգոր — Եա,
արգար, եանի՝ սալիհ պիր քիմսէնին
ճանընը նէ՝ շէքիւ ալըրսընըղ :

Ճ. Տէտի սուրբ Հրեշտակ — Ար-

դարձն , եանի՝ սալիհին ճանընը ալմա-
 ղա կէլտիյիմիզ զէման , նիճէ քի պիր
 քիմսէ պիր քիմսէյի տիւյիւն էվինէ
 տավէթ էտէր , օնուն կիպի պիզ տա-
 խի խօշմիզաճ սէլամ վէրէրէք , վէ
 կիւլէր եիւզ կէօսթէրէրէք կէօրիւ-
 նիւր , վէ պույուրուն սէնի ճէննէթի
 Ալիյէնին շէնլիյինէ կէօթիւրէճէյիմ
 տէրիզ : Վէ օլ ապիզ ճան պիզի կէօր-
 տիւյիւ կիպի , ճան վէ թէն իլէ սէ-
 վինմէյէ պաշլար , զիրա պիլիր քի ,
 քէնտինի պու կէշիճի ֆանի տիւնեա-
 նըն թիւրլիւ պէ թիւրլիւ զահմէթ
 ու միհնէթինտէն գուրթարըպ , ճէն-
 նէթին թիւքէնմէզ վէ էպէտի շէնլիյի-
 նէ վէ րահաթլըզնա կէօթիւրէճէյիզ :

Կէշիճի տիւնեատան , վէ ինսան-
 լար իշինտէն , էպէտ-իւտ-տէհրիյէ վէ
 մէլայիքէլէր իշինէ ուշուրաճաղըմըզ-
 տան էօթիւրիւ , սէվինիր վէ շաղ օ-
 լուր : Օլ զէման ալըրըզ օլ ազիզ ճա-
 նը իգրամ ու իզզէթլէ մահէլինէ կէօ-
 թիւրիւրիւզ :

Էվլէլէքի աստիճանտա շէյթանլար

դարչը կէլիրէր խէ տէ, արդարըն
 հանի աղիղին ճանընա եանաչամաղլար,
 զիրա արդար ճանըն կիւնէշ կիպի փար-
 լամասընտան, շէյթանլարըն կէօղլէրի
 դամաչարագ ասլա պագամագ օլուր-
 լար: Անճագ օնու կէօրիւրլէր քի,
 արդարըն տիլի հէր զէման Ալլահա փա-
 ռաբանուլթիւն էյլէմիշ, վէ տաիմա
 Ալլահա մագպուլ մուամէլէտէ պուլու-
 նարագ մուղայիր հարաքէթլէրտէ պու-
 լունմամըշ:

Փուգարալարա մէրհամէթ էտիպ,
 տայիմա ֆազիլէթ իշլէմիշ, հէր վա-
 գըթ եկեղեցիյէ կիթմիշ, վէ Ալլահըն
 քէլամլարընը տինլէյիպ, օլ թարիգ
 իւզրէ հարէքէթտէ պուլունմուշ:

Վէ կէօրիւրլէր քի աղիղին տա-
 յիմա Քահանայա խոստովանել օլմա-
 սը, պէլինտէ գըլըճ կիպի, վէ սուրբ
 Հազորդուլթիւն տալի, ճան փարմա-
 ղընտա ճէվահիր խաթէմ կիպի հիւքմ
 կէօսթէրիր: Օլ տէմ ճիւմլէ շէյթան-
 լար մաթ օլուպ հէյպէթտէ դալարագ,
 ասլա եագլաշմաղա դատիր օլամաղլար:

Իքինճի աստիճան , դարանլըդ պիր մահէլ տիր քի , պիր վէճհէ էմսալի պուրատա կէօսթերէմէմ , լաքին արդարըն ճանը հիշ խէվֆի էթմէզ , զիրա քէնտի կիւնէշ կիպի փարլատըլընտան , կիտէճէք եօլլարը կիւնտիւզ կիպի շաֆզլը կէօրիւնիւր , լաքին կիւնահքեարա դարանլըդ օլտուղու մալիւմ տիր :

Իւչիւնճիւ աստիճան , սօն տէրէճէ վէ տէհէթլի սօվուզ խէ տէ , արդարըն ճանընա ասլա սօվուզ տօդունմազ , զիրա Գրիստոսուն մուհապպէթի քէնտինի էօյլէ դըղտըրմըշ տըր քի , պիւթիւն տիւնեա պուզ քէսիլսէ եինէօնա սօվուզ թէէսիր էթմէզ :

Տէօրտիւնճիւ աստիճան , զայէթլէ շիտտէթլի սըճազ տըր , ֆազաթարդարըն ճանընա սէրին վէ միւլայիմ օլուպ , օլ սըճաղըն շիտտէթլի օնա տօգունմազ , վէ սէհէր վազթընըն ըիւզկեարը միւսիւլլիւ սէրին օ ուպ , ֆէրահնազ օլուր :

Պէշինճի աստիճան , զիյատէսիյլէ

տար իզլէր վէ սըդլէթլի եօլլար տըր քի, պիր վէշլէ անլատամամ, լարին արդարըն ճանընա աշըդ իզլէր վէ կէ-
նիշ եօլլար տըր :

Ալթընընը աստիճան, կիւնէշտէն տահա շաֆգլը նուրտան քէմէրլէր տիր, վէ արդարըն ճանը օրայա վարտըդտա, սէվինճինտէն թէա՝ ճիւպտէ դալըր :

Ետինճի աստիճան, Հրեշտակլարըն մէսքեանը տըր քի, արդար ճանը կէօրտիւքլէրի կիպի, մէմնունիյէթ վէ մէսրուրիյէթլէ դապուլ էտիպ, սէվինիպ շաղ օլուրլար. վէ անլէր տալիմա սապըրսըղլըղլա պէրլէմէքտէ տիրլէր քի, նէ՝ զէման պիր արդար ճան կէլիր տէյու : Վէ նէ դատար քի արդարլար իշիւն ֆէրահլանըրլար իսէ, օլ դատար տա մեղաւորլար իշիւն մէրաղլանըրլար :

Սէքիզինճի աստիճանտա, տէրուլթիւնք վէ զօրուլթիւնք տըրլար. օնլար տախի արդարը կէօրտիւքլէրի կիպի, սէվինէրէք շաղ օլուպ, վէ Ալլահա թէմճիտ էտէրէք, դարշըլարլար,

վէ խօշ վէ սէֆա կէլտին տէյերէք սէ-
լամլարլար. օլ տէմ օրատա օլան շէն-
լիյի տիլ իլէ թապիր էտէմէմ: Վէ
օնլարը տախի կէշտիքտէն սօղրա օլ
արդար ճան կիտէր երկնաւոր թադա-
ւորուն էօնիւնէ երկրպագութիւն էտէր:

Օլ ղէման էշիտիր օլ աղիղ վէ
միւսլարէք սէտայը, վէ արդարլարըն
իւմիւտ էթտիյի աւազը, քի «Խօշ կէլ-
տին պէնիմ աղիղ դուլում. տիւնեա-
նըն ղահմէթ ու միհնէթինէ վէ թէն-
տէ իքէն շէքտիյին էլէմլէրինէ մու-
դապէլէ, պունտան պէօյլէ շաղ վէ
րահաթ օլման իճապ էթմիշ տիր»
տէյու:

Վէ նուրտան տիւղիւմիշ, վէ էմ-
սալսըղ լիսլաուլար կէթիրիպ կէօսթէ-
րիրլէր հրեշտակլար քի, պու լուսե-
ղէն պատմութեանլար քեաֆիքէսի սէնին
իշիւն տիր, լաքին կէշիճի տիւնեա-
նըն սէրէնճամլարընտան դուրթուլուպ,
շիմտիլիք րահաթլան. զիրա, դատաս-
տան կիւնիւնտէ ճանլար թէնլէրիյլէ
պիրլէշտիքտէ, սէն պու լիսլաուլարլէ
տօնանտճադ սըն:

Վէ օնտան սօղրա ալըպ կէօթիւ-
րիւրլէր Հրեշտակլար օնու տա օլ պիր
արդար ճանլարըն իչինէ, քի ճէննէթ ի
Ալեանըն գարշըսընտա տըր. վէ օրա-
տա աղիղ ճանլար իլէ, Ալլահա օրհ-
նութիւն էտէրէք, տայիմա սէվինիպ
չազ օլուր:

Ս. Տէտի սուրբ Գրիգոր—Եա մե-
ղաւորուն ճանը նէ՞ շէքիլ կիտէր:

Ճ. Տէտի սուրբ Հրեշտակ — Փէք
չօգ սըգլէթ ու մէշագգաթ շէքէր: Եվ-
վէլքի աստիճանտա շէյթանլար շէքիր-
կէ միսալի հիսապսըղ գալապալըզլա
գարշը կէլէրէք եօզլարլար քի, քէն-
տի ամէլլէրինտէն ամէլ պուլունո՞ւր-
մու օլ կէտէն ճանտա: Վէ շէյթանլա-
րըն շօգլուղու քի, պէօլիւք պէօլիւք
տիր, քիմիսի հպարտութիւն էթտիր-
մէյէ, քիմիսի նախանձութիւն, քիմի
բարկութիւն, վէ քիմի տէ օլ պիր կիւ-
նահլար իչիւն վէսվէսէ վէրմէսինէ թա-
յին օլմուշ տըրլար:

Պունլարըն հէր պիր պէօլիւյիւ կիւ-
նահքեարըն ճանընա. պաշգա պաշգա

գարշը կէլիպ, չաղըրըր պաղըրըրլար, շամաթա էտէրլէր քի, «Պու ճան պիղէ խըզմէթ էթտիյինտէն՝ պիղլիմ տիր. նէ՞րէյէ կէօթիւրիւյօրսունուզ» տէյու շրեշտակըն էլինտէն դաւիմաղա չալըրըրլար քի, օլ սէֆիլ կիւնահքեարըն ճանը աճէպա նէ՞ սըգլէթէ տիւչար օլուր հէր պիրինտէն գուրթուլունճա: Պէհէր պէօլիւյին էլինէ տիւշտիւքճէ, աման զաման էտէր, երթըճը ճանաւարլար վէ աղղըն երլանլար իչինէ տիւշմիւշ կիպի աղլար, սըղլար, պաղըրըր, չաղըրըր, ֆիղան էտէր, աման տէր, լաքին չի՛ ֆայիտէ քի, հէչ պիր թարափտան չարէ պուլամաղ:

Վէ կէօթիւրէն շրեշտակ ասլա եարտըմ էթմէղ, չիւնքի օլ տախի իյրէնիր կիւնահքեար ճանտան. անճագ հէման օլ դատար քի, անլէրէ թէսլիմ էթմէղ օլ կիւնահքեար ճանը, զիրա շէրիաթ կիւնիւնէտէք իղին եօգտուր անլէրէ. կիւնահքեարըն ճանընը զապթ էթմէք իչիւն:

Հէր նէ՛ հալ իսէ, պու սըգլէթլէ-

րի կէշիրիպ, իբրնճի աստիճանա վարտըգտա, կէօրիւր քի եօլլարը դարատիւման պիւրիւմիւշ, օրատա տա աղիմ գօրգու, զահմէթ վէ սըգլէթ չէքիպ, օնտան սօղրա կիտէր սօվուղլուդ աստիճանընա. վէ օրատա տա խէյլի դէման սօվուղլու չէքտիքտէն սօղրա, կիտէր օլ աստիճանա քի, տօլու աթէշ տիր : Սրատա տա խայլըճա եանըպ թուլթուշուպ, աման չաղըրըպ, վէ աղիմ ֆիղանլար էթտիքտէն սօնրա, տար եօլլարա օղրար. օնտան տա չօգ սըգլէթլէ լուսեղէն աստիճանա կիտէր, լաքին քէնտինէ զայէթ դարանլըդ կէօրիւնիւր : Մնտան սօղրա Հրեշտակլարըն թապադասընա վարըր, վէ Հրեշտակլար կէօրտիւքլէրինատէ, պադարլար քի կիւնահքեար տըր, մէրադլարընտան վա՛յ վէրիրլէր օնա :

Վէ սէքիղինճի աստիճանա վարտըգտա, տէրուլթիւնք, զօրուլթիւնք գարշը կէլիրլէր, վէ պադարլար քի կիւնահքեար տըր, չաղըրըշըրլար քի, «Նէ՛րէյէ կէօթլարիւյօրսուն շու մուր-

տարը, կերի չէվիրին» : Օլ զէման կէ-
րի չէվիրիպ կէօթիւրիւրլէր օլ պիր
կիւնահքեար ճանլարըն իչինէ քի,
Քրիստոս էֆէնտիմիղ Հագգ տիվանա
կէլէնէտէք, քի սօն շէրիաթ կիւնիւ
տիր, անտէ գալըր : Վէ օլ սօն շէրիաթ
կիւնիւնտէ, ճան թէնինէ դավուշուպ,
ճէհէնէմին նիհայէթսիղ օլան աթէ-
շինէ աթարլար, քի օնտան սօղրա է-
պէտ-իւլ-ապատ օլ աթէշտէն վէ ճէ-
ղալարտան գուրթուլմասը մուհալ տըր :
Նիճէ քի, Քրիստոս էֆէնտիմիղ քէլամը
շէրիֆինտէ պույուրտու. « Երթիցեն
նոքա ի տանջանսն յաւիտենականս » .
Եանի, « Սնէր էպէտ-իւլ-ապատ ճէզա-
յէ կէթսինէր » :

Ս. Տէտի սուրբ Գրիգոր — Ալլահ
նէ՞ շէքիլ դաթ տըր :

Ճ. Տէտի սուրբ Հրեշտակ — Ալ-
լահ էօյլէ ազիզտէն ազիզ պիր դաթ
տըր քի, հիշ պիր շէյէ պէնզէմէղ,
նուրտան, կիւնէշտէն վէ ճիւմլէ շէյ-
տէն եիւղ պին դաթ ազիզ տիր, վէ
անըն պէօյիւքլիւյիւնիւ, ազլ ու ֆիք-

րէ սըղտըրապիլմէք միւմքիւնսիւղ օլուպ, քիմսէ օնու կէօրմէյէ տախի գատիր տէյիլ տիր: Լաքին սալիհէր, աղիզլէր սօն շէրիաթ կիւնիւնտէ, վէ ճէննէթ ի Ալեատա, անըն աղիզլէրտէն աղիլ միւպարէք ճէմալինի գատիր օլապիլտիքլէրի գատար կէօրէպիլէճէքլէր տիր. եանի, Ալլահ հէր պիրինէ նէ՛ գատար կէօրիւնմէքլիք ինսան էտէրսէ:

Ս. Տէտի սուրբ Գրիգոր — Կէօյ գա՛շ գաթ տըր, վէ Հրեշտակլար գաշը՛նճը գաթտա տըրլար:

Ճ. Տէտի սուրբ Հրեշտակ — Կէօյլէր օն գաթ տըր, վէ Հրեշտակլար օնուն՝ ճու գաթընտա տըրլար, քի օնունճու կէօյ, եանի Լուսեղէն երկինք տէնիլիր: Վէ օլ կէօյտէ Հրեշտակլարըն իսքեան օլտուղլարը մահէլ տօգուղ գաթ օլուպ, պիրիպիրինտէն եիւքսէք տիրլէր: Վէ ճիւմլէսի տայիմա սուրբ Երրորդութիւնա թէմճիտ էտէրլէր:

Ս. Տէտի սուրբ Գրիգոր — Ալլահըն շէրիֆի վէ աղիլ լուծֆու պու տիւն-

եայա վէ ինսանլար իւզէրինէ նէ՞ շէ-
քիւ էներ :

Ճ. Տէտի սուրբ Հրեշտակ — Հէր
նէ լուծֆ ու ինայէթ քի Սլահատան
պու տիւնեայա էներ, էն էվվէլ Հրեշ-
տակլարա էներ, վէ անտէն ինսանլա-
րա թէէսիր էտէր :

Ս. Տէտի սուրբ Գրիգոր — Պիր վէ-
ֆաթ էտէնին ճանը հաղգընտա, օրու-
ճուն, տուանըն, վէ ողորմութիւնըն
դանդըսը փէք ֆայիտէլի տիր :

Ճ. Տէտի սուրբ Հրեշտակ — Կէշ-
միշէրին ճանընա փէք ֆայիտէլի օ-
լան, աղօթք վէ ողորմութիւն տըր,
ղիրա օրուճուն ֆայիտէսի, սաղլայա-
նա օլուպ, ննջեցեալա ֆայիտէսի տօ-
գունմալ : Վէ սուրբ Պատարագ մա-
տուցանել էտէն Քահանայ, սալին վէ
թէմիզ քիմսէ օլտուլու հալտէ, ճիւմ-
լէ կէշմիշէրէ ֆայիտէսի օլապիլիր :
Լաքին իթիդաթսըղ, վէ կիւնահընտան
փիւշիմանսըղ էօլէնլէրէ, հիշ պիր շէյ-
տէն ֆայիտէ եօգ տուր, նէ՛ աղօթք-
տան, նէ՛ ողորմութիւնտան, վէ նէ՛

սուրբ Պատարագումն , զիրա պունլար
Գրիստոսուն ազիզ հաւատքը իլէ , վէ
կիւնահընտան փիւշիման օլմագլէ կի-
տէնլէր իշիւն տիր , օլ պիրլէրէ պուն-
լարտան ֆայիտէ եօգ տուր :

Ս. Տէտի սուրբ Գրիգոր—Պիր քի-
շի քի սաղլըղը զէմանընտա վազիֆէ
էտինմէյէրէք խոստովանել օլմայըպ ,
կիւնահ իշինտէ զարգ օլարագ , վէ էօ-
լէճէք զէմանընտա թէօլպէյէ կէլիպ
փիւշիման օլուպ , իւշ եա իքի վէ եա-
խօտ պիր կիւն էվվէլ , մեղայ տէյիպ
խոստովանել օլարագ վէ աղլայըպ սըղ-
լայըպ , Գահանանըն այաղընա տիւշիւպ
սուրբ Հաղորդութիւն իսթէտիյի հալ-
տէ , ծնա Հաղորդութիւն վէրմէք ճա-
յի՞ղ մի տիր , եօգսա տէյիլ :

Ծ. Տէտի սուրբ Հրեշտակ—Ճայիզ
տիր . զիրա Ալլահ ողորմած տըր . վէ
թէօլպէյէ կէլիպ վէ փիւշիման օլա-
րագ մեղայ տէյէնլէրտէն եիւզ չէվիր-
մէղ : Նիճէ քի Գրիստոս էֆէնտիմիզ
պույուրմուշ տուր քի , «Հէր քիմ պէ-
նիմ թէնիմի վէ գանըմը ալըպ հա-

ղորդել օլուրսա, օլ պէնտէ օլուր, պէն տէ օնտա» . պունա շլւպհէ եօգ տուր, զիրա Գրիստոս քէնտիսի նութգ էթմիշ տիր :

Լաքին օլ կիւնլէրէ դալմամագ, եանի էօլէճէք կիւնլէրի կէլմէզտէն թէտարիքտէ պուլունմագ պիր ինսանա Ֆաղիլէթ տիր, զիրա քիշինին դանդը սաաթ էօլէճէյի քէնտինէ մալիւմ տէյիլ տիր . եա դաֆիլէն տիլի պալլանըրսա, մեղայ տէյէմէզ, խոստովանել օլամագ . էյէրչի էվիլէլինտէն թէտարիքտէ պուլունմամըլ իսէ, արթըգ օնա չարէ օլմայըպ, վարաճաղը ճէհէննէմ տիր :

Պունուն իշիւն, պույուրտու Գրիստոս էֆէնտիմիզ քի, « Ույանըգ տուրուն, զիրա պիլմէզսինիզ քի նէ՛ զէման էվ սահիպի կէլիր » . եանի, Ալլահ նէ՛ զէման ճանըմըղը իսթէյէճէք տիր : Վէ ույանըգ տուրուն տէմէք, տայիմա կիւնահտան սագընմագ, վէ դաֆիլէն կիւնահտա պուլունուրսանըղ, տէրհալ խոստովանել օլմագ իճասլ էտէր տէմէք տիր :

Ս. Տէտի սուրբ Գրիգոր—Գաճաղը
կիւնահ պէօյիւք տիր քի, ատամը դա-
տաստան կիւնիւնտէ ճէվապընա գա-
տիր էտէմէղ :

Ճ. Տէտի սուրբ Հրեշտակ—Օլ կիւ-
նահ պէօյիւք սայլըլըր քի, ինսան
քիւչիւք տիր տէյերէք խոստովանել օլ-
մաղ :

Ս. Տէտի սուրբ Գրիգոր—Խոստո-
վանել օլմագլէ, ապաշխարանք չէքմէք-
լէ, վէ աղլայլալ եաշ տէօքմէքլէ, քի-
շի նա՞սըլ կիւնահլարընտան աղատ օ-
լուր :

Ճ. Տէտի սուրբ Հրեշտակ—Նասըլ
քի մօմ աթէշտէն էրիր, վէ գարանլըգ
կիւնէշտէն դաշար, վէ թօզ ըիւզկեար-
տան տաղըլըր, օնուն կիպի, խոստո-
վանանք վէ ապաշխարանք տախի կիւ-
նահլարը եօգ էտէր քի, սօն շէրիաթ
կիւնիւնտէ Գրիստոս էֆէնտիմիղ օլ
կիւնահլարը անմայարագ, ասլա սօրղու
սիւալ էթմէյէճէք : Իշթէ օլ միւսիւլ-
լիւ քիմնէ իչիւն տէտի Դաւիթ մար-
գարէ, «Մութլու օնա քի կիւնահլա-

ըընա թողութիւն վերելէրէք, ճիւղէ
սուչարը էօրթիւլիւր»:

Ս. Տէտի սուրբ Գրիգոր — Պիր քի-
շի խոստովանել օլսուգտան սօղրա, օլ
կիւնահը տէֆաթէն իշլէյէրէք, եինէ
փիւշման օլարագ մեղայ տէյիպ խոս-
տովանել օլաճագ օլուր իսէ, օլ քիմսէ
ավֆլըգ պուլո՞ւրմու:

Ճ. Տէտի սուրբ Հրեշտակ — Քիշի
հէր գաշ տէֆա տիւշէրսէ գալգտըյը
միւսիւլլիւ, հէր գաշ տէֆա կիւնահ-
տա պուլուհմուշ օլսա, իւմիւտիւնիւ
քէսմէյիպ ապաշխարանք չէքմէսի ֆարզ
տըր: Զիրա Միաժին որդի Յիսուս Քրիս-
տոս, Պետրոս առաքեալա տէտի քի,
«Պիր քիմսէ եէթմիշ եէտի քէրրէ սա-
նա սուչ էտիպ մեղայ տէրսէ, ավֆ-
լըգ վէրմէլիսին»։ Պուհու պէօյլէ քէն-
տի գուլլարընա կանոն գօյան Քրիստոս
էֆէնտիմիզ քէնտիսի եա նէ՞ գատար
տահա ողորմած տըր: Ալլահըն ողոր-
մութիւնու ուճսուզ վէ պուճագսըզ պիր
տէրեա օլուպ, ինսանընքի օնուհ եա-
նընտա նէ՞ գատար չօգ օլսա, եինէ

պիր դաթրէ գատար տախի սայրլամադ :

Ս. Տէտի սուրբ Գրիգոր—Պիր ա-
տէմ տէրեատա , տաղտա , եախօտ եա-
պան պիր պէլտէտէ պուլունուպ , դա-
ֆիլէն աղըրճա խասթալանտըղընտա ,
կիւնահլարընը ֆիքր էտիպ , մեղայ տէ-
յէրէք , խոստովանել օլմագ իսթէր ի-
սէ տէ , լաքին Քահանայ պուլունմա-
տըղը հասէպիյլէ խոստովանանքսըղ էօլ-
տիւլիւ հարտէ , անըն հալը նի՞ճէ օլուր :

Ճ. Տէտի սուրբ Հրեշտակ — Հէր
քէսանա ճայիղ տիր քի կիւնահընը հէր
կիւն խոստովանել օլսուն , եախօտ հաֆ-
թատա պիր , եախօտ այտա պիր , հիչ
տէյիլ իսէ սէնէնին պէշ Տաղաւարըն-
տա : Վէ էյէրչի Քահանայ օլմայան
պիր եէրտէ պուլունուր իսէ , հէր քիմ
օլուրսա օլսուն օնա խոստովանել օլա-
պիլիր , վէ Քրիստոս էֆէնտիմիզ տա-
խի դապուլ էտէր , զիրա քէնտինին ա-
ղիզ գանը պէհասը տըր , վէ Աւաղան-
տան տօղմուշ տուր , վէ սուրբ Երրոր-
դութիւնա դաւանել օլուր , վէ Քրիս-
տոսուն աղիզ խաչընա սէճտէ էտէր :

Ս. Տէտի սուրբ Գրիգոր — Պահք
(օրուճ) նէ՞ շէքիւ շէյ տիր :

Ճ. Տէտի սուրբ Հրեշտակ—Պահք
էօյլէ պիր ազիզ շէյ տիր քի, ինսանը
Հրեշտակլարա պէնդէտիր, վէ շէյթանը
պաղլար քի, օլ պահքը թութան իլէ
ճէնկլէշէմէզ, եանի քէնտինէ ույտու-
րուպ կիւնահա տիւշիւրէմէզ : Զիրա
պահք, պիր տէմիր գալէ օլուպ, տիւշ-
մանը օլան շէյթան իշէրի կիրէմէզ,
եանի գալպինէ կիրիւպ վէսվէսէ վէրէ-
յիէզ :

Ս. Տէտի սուրբ Գրիգոր — Աղօթք
նէ՞ շէքիւ շէյ տիր :

Ճ. Տէտի սուրբ Հրեշտակ—Աղօթք
օ՛ տուր քի, պէնի ատէմին ֆիքրինի
Ալլահա չըգարըր : Պիր ատէմ փաք
ֆիքիր իլէ տուայա տուրտուղունտա,
օլ տուա օգ կիպի կէօյիւ կէշիպ Ալլա-
հա չըգար, վէ օլ ատէմի կիւնահատան
սագընտըրըր, զիրա ֆիքրի տայիմա
տուատա օլան քիմսէնին, կիւնահը
ֆիքր էտիպ իլլէյէճէք վաղթը օլամազ :

Ս. Տէտի սուրբ Գրիգոր — Կիւ-

նահ. քեարըն էօլմէսի նի՞չիւն Սաղմոստա
չար տէնիլմիշ տիր :

Ճ. Տէտի սուրբ Հրեշտակ — Պիր
քիշի կիւնահընտան փիւշիման օլմայըպ
մեղայսըզ, խոստովանանքսըզ էօլսէ,
ֆիլ վազը օլ ատէմին էօլիւմիւ քէն-
տինէ չար օլուր. զիրա իշիտէճէք տիր
շէրիաթ կիւնիւնտէ օլ հէյպէթլի սէսի
քի, «Երթայք յինէն անիծեալք ի հուրն
յաւիտեհական» : Տայիմա շէյթանըն
արտընճա կէթտինիզ տէ, ճանընըզը
կիւնահլա գարալատընըզ : Վէ օնտան
սօղրա դժոխքա կիթմէքտէն պաշգա
պիր իւմիւտլէրի եօգ տուր, վէ դժոխ-
քա կէթտիքտէն սօղրա, չըգմաղա տա-
լսի պիր եէրտէն չարէ պուլամազլար :
Վէ Ալլահ քի տայիմա բահիմ տիր,
օնճուլայըն անղեղջ վէ մեղաւոր քիմ-
սէլէրէ բահմ էթմէզ, վէ տայիմա օն-
լարա խըշմ իլէ նաղար էտէր, օնուն
իշիւն կիւնահ. քեարըն էօլիւմիւ չար
տէնիլմիշ տիր :

Ա. Տէտի սուրբ Դրիգոր—Եա՛ ար-
դարըն մահը նի՞չիւն աղիզ տէնիլիր :

Ճ. Տէտի սուրբ Հրեշտակ — Օնուն
 իշիւն քի տիւնեայէ ալտանմայլա ,
 քէնտինի կիւնահտան սագընտը . վէ
 պու տիւնեա սէֆասը դարչըսընտա
 քէնտինի էօլմիւշ կիպի կէօսթէր-
 տի , վէ իւմիւտիւնիւ հէման Բրիստո-
 սուն աբքայութիւնունա վէրտի , անըն
 իշիւն օլ ազիզ շէրէֆէ լայըդ օլարագ ,
 տայիմա շազըդ շէնլիք իշինտէ օլա-
 ճագ տըր : Պու սէպէպտէն , ազիզ վէ
 արդարըն էօլիւմիւ միւսպարէք տիր տէ-
 նիլտի , զիրա էօլմէյինճէ շէրէֆէ լա-
 յըդ օլամաղ . արդարըն իւմիւտիւ գա-
 վի օլտուղու իշիւն , տայիմա կէօզիւ
 էօլմէքտէ տիր : Նիճէ քի Պօղոս առաք-
 եալ տէտի . «Արդու շէքէրիմ քի , շու
 թէնտէն չըգայըմ տա՝ Բրիստոսա կի-
 տէյիմ» : Զիրա հէր տայիմ սալիհլէրէ
 պու տիւնեա գարանլըդ կէլիր :

Ս. Տէտի սուրբ Դրիգոր — Դա-
 տաստան կիւնիւնտէ , քիշինին ամէլի-
 նէ կէօրէ , շէրէֆէ նալիլ օլմասը նիճէ
 տիր :

Ճ. Տէտի սուրբ Հրեշտակ — Ար-

դարձարա էօյլէ պիր վառք վերի-
լիր քի, Պօղոս առաքեալըն տէտիյի
կիպի, նէ՛ կէօղ կէօրմիւշ, նէ՛ դու-
լագ էշիթմիշ, վէ նէ՛ ինսանըն ֆիք-
րինէ կէլէպիլիր. զիրա պու տիւնեա-
նըն հիշ պիր շերէֆինէ պէնդէմէղ քի
ատամըն ֆիքրինտէն կէշսին : Վէ կիւ-
նահքեարլարա տա, էօյլէ պիր էղիյ-
եթ վերիլիր քի, հիշ պիր էղիյեթի
պէնդէմէղ : Նիճէ քի ճէննէթին նէ՛
շէքիւ միւշէրրէֆ օլտուղունու անլա-
մագ ֆիքիրտէն եօգարը տըր. օնուն
կիպի ճէհէննէմին տէ էղիյեթի ագըլ-
տան տըշարը տըր : Աժտէր կիպի դուրա-
լարը էօլմէղ, շէտիտ աթէշի սէօնմէղ,
վէ էղիյեթի ասլա թիւքէնմէղ :

Ս. Տէտի սուրբ Գրիգոր — Գա՞ն-
ղը ամէլ փէք ֆայիտէլի տիր պիր ա-
տէմէ :

Զ. Տէտի սուրբ Հրեշտակ — Հէր
ամէլտէն էյիսի, Զղլում, խոստովա-
նանք վէ Ապաշխարանք տըր : Հէր
քիմտէ քի պու իւշ ամէլ պուլունուր
իսէ, ճէննէթ ի Ալեա շիւպհէսիղ անըն
իշիւն աիր :

Ս. Տէտի սուրբ Գրիգոր — Թէն-
տէն չըզան ճանլար ախրէթտէ նէ՝ տիւ-
շիւնիւրլէր :

Ճ. Տէտի սուրբ Հրեշտակ — Ար-
դարլար տայլիմա շունու տիւշիւնիւրլէր
քի, ա՛հ, նէ՛ զէման օլուր քի Քրիս-
տոս կելիպ վէ դատաստան էտէրէք,
թէնլէրիմիզէ դավուշուպ վարուպ ար-
քայութիւնուն թիւքէնմէզ շէրէֆինի
վայելել էտէճէյիզ : Վէ մեղաւորլար
իսէ տայլիմա դասավէթ էտէրլէր քի
ա՛հ, դատաստան կիւնիւ կելտիյի զէ-
ման, օլ կիւն պիղիմ սէֆիլ հալիմիզ
աճէպա նա՞սրլ օլաճադ . զիրա ճէհէն-
նէմին սէօնմէզ աթէշինէ վէ թիւ-
քէնմէզ էզիյեթինէ կիրիֆթար օլաճա-
դըզ : Մէղաւորլար տայլիմա պունլարը
ֆիքր էտիպ, ասլա շաղ ու մէսրուր օլ-
մատըդտան դաթինաղար, հէր տայլիմ
տախի աղլայըպ սըզլարլար :

Ս. Տէտի սուրբ Գրիգոր — Կիտէն
ճանլար, կէրի դալմըլարը դայըրըր-
լա՞ր մը, եօդսա հիշ ֆիքրլէրինէ կել-
մէզ մի :

Ս. Տէտի սուրբ Գրիգոր — Եւհէր ամէլտէն ֆէնա ամէլ գա՞նդըսը տըր :

Ճ. Տէտի սուրբ Հրեշտակ — Օլ տուր քի քիշի խոստովանանքսըղ վէ զղջումսըղ գալսըն. զիրա զղջումսըղ էօլէն քիշիյէ քի, անդեղջ տէնիլիր, շիւպհէօիլ ճէհէննէմէ կիտէր, վէ էպէտ-իւլ-էպէտ ճէհէննէմտէն չըգժաղ :

Ս. Տէտի սուրբ Գրիգոր—Պիր աւտէմ քէնտի կիւնահընը խոստովանել օլուպ, վէ Քահանանըն գօյտուղու ապաշխարանքը չէքմէյէ վաղըթ գալմայարագ էօլէճէք օլուր իսէ, օնուն իշի նի՞ճէ օլուր :

Ճ. Տէտի սուրբ Հրեշտակ — Թէմամ, եանի ճանը եիւրէքտէն զղջալ օլմուշ իսէ, սուրբ Եկեղեցիինն աղօթքու վէ սուրբ Պատարագ, անըն կիւնահընը քաւել էտէր. զիրա նիյէթինտէ վար իտի քի սաղ գալայըտը, ապաշխարանքընը շիւպհէօիլ էտա էտէճէք իտի, օնուն իշիւն օլ Քրիստոնեանըն էքսիյինի Եկեղեցի թէմամլար :

Ճ. Տէտի սուրբ Հրեշտակ—Տայիմա կէօղլէրի օնլարտա տըր. վէ էյէր-չի պիր քիչինին կէրի գալմըշ յիշատակը, կէլմիշլէրինին ճանը իչին ողորմութիւն վէ պատարադուց վէրսէ, օլ ճան տայիմա յիշատակընա տուա էտէր քի, Ալլահ օնլարա էօմիւր ուղունլուղու վէրէ վէ իչինէ կիւճիւնէ յաջողութիւն իհսան էլլէյէ : Վէ էյէր-չի կէրի գալմըշ քիչի, քէնտի ննջեցեալարընը ֆիքրինէ կէթիրմէյիպ ճանընը գայըրմաղսա, օլ տա յիշատակընը աւլա գայըրմաղ, վէ տայիմա պէտտուա էտէր շէօյլէճէ. եւ' Բապպ, պէնիմ յիշատակըմը եօգ էլլէ, վէ պէնի յիշատակսըղլարըն սըրասընա դօյ : Զիրա օնուն իչին պունու պէօյլէ նիյաղ էտէր քի, անյիշատակ ննջեցեալար իչին ողորմիս չըգարըլտըգտա, պարի օնտան հիստէմէնտ օլսուն :

Ս. Տէտի սուրբ Գրիգոր — Ճանլարտա, պիրիպիրինի կէօրմէք, թանըմաղ վէ սէվմէք վա՞ր մը :

Ճ. Տէտի սուրբ Հրեշտակ—կէօր-

մէք օլմաղսա՝ կէօգսիւղ կիպի օլուրլար իտի, վէ թանըմաղ սէվմէք օլմաղսա, հայվան կիպի օլուրլար իտի. վէ օնտան սօլրա արքայութիւն, դժոխք լաղըմ կէլմէղ իտի օնլարա : Իմտի, տէմէք քի, կէօրմէք, թանըմաղ վէ պիրիպիրինի սէվմէք, պուրանընքինսէն շօգ զիյատէ վար տըր :

Ս. Տէտի սուրբ Գրիգոր — Արքայութիւնտա պիրիպիրինի սէվմէք նէ՞ շէքիլ տիր :

Ճ. Տէտի սուրբ Հրեշտակ — Օրատա մարմնաւոր սէվմէք կիպի աէյիլ տիր, իլլա հէփ Հրեշտակլար կիպի հոգեւոր մուհապպէթտէ տիրլէր. օլ մուհապպէթ, ինսանըն ֆիքրինտէն եօգալը տըր : Վէ հէր պիրիսի Բապպի թէալա հաղըթլէրինին իհսան պուլուրտուղու տէվլէթիլլէ տօնանմըշ տըր. վէ տայիմա շաղըդ իչինտէ օլուպ, Ալլահա փառաբանութիւն էտէրլէր :

Երանելի սուրբ Գրիգոր Լուսաւոր իչիմիլին, սուրբ Հրեշտակ իլէ էթ-

տիյի միւքեալէմէսի պուրաճըդտա թէ-
մամ օլտու : Իմտի՝ Տէր Աստուած ա-
մենասուրբ Երրորդութիւն և մի Աստ-
ուածութիւն, պիզ կիւնահքեար դու-
լարընա տա շնորհք վէ հոգեոր իմաս-
տութիւն վէրէ քի, տայիմա կիւնահ-
տան դաշարադ, զղջումտա, խոստո-
վանանքտա վէ ապաշխարանքտա օլուսլ,
դժոխքուն աթէշինտէն խէլաս, վէ ար-
քայութիւն փառքընա լայըդ օլալըմ .
Ամէն :

ՀԱՅՈՑ ԱԶԴԸՆ ՔԻՄՏԵՆ ԶՈՒՀՈՒՐԱ

ԿԵԼՏԻՅԻ ՊԵՅԱՆԸՆՏԱ

ՀԱՅՈՑ Ազգըն ասլը թէմէլի նէ-
րէտէն օլտուղունու տա, պուրատա ազ
պուշուգ պէյան էթմէք միւնասիպ կէօ-
րիւնտիւ. զիրա սուրբ Գրիգոր Լուսա-
ւորիչիմիլին ասլը նէրէտէն օլտուղու-
նու պիլտիք, Ազգըմըղըն տախի ասլը-
նը պիլմէք ֆարզ տըր քի, սայիր ազգ-
լար պիղէ « Սիղին ասլընըղ նէրէտէն
ղուհուր էթմիշ տիր» տէյու սիւալ էթ-
սէլէր, կէրէյի կիպի պիլէմէտիյիմիգ-
տէն նաշի, պուրաճըգտա թաֆսիլաթ-
լըճա նագլ օլմասընա միւպատէրէթ
գըլընտի :

Նոյ նահապետ զէմանընտա, Սու
թուֆանը պիլթիւն տիւնեայը պասըպ,
ճիւմլէ ինսան վէ հայվանաթ իթլաֆ
օլտուլար : Վէ տահա պուշլար օլմագ-
տան, Ալլահ Նոյ նահապետէ տույ էթ-
տի քի, եարաթտըղըմ ինսանլար կիւ-
նահ իչինտէ զարգ օլտուգլարընտան,

տօլտու, վէ հէր պիրինտէն թիւրլիւ
պէ թիւրլիւ միլլէթ զուհուրա կէլտի :

Վէ պիղիմ Հայոց ազգըմըզ Յա-
բէթտէն զուհուր էթմիշ տիր քի, Նոյ-
ուն պէօյիւք օղլու տուր : Պունա պէօ-
յիւք իսպաթ շու տուր քի, պիզէ
Պատմութիւն զիրքէրինտէ Յաբէթա-
կան ազգ տէրէր, քի Յաբէթտէն կէլ-
միշ, Յաբէթին սիւսիլէսի տէմէք տիր :
Վէ Յաբէթտէն սիւսիլէմիզ պէօյլէ կէլ-
միշ քի Յաբէթին իւք օղլու՝ Գամէր,
պու Գամէրտէն տօղտու թիրաս, թի-
րաստան՝ թորդոմ, քի պիղիմ պիր ա-
տըմըզ տա, թորգումական եախօտ թոր-
գումեան ազգ տէնիլիր :

Վէ պու թորդոմտան տօղտու Հայկ
քաջ, Դահրիման, քի պիզէ Հայոց ազգ
վէ Հայկական ազգ տէնիլմէք, պու
Հայկըն իամինտէն կէլտի : Ազգըմըզըն
թէմէլինէ պունլար պէօյիւք իսպաթ
տըր, քի Յաբէթտէն՝ Յաբէթական,
թորդոմտան՝ թորգումական, վէ Հայկ-
տան՝ Հայկական ազգ տէնիլտիք վէ
տէնիլիրիզ շիմտիյէտէք :

եալընըղ սէնի սլուլտում արդար պէ-
նիմ հուղուրումտա :

Իմտի՛ շու թարղ պիր կէմի թէք-
նէսի եալմալըսըն, շէօյլէ քի դարնը
կէնիշ, աղղը քիւշիւք օլտուն, քի կի-
րէսին իշինէ քէնտին վէ իւշ օղլուն,
վէ սիզին տիշի քիշիլէրինիղ: Վէ եէն-
մէսի հէլալ օլան հալվանլարտան եէ-
տիշէր, վէ օլ պիրլէրինտէն իքիշէր
թանէ էրքէքլի տիշիլի պիրլիքտէ ա-
լըպ պէսլէյէսին: Պէն պու տիւնեայը
սույա վէրէճէյիմ, սէն վէ սէնինլէ օ-
լանլար դուրթուլաճաղլար :

Վէ նոյ նահապետ Ալլահըն էմ-
րինէ միւթի օլուպ, տէտիյի կիպի իճ-
րասընտա պուլունտու: Վէ պիւթիւն
տիւնեայը սու պասըպ, քէնտի իւշ օղ-
լու վէ եօլտաշլարըյլէ, եալընըղ սէքիզ
քիշիճիք դալտըլար տիւնեա եիւզիւն-
տէ քի Աստուածաշունչուն Ծննդոց քի-
թապընտա թէմամէն նաղլ օլունուր:
Վէ իւշ օղլունուն իսիմլէրի պունլար
տըր. Սէմ, Քամ, Յարէթ, քի պուն-
լարտան թէքրար տիւնեա ինսան իլէ

Վէ պիւճէլիյիդ քի, օլ զիքր օ-
լունան Սու թուֆանը, քի էրմէնիճէ
Զրհեղեղ տէնիլիր, օլտուգտան սօղ-
րա, թէքրար Նոյուն օղուլարընտան
խալդ պիրաղ չօղալտըդտա, եէթմիշ
իքի ուլու քիմսէլէր, մալ վէ գուվ-
վէթ սահիպլէրի, պիր եէրէ ճէմ օ-
լուպ, Պաղտատ չէօլիւնտէ միւշալէրէ
էթաիլէր քի, կէլին շուրատա պիր
մէթին գուլէ եափալըմ քի ուճու կէօյէ
եէթիշսին. եանի եիւքսէքտէն եիւքսէք
օլսուն քի, պաշգա պիր վազըթ եէնէ
Սու թուֆանը դուհուր էտէրսէ, օլ
գուլէնին իչինէ կիրիպ գուրթուլալըմ.
չիւնքի գուվվէթ սահիպի օլտուգլա-
րընտան, Ալլահըն էլինտէն դաշմագ
իսթէտիլէր, նիճէ քի շիմտի պիղ է-
տէրիզ :

Վէ պունու պէօյլէճէ միւշալէրէ
էտիպ, եափմաղա պաշլատըլար, վէ նէ'
գատար եիւքսէք եափտըլար տէրսէն,
Աստուածաշունչտա եազըլմըշ քի, Սու
թուֆանը տիւնեայը պաստըղը զէման,
պու տիւնեանըն էն եիւքսէք տաղլա-

ըրնտան, օն պէշ արշըն դատար տահա
 եօդարը չըդարը սու տէյու :

Պուենլար, չիւնքի պուենու պիլիր-
 լէր իտի, օլ դատար եիւքսէք եափ-
 տըլար քի, սու եինէ օլ դատար, եա-
 տահա զիյատէ չըդարսա, օլ դուլէնին
 պօյունա եէթիշմէսին տէյու, քի ագըլ-
 տան տըշարը պիր իշ տիր : Վէ Լեգամ-
 տան օլ զէմանա կէլէնէտէք, պիւթիւն
 տիւնեանըն խալդը պիր տիլտէն, եա-
 նի՝ Հայ լիսանընտան սէօյլէշիրլէր իտի :

Վէ պուենլար պու դուլէյի պաշ-
 լայըպ զայէթ եիւքսէք չըդարքէն, Սլ-
 լահըն հիքմէթիյլէ շէտիտ ըիւզկեար
 էսիպ, վէ օլ ըիւզկեարտան հէր պի-
 ըրնէ, պաշգա պաշգա տիլ վէրիլտիյի
 հալտէ, պիր տիլ իքէն, եէթմիշ իքի
 տիլ օլուպ, պիրիպիրինին տիլինի ան-
 լամամաղա պաշլատըլար, պիրի կէլ
 տէսէ իտի, օլ պիրի թաշ անլար իտի .
 օլ պիրի թաշ տէսէ իտի, տահա օլ
 պիրի սայիր պիր շէյ անլար իտի, վէ
 եախօտ հիշ պիր շէյ անլամաղ իտի :

Պէօյլէճէ պիրիպիրինին տիլինի

անլամատըգլարը իշիւն, գուլէյի եափ-
մագտան վազ կէլիպ, հէր պիրի պիր
թարաֆա տաղըլտըլար : Վէ ագըլտան
տըշարը պիր շէտիտ ըիւղկեար տահա
շըդըպ, օլ ագլ ու ֆիքիրտէն խարիճ
օլան միւքէլլէֆ պինայը տէրհալ թա-
րումար էտիպ, թաշընտան թօղունտան
տախի ասլա էսէրի գալմատըգտան գա-
թինազար, եափըլտըղը եէրին իղի տէ
պէլլիսիպ օլտու :

Ալթը եէտի կիւն զարֆընտա, եէ-
րի կէօյիւ եօգտան վար էտէն Ալլա-
հըմըզ, կէօղիւնիւ աշըպ եումմագ զար-
ֆընտա եինէ եօգ էթմէյէ գատիր օ-
լուպ, աճէպա օլ տէվրտէ քիմտէն գա-
շըպ քիմէ կիտէճէքլէրմիշ :

Պու Աշտարակըն, եանի գուլէնին
պուրատա զիքր օլունմասընըն սէպէպի
շու տուր քի, օլ եէթմիշ իքի ուլու
քիմսէլէրին պիրի Հայկ օլուպ, քի Նոյ-
տան պէշինճի կէօպէք տիր, Հայ տի-
լի օնա վէրիլտի : Վէ պունլար հէր
պիրի պիր թարաֆա տաղըլտըգտա,
պիղիմ Հայկ Էշմիածին սէմթինէ կէ-

լիպ, քի երևան թօփրաղը տըր, օրատա սաքին օլտու :

Վէ օլ եէթմիշ իքիտէն պիրի տէ ներրովթ իտի, քի նոյուն իքինճի օղլունտան կէլմէ օլուպ, պիր իսմի տէ Բէլ իտի : Պու Բէլ՝ էսկի Պաղտատը եափան տըր, քի օլ մէմլէքէթի զապլթ էթտի, վէ հատտէն էֆղուն իրի պիր քիմսէ իտի : Մալտա, գուվլէթտէ իլէրիտէ օլուպ, սայիրլէրէ հիւքմ էթմէք իսթէր իտի, վէ պիգիմ Հայկա տա խապէր վէրտի քի, կէլ պինիմ հիւքմիւմտէ օթուր, վէ Հայկ միւթի օլմայըպ, դալգտը Բէլ կէլտի Հայկըն իւսթիւնէ պիր չօգ ասքէր իլէ, վէ քէնտի տէ փիւր սիւահ, պաշընտա տէմիր պաչըդ, գօլլարընտա տէմիր դօլչադ, կէօքսիւնտէ սըրթընտա տէմիր զըրհ, ասքէրինին օրթասընտա գուլէ կիպի պիր շէյ քի, կէօրէնլէր շաշար իտի :

Դահրիման Հայկ տախի եալընըլ իւշ եիւզ նէֆէր ասքէրիյլէ դարըը չըգըպ, Բէլին իւսթիւնէ եիւրիւտիւյիւ

հալտէ, Բէլ կէրի տէօնիւպ պիր թէ-
 վիէյէ չըգմաղա չալըչըր իքէն, քաջ
 Հայկ եայընը կէրիպ, իւշ շաթալ տէմ-
 րէնլի օգոււնու Բէլին սըրթը օրթասը-
 նա օյրաթտըղը կիպի, իքի տէմիր
 զըրհլարընը կէչիպ, օլ եօգուշուն թօփ-
 րաղընա սափլանտը. վէ Բէլ օլ տէմ
 երգըլըպ երղըլա գալտըղընտա, ասքէրի
 տարմատաղըն օլուպ ֆիրար էթտիլէր :

Պու Հայկտան տօղտու Արմենակ,
 Արմենակտան՝ Արամայիս, օնտան՝ Ա-
 մասիա, օնտան՝ Գեղամ, Գեղամտան՝
 Հարմա, վէ Հարմատան տօղտու Արամ
 քաջ :

Պու Արամ քի Նոյտան օն պիր
 կէօպէք տիր, չօգ ճէնկլէր էտիպ, դա-
 յէթլէ նամլը նիշանլը օլտու. վէ պու
 Արամըն ատը իլէ պիգէ Արմէն՝ Արմէ-
 նօս՝ Էրմէնի տէտիլէր, վէ պիղիմ տի-
 լիմիղճէ Արամեան տէնիլիրիզ, քի հէ-
 փիսի տէ պիր սէօղ տիր, Արամըն աղ-
 դը տէմէք տիր :

Վէ Մովսէս Խորենացի եաղար քի,
 Կեսարիա շէհրինի Արամ եափմըշ տըր :

տէյու : Մըսակ ատլը պիր իշկիւղար
քիմսէսի օլուպ, օնու օլ շէհիրի եափ-
մասընա միւսպաշըր գօյտու, վէ թէն-
պիհ էթտի քի, օլ մէմէքէթ ահալիսի
Հայճա սէօյլէշսինլէր. վէ Բուսլար օլ
սէմթէ շիմտիյէ տէյին Բրոդօն Արսէ-
նիոս տէրլէր, քի պիրինճի Հայաստան
տէմէք տիր, վէ պիղտէ օնլարտան ա-
լըպ, Առաջին Հայք տէրիզ :

Վէ մէմէքէթին իսմինէ Բուսլար
եափանըն իսմինտէն ալըպ Մաժակ տէ-
տիլէր, Մըսակ տէյէմէտիքլէրի իշին :
Վէ սօղրա օլ շէհիր Բուսլ էլինէ կէշ-
տիյի իշին Գեսարիա տէտիլէր, զիրա
Բուսլար քէնտի թաղաւորունա Գէսա-
րոս տէրլէր : Պիղտէ օնլարտան ալըպ,
Մաժակ վէ Կեսարիա տէտիք քի,
թիւրքճէսի Գայսէրի տէմէք տիր :

Կէլէլիմ քի պու տէօրտիւնճիւ իս-
պաթ տըր պիղիմ Ազգըն ասլը թէմէ-
լի նէրէտէն կէլտիյինէ, քի Արամ քաջ
թաղաւորուն իսմի իլէ Արամեան, Ար-
մէն, Արմէնօս, Էրմէնի տէնիլտիք : Վէ
պու Արամ, քի Նոյտան օն պիրինճի

կէօպէք տիր տէտիք, Հայր Աբրահա-
մըն զէմանընտա իտը, վէ օլ տախի
նոյտան օն պիր կէօպէք տիր, իքին-
ճի օղլունտան կէլմէ, եանի Սէմտէն :

Վէ պու Պատմութիւն պու դա-
տարճա քիֆայէթ էտէր, չիւնքի պի-
ղիմ Դաջ Արամըն զէմանընա դա-
տար կէլտիք : Զիրա պիղիմ միւրա-
տըմըզ Հայոց ազգըն պիւթիւն թարի-
խինի նադլ էթմէք օլմայըպ, իլլա առ-
լըմըզըն նէ'րէտէն կէլտիյինի առլոլը-
մազ իտի :

ՍՈՒՐԲ վարդապետներին պուլուր-
տուգլարը իւզրէ, ինսանը կիւնահտան
էսիրկէյիճի տէօրթ պաշլը ֆիքիր վար
տըր. Եանի,

1. Քիչի էօլէճէք կիւնիւնիւ ֆիքր
էտէրէք, աճէպա նէ՝ չէքէճէք տիր,
զիրա անճադ քէնտի սուլար :

2. Դատաստան կիւնիւնիւ ֆիքր
էթմէք տիր քի, օլ հէյպէթլի թագա-
ւորա հէր կիւնահը իլիւն նա՛սըլ ճէ-
վապ վէրէճէք տիր, զիրա Հրեշտակ-
լար թիթրէր օնուն հէյպէթինտէն :

3. Դժոխքուն սէօնմէղ աթէշլինի
վէ թիւքէնմէղ չարչարանքընը ֆիքր
էթմէք տիր :

4. Քէզալիք արքայութիւնուն սօն-
սուղ փառքընը խաթըրա կէթիրմէք
տիր :

Հէման Սլլահ հէփիմիղէ ֆիրասէթ
վէրէ. Ամէն :

ԷՐԲԵԱՆԷ ՄԻԻԹԼԱԼԻԳ

ԹԷՄՍԻԼԱԹ

Եթէ կ'ուզես ազնիւ կենալ,
 Որ ամէն մարդ ըղբեզ սիրէ .
 Լնքզինքըդ հողի նմանցուր,
 Որ ամէն ոք ըղբեզ կոխէ :
 Քան զերկաթըն այլ ի՞նչ ամուր,
 Որ կրակն ըզնա կը հալէ .
 Դու ալ ջրի նման եղիր,
 Որ կրակըն քեզնէ վախէ :
 Թէ մեծ ու թէ փոքր մարդու,
 Մի՛ մտներ դու հեան ի կըռիւ .
 Ամէն մարդու քով լնքզինքդ,
 Համարէ կըտոր մը խըռիւ :
 Ան մարդուն ետեւն բարի,
 Թէ խօսիս, խօսի՛ր հանապաղ .
 Յերեսըն ըզմարդ մի՛ դովեր,
 Որ ,յար և նման է տընալ :
 Աշխատէ դու որ քիչ խօսիս,
 Շատ լըսես ու շատ խմանաս .
 Լեզի ու ոչինչ խօսքերու,
 Շատ լըռես ու շատ դիմանաս :

ԹԵՐՃԻՄԵՍԻ

Այլ իսթերսէն ազիզ գալմադ ,
 Բի հէր ատէմ սէնի սէվսին .
 Բէնտին թօփրաղա պէնզէթ ,
 Բի հէր քիմսէ սէնի պասսըն :
 Տէմիրտէն փէք պաշգա նէ՞ վար ,
 Բի աթէշ օնու էրիտիր ,
 Բէնտին տէ օլ՝ սուլյա մանէնտ ,
 Բի աթէշ սէնտէն խէվֆի էտէ :
 Կերէք պէօյիւք կերէք քիւշիւք ,
 Բիմսէ իլէ էթմէ նիղա .
 Հէր քէսին եանընտա սէնի ,
 Պիր չալը չէօփճէյիղի սան :
 Պիր քէսին արտընտան էյլիք
 Սէօյլէրսէն , սէօյլէ՛ տայիմա .
 Եիւղիւնէ քիմսէյի էօյմէ ,
 Բի թըպդը պէնզէր մէզազա :
 Չալըշ քի աղ սէօյլէյէսին ,
 Չօգ էշիտիպ չօգ տուլյասըն .
 Աճը վէ թէհի սէօղլէրէ
 Չօգ սապր էտիպ տայանասըն :

Խ Ի Թ ԱՅԾ

57

248

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0653674

